

जिल्लाको वस्तुगत विवरण, अर्घाखाँची
स्थानीय तह अनुसार
२०७४

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
तथ्याङ्क कार्यालय, कपिलवस्तु
तौलिहवा
फोन : ०७६-५६००६१

प्रकाशक:

तथ्याङ्क कार्यालय

तौलिहवा, कपिलवस्तु

फोन : ०७६-५६००६१

चौथो संस्करण: २०७४

प्रकाशित प्रति: ३०० प्रति

मुद्रण: सजिता प्रिन्टिङ् प्रेस, कपिलवस्तु

राष्ट्रिय श्रमिका आयोग
केन्द्रीय लब्धमाह विभाग

फोन नं ९७७-१-४२४४९४६

९७७-१-४२४४९४७

९७७-१-४२४४९४८

९७७-१-४२२९४०६

फ्याक्स : ९७७-१-४२२७७२०

प.सं. २०७४/७५

रामशाह पथ

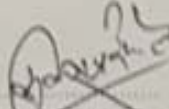
धापाधरी, काठमाण्डौ

च.नं.

मन्तव्य

स्वानीय नीति निर्माता, योजनाकार, अनुसन्धानकर्ता, अधीता र सञ्चारकमीहरूका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कको माग दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको अनुभव हामीले गरेका छौं । खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मागलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषिगणना र नमुना सर्वेक्षणमा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरूले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरूबाट प्राप्त स्वानीय तहका तथ्याङ्क र स्वानीयस्तरका विभिन्न निकायहरूमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरूमा छरिएर रहेका उपयोगी अंकहरूलाई तथ्याङ्क कार्यालयहरूले विगतका वर्षहरूमा पनि जित्ना तहका वस्तुगत विवरणहरू तयार गरेका र तिनको अधिकतम माग तथा प्रयोग भएको अनुभव हामीले गरेका छौं । यसै सन्दर्भमा, देशको परिवर्तित स्वानीय तह अनुसारको तथ्याङ्क एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरूको उपयोगको लागि उपलब्ध गराउने प्रयासस्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका तथ्याङ्क कार्यालयहरूले चालु आर्थिक वर्षमा गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरेका हुन् । यसको तयारीबाट स्वानीय तहको तथ्याङ्क भण्डार समृद्ध हुनुका साथै प्रयोगकर्ताहरूको माग निकै हदसम्म सम्बोधन भई योजनाविद्, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, तथा सरोकारवाला हरूको निम्ति निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु ।

स्वानीय तहहरूका बढास्तरसम्मका तथ्याङ्कहरू संचालित यस्तो महत्वपूर्ण गाउँपालिका/नगरपालिका प्रोफाइल तयार गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म यस कार्यको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गमा प्रशंसा दिने चाहन्छु । आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरूले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणलाई पनि प्राथमिकता दिनेछन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु ।

सुबेनराज अर्याल
(महानिर्देशक)

प्रकाशकीय

देश संघीय संरचनामा गईसकेको र स्थानीय तहहरूको नीति निर्माण, योजना तर्जमा गर्न, आवश्यक निर्णयहरू लिनका लागि स्थानीय तहसम्मको खण्डीकृत तथ्याङ्कको आवश्यकता बढेको छ। केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले विभिन्न समयमा गरेको विभिन्न गणनाहरू र सर्वेक्षणहरूका स्रचना तथा विभिन्न सरकारी निकायहरूका अभिलेखहरूबाट स्रचनाहरू एकत्रीत गरी तथ्याङ्क कार्यालय कपिलवस्तुले अर्घाखाँची जिल्लाको ६ वटै स्थानीय तह अनुसार तथ्याङ्क प्रस्तुत गर्ने अधिकतम प्रयास गरेको छ। यस पुस्तकले नीति निर्माता, योजनाविद, सरोकारवाला, अनुसन्धानकर्ता, विद्यार्थी, पत्रकारहरूको स्रचना र तथ्याङ्कको आवश्यकता सम्वोधन गर्ने अपेक्षा लिइएको छ। आगामी प्रकाशनमा स्थानीय तहहरूका थप विवरणहरू अद्यावधिक गर्ने सोच सहित यहाँहरूबाट यस प्रकाशनमा भएका कमी कमजोरीहरू औँल्याई रचनात्मक सल्लाह सुभाबको अपेक्षा तथ्याङ्क कार्यालय कपिलवस्तुले गरेको छ।

यो पुस्तक तयार पार्नकोलागी प्रेरणदायी भूमिका निर्वाह गर्ने केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग प्रति कार्यालय आभासी छ त्यसैगरी आवश्यक तथ्याङ्क उपलब्ध गराई अमूल्य सहयोग गरीदिने जिल्ला स्थित सरकारी तथा गैर सरकारी संघ-संस्थाहरू एवं महानुभावहरू प्रति पनि तथ्याङ्क कार्यालय हार्दिक आभार प्रकट गर्दछ।

अर्घाखाँची जिल्लाको स्थानीय तह अनुसारको वस्तुगत विवरण तयार पार्नेक्रममा तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन, टाईपिङ्ग तथा प्रकाशन आदी कार्यहरूमा सहयोग गर्नुहुने यस कार्यालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ।

विकल्प चौधरी
तथ्याङ्क अधिकृत
तथ्याङ्क कार्यालय कपिलवस्तु

विषय-सूची

क्र.स.	शिर्षक	पेज
१.	खण्ड-१, जिल्लाको परिचय	१ - १४
२.	खण्ड-२, सामाजिक सूचकहरु	१५ - २९
३.	खण्ड-३, भौतिक पूर्वाधारहरु	३० - ३३
४.	खण्ड-४, प्राकृतिक स्रोत तथा वातावरण	३४ - ३५
५.	खण्ड-५, कृषि सम्बन्धि	३६ - ४३
६.	खण्ड-६, सार्वजनिक प्रशासन	४४ - ४७
७.	खण्ड-७, न्याय र कानून	४८ - ५०
८.	खण्ड-८, महिला र बालबालिका	५१ - ५३
९.	खण्ड-९, राजनैतिक दल र निर्वाचन	५४ - ५५
१०.	खण्ड-१०, सरकारी खर्च	५६ - ५९
११.	भूमिकास्थान नगरपालिका	६० - ७२
१२.	छत्रदेव गाउँपालिका	७३ - ८५
१३.	मालारानी गाउँपालिका	८६ - ९८
१४.	पाणिनी गाउँपालिका	९९ - १११
१५.	सन्धिखर्क नगरपालिका	११२ - १२६
१६.	शितगंगा नगरपालिका	१२७ - १४१
१७.	अवधारणा र परिभाषा	१४२ - १४६
१८.	तथ्याङ्क ऐन २०१५	१४७ - १५०

1

खण्ड-१

जिल्लाको परिचय

१.१ अर्घाखाँची जिल्लाको सामान्य परिचय

अर्घाखाँची जिल्ला नेपाल अधिराज्यको ७ ओटा प्रदेश मध्येको ५ नम्बर प्रदेशको पहाडमा पर्ने एक जिल्ला हो २७°४५' देखि २८°०६' उत्तरी अक्षांश र ८०°४५' देखि ८३°२३' पूर्वी देशान्तर सम्म फैलिएको यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल ११९३ वर्ग कि.मि. रहेको छ । नेपालको मानचित्रमा यस जिल्लाको पूर्वमा पाल्पा, उत्तरमा गुल्मी, दक्षिणमा कपिलवस्तु र रुपन्देही तथा पश्चिममा दाङ र प्युठान जिल्ला रहेका छन् । यस जिल्लाको अधिकांश भुभाग (६८ प्रतिशत) महाभारत पर्वत श्रृङ्खला अन्तर्गत रहेको छ भने बाँँक भुभाग सिवालिक पहाड अन्तर्गत पर्दछ ।

नेपाल एकिकरण पूर्व वाइसे राज्यहरूको रूपमा अर्घा र खाँची दुई राज्य यस क्षेत्रमा रहेको र एकीकरण को शिलशीलामा ति दुई राज्यलाई तत्कालिन पाल्पा राज्यमा गाभिएको थियो । एकिकरण पछि अर्घा र खाँची मिलेर अर्घाखाँची नामाकरण भएको हो । २०१८ सालसम्म यो जिल्ला गुल्मी जिल्ला अन्तर्गत पर्दथ्यो भने नेपाललाई विभाजन गरे पश्चात यो छुट्टै जिल्लाको रूपमा स्थापित भयो ।

अर्घाखाँची नामाकरणका सम्बन्धमा प्राप्त जनविश्वास अनुसार यस जिल्लाको अर्घा भन्ने स्थानमा रहेको भगवती मन्दिरमा अर्घको रूपमा दहि चढाउँदा देवी निस्किएकीले सो नामबाट अर्घा शब्दको उत्पत्ति भएको हो भन्ने बुझिन्छ । खाँची शब्दको उत्पत्ति भने सरकारले कर उठाउने ठाउँ वा व्यक्तिलाई खजाञ्ची भन्ने प्रचलन भएकोले त्यसैबाट अपभ्रंश हुन गएको हो भन्ने बुझिन्छ । यसरी यस जिल्लाको नाम अर्घाखाँची रहन गएको भन्ने जनविश्वास पाईन्छ ।

तालिका १ जिल्लामा रहेका स्थानीय तहहरूको संरचना

सि.नं.	स्थानीय तह	वडा संख्या	समाहित भएका गा.वि.स./न.पा.	केन्द्र
१.	सन्धिखर्क नगरपालिका	१२	सन्धिखर्क नपा र पाली गाविस ९	साविक सन्धिखर्क नपाको कार्यालय
२.	शितगंगा नगरपालिका	१४	ठाडा, जुकेना, जलुके, सिद्धारा, सिमलपानी, सितापुर, सुवर्णखाल	साविक ठाडा गाविसको कार्यालय
३.	भूमिकास्थान नगरपालिका	१०	धारापानी, ढाकाबाङ्ग, असुरकोट, खिल्जी, नुवाकोट, धनचौर, ढिकुरा	साविक नुवाकोट गाविसको कार्यालय
४.	छत्रदेव गाउँपालिका	८	छत्रगंज, भगवती, बलकोट, केरुंगा, ठुलापोखरा, अर्घातोष(२-५), मरेङ्ग(७-९), चिदिका(१-८)	साविक छत्रगंज गाविसको कार्यालय
५.	पाणिनी गाउँपालिका	८	पणेना, खिदिम, पोखराथोक, पटौटी, मैदान, धातिबाङ्ग, अङ्गुरी, चिदिका(९), पाली(१-८)	साविक खिदिम गाविसको कार्यालय
६.	मालारानी गाउँपालिका	९	खन, खनदह, बाँगी, हशपुर, गोखुंगा, अर्घातोष(१, ६-९), मरेङ्ग(१-६)	साविक खनदह गाविसको कार्यालय

१.२ भौगोलिक अवस्था :

tflnsf @ c3f{fFL lhNnfsf]efjflhs cj :yf

अक्षांश	२७°४५' देखि २८°०६' उत्तरी अक्षांश
देशान्तर	८०°४५' देखि ८३°२३' पूर्वी देशान्तर
क्षेत्रफल	११९३ वर्ग कि.मि.
भौगोलिक विभाजन	मध्य पहाडी भाग ६८ प्रतिशत, सिवालिक ३२ प्रतिशत
प्रशासनिक विभाजन	३ नगरपालिका, ३ गाउँपालिका र ६१ वडाहरु

१.३ भू-क्षेत्र (टोपोग्राफी, भिरालोपन)

यो जिल्लाले समुद्री सतहबाट ३०५ देखि २५७५ मिटर उचाई सम्मको भू-भाग समेटेी करिब ४० प्रतिशत भाग बुट्यान र बनजंगलले ओगटेको छ । यस जिल्लामा खाकावेसी, मथुराखोला, दुर्गाखोला, वाग्लेखोला, सिताखोला, भिमरुक आदि खोलाहरु र ठाडादह, खनदह आदि दहहरु रहेका छन् । समष्टिमा यस जिल्लाको भू-बनावट भिरालो देखिन्छ ।

तालिका नं.३ अर्घाखाँची जिल्लाको टोपोग्राफी तथा भिरालोपना विवरण

भिरालोपन	क्षेत्रफल (हे.)	प्रतिशत
० देखि ३० डिग्री	८४५३६.६	६९.११
३० डिग्री भन्दा माथि	३७७८५.२	३०.८९
जम्मा	१२२३२१.८	१००

श्रोत: जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय, २०५६

जिल्लाको दक्षिण तर्फ तराईसंग समेत सिमाना जोडिएको यस जिल्लामा होचा डाँडा, नदीले काटेर बनाएका बेसी, खोच र फाँटहरु रहेका छन् । खेती गरिएको जमिनमध्ये ८२.१८ प्रतिशत जमिनको भिरालोपन ३० डिग्री भन्दा बढी रहेको छ । यस हिसाबले भिरालो खेती गरिएको जिल्लाहरुमध्ये यो जिल्ला अग्रपङ्क्तिमा पर्दछ ।

यस जिल्लाको जमिनको अधिकांश भाग महाभारत/पहाडी श्रृङ्खलामा पर्दछ भने करिब एक तिहाई भाग सिवालिक/चुरे क्षेत्रमा पर्दछ ।

१.४ भौगर्भिक बनावट र उर्वराशक्ति

भौगर्भिक अवस्था : यस जिल्लाको दक्षिणी भाग सिवालिक/चुरे पर्वतमालामा पर्ने भएकाले भौगर्भिक बनावट निकै खुकुलो अवस्थामा रहेको छ । समग्रमा यस जिल्लाको बनावटलाई देहाय अनुसार ५ भागमा बाँड्न सकिन्छ । (Kirkpatrick, 1987) ।

- हालैको बनावट
- सिवालिक बनावट
- जर्बुटा बनावट
- नेटा बनावट
- मध्यवर्ति मेटासेडीमेन्टरीज

माटोको बनावट र उर्वराशक्ति : यस जिल्लाको माटोको बनावट हेर्दा देहायबमोजिम रहेको पाईन्छ ।

- खैरो माटो
- सुखा माटो
- सेपिलो माटो
- कालो माटो
- रातो माटो

१.५ भु-क्षय सम्भावित क्षेत्र

जिल्लाको अधिकांश जमिन होचा डाँडा बेसी, खोंच र फाँटहरूले बनेको छ । गौचरण, अब्यवस्थित निर्माण (सिंचाई, सडक इत्यादि) बनफँडानी आदि कारण वाट बढी भु-क्षय र भु-स्खलन हुने गरेको छ । खेतहरूमा बढी कटान हुने र बाढी आउने तथा नदी/खोलाले गिट्टी, ढुङ्गा, गोग्रान थुपारी खेत बगरमा परिणत हुनसक्ने सम्भावित स्थिति छ । त्यस्तै जिल्लाको दक्षिण भागमा रहेको चुरे क्षेत्र भुक्षयको दृष्टिले बढी संवेदनशील देखिएको छ । यो क्षेत्रमा हाल सम्म घना जंगलले ढाकेको भएतापनि यस माथि मानविय अतिक्रमण बढेको छ ।

१.६ जलभण्डार सम्बन्धि विवरण

अर्घाखाँची जिल्लामा निम्नानुसारका जलश्रोत भण्डार रहेका छन्

- १) ठुला तथा साना नदीहरू
यस जिल्लामा रहेका प्रमुख खोलाहरूमा बाङ्गी खोला, मथुरा बेसी, बाणगंगा खोला, दुर्गा खोला, सित खोला, खाका बेशी खोला, रडसिङ खोला, भिमरुक खोला रहेका छन् ।
- २) ताल तलैया
यस जिल्लामा रहेका ताल तलैयाहरूमा ठाडादह, डमरुदह (ठाडा गा.वि.स.) र सेडलेड दह प्रमुख रहेका छन् ।

१.७ प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरू

तालिका नं.४ अर्घाखाँची जिल्लाका प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरू

सि.नं.	नाम	हालको स्थान	साविकको स्थान
१	अर्घा भगवती मन्दिर	स.न.पा. ९	अर्घा गाविस
२	अर्घाकोट दरवार	स.न.पा. ९	अर्घा
३	खाँचीको दरवार	स.न.पा. ७	खाँचीकोट
४	छत्रदेवस्थान	छत्रदेव गापा. ५	छत्रगंज
५	पाणिनी तपोभूमि	पाणिनी गापा.	पणेना
६	परशुरामेश्वर शिवालय	छत्रदेव गापा.	बल्कोट
७	बल्कोटको पौवा	छत्रदेव गापा. २	बल्कोट
८	दुर्वासा गुफा	पाणिनी गापा.	खिदिम
९	सुपादेउराली मन्दिर	स.न.पा. ७	नरपानी
१०	गोपेश्वर पीठ/मथुरावेशी	स.न.पा. ५	वाङ्गला
११	डमरु दह	शितगंगा नपा.	ठाडा
१२	मनचिन्ते पानी	मालारानी गापा	खनदह

१३	जालकाँडाको लेक	मालारानी गापा	खन
१४	नृत्याञ्चल पर्वत	स.न.पा.	नरपानी

१.८ प्रमुख चाडपर्वहरू

- विजयादशमी
- दिपावली
- हरितालिका
- चैते दशैं
- माघे संक्रान्ति
- हरिशयनी एकादशी
- हरिवोधनी एकादशी
- कोजाग्रत पूर्णिमा

१.९ प्रमुख ब्यापारिक महत्वका स्थानहरू:

यो जिल्ला गाउँ नै गाउँले भरिएको जिल्ला हो । जिल्लाको सदरमुकाम सन्धिखर्क, ठाडा, खनदह, रतनमारे, अर्घातोष जिल्लाका प्रमुख बजार क्षेत्रहरू हुन् । मोटर बाटोको कारणले गर्दा नयाँ स्थापित हुन गईरहेका बजार क्षेत्रहरूमा खन, नरपानी, विहार, ढाकावाड, धारापानि, गोखुङ्गा, पोखराथोक आदि प्रमुख रहेका छन् ।

१.१० हावापानी

समुद्र सतह देखि ३०५-२५१५ मि. उचाइमा अवस्थित यस जिल्लाको हावापानीमा विविधता पाइन्छ । यस जिल्लाको दक्षिणमा रहेको चुरे डाँडाको भाग र बेसीहरूमा उष्ण प्रकारको हावापानी पाइन्छ । मझौला उचाइहरूमा रहेका पहाडी भेगहरूमा समशीतोष्ण हावापानी पाइन्छ भने महाभारत पहाड (करिब २२००मि.भन्दा अग्ला) का लेकहरूमा शीतप्रधान शीतोष्ण हावापानी पाइन्छ । साधारणतया जेष्ठको अन्त्यमा र आषाढको शुरुदेखि भाद्र महिनासम्म मौसमको प्रभावले वर्षा हुने यस जिल्लामा पुष माघ तिर पश्चिमी वायुको प्रभावले फाटफुट वर्षा समेत हुने गरेको छ । यस जिल्लाको अधिकतम तापक्रम सरदर ४० डिग्री सेल्सियस र न्युनतम तापक्रम सरदर ६.५ डिग्री सेल्सियस रेकर्ड गरिएको पाइन्छ । सरदर वार्षिक वर्षा २२०० मि.हुन्छ भने सापेक्षिक आद्रता ७४ प्रतिशत रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. ५ अर्घाखाँची जिल्लाको सन् २०१५ को हावापानी सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	महिना	औषत अधिकतम तापक्रम(डि.से.)	औषत न्युनतम तापक्रम (डि.से.)	कूल वर्षा (मि.मि.)
१.	January 2015	१४.८	३.४	७०.४
२.	February	१६.५	७.२	२४.९
३.	March	१९.३	९.७	१५६.७
४.	April	२१.६	११.८	५१.१
५.	May	२५.२	१५.०	४६.२
६.	June	२५.८	१३.८	२१९.२
७.	July	२४.९	१६.८	३१७.५

८.	August	२३.८	१६.५	४०४.१
९.	September	२५.०	१५.७	३६.५
१०.	October	२३.१	१३.१	३१
११.	November	१९.८	९.६	०.०
१२.	December	१५.८	४.९	०.०
१३.	January 2016	१४.६	४.७	१४.१
१४.	February	२२.१	१२.१	९.९
१५.	March	१८.६	७.६	१७.८

श्रोत : पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय हावापानी कार्यालय, पोखरा २०७२/७३

१.११ सामाजिक संरचना (जातजाति, भाषाभाषी)

अर्घाखाँची जिल्लामा ब्राह्मण (पहाड) जातिको बाहुल्यता रहेको छ जसको कूल जनसंख्या २०४८, २०५८ र २०६८ सालको जनगणनामा क्रमशः ७०७७३(३९.१३%), ७६९८३(३६.९४%) र ६४७५७(३२.७७%) रहेको देखिन्छ। दोश्रो ठूलो संख्यामा क्षेत्री जाति देखिन्छ। विगत तीन जनगणनाका वर्षहरूमा क्षेत्री जातिको कूल जनसंख्या क्रमशः ३२३८४ (१७.९०%), ३८१५५ (१८.३१%) र ३६०४५(१८.२४%) रहेको छ। जनसंख्याको हिसावले मगर जाति तेस्रो रोलक्रममा पर्दछ र उनीहरूको जनसंख्या क्रमशः २८९६३ (१६.०१%), ३४०७८(१६.३५%) र ३५५८४(१८.०१) रहेको छ। यसपछि क्रमशः कामी, दमाई, सार्की, नेवार, कुमाल, मुसलमान, ठकुरी जातिहरूको रोलक्रम रहेको देखिन्छ। यस बाहेक २०६८ को जनगणना अनुसार अन्य जातजातिहरूमा घर्ती, दशनामी, वादी, गाइने, थारु, तराई अन्य आदि जातजातिहरूको बसोबास रहेको देखिन्छ।

तालिका ६ विभिन्न जातजाति अनुसारको जनसंख्याको विवरण

क्र.स.	जातजाति	२०४८ जनगणना		२०५८ जनगणना		२०६८ जनगणना	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	ब्राह्मण(पहाड)	७०७७३	३९.१३	७६९८३	३६.९४	६४,७५७	३२.७७
२	क्षेत्री	३२३८४	१७.९०	३८१५५	१८.३१	३६,०४५	१८.२४
३	मगर	२८९६३	१६.०१	३४०७८	१६.३५	३५,५८४	१८.०१
४	कामी	१७४६९	९.६६	१८२४५	८.७६	२२,३६५	११.३२
५	दमाई	७३६२	४.०७	६०७६	२.९२	६,३०९	३.१९
६	सार्की	६०९०	३.३७	७५८०	३.६४	१२,०७९	६.११
७	नेवार	५३४५	२.९५	६०७०	२.९१	५,५२८	२.८०
८	कुमाल	४५५८	२.५२	५०८१	२.४४	६,७६२	३.४२
९	मुसलमान	१९५३	१.०८	१९१६	०.९२	१,७७३	०.९०
१०	ठकुरी	११६४	०.६४	११९१	०.५७	१,१४३	०.५८
११	अन्य	४८२३	२.६७	१३०१६	६.२५	५२८७	२.६८
	जम्मा	१८०८८४	१००	२०८३९१	१००	१९७६३२	१००

तालिका ७ जातजातिको जनसंख्या (२०६८ जनगणना अनुसार)-विस्तृत

सि. नं.	जातजातिको नाम	पुरुष	महिला	जम्मा	सि. नं.	जात/जातिको नाम	पुरुष	महिला	जम्मा
१	ब्राह्मण-पहाड	२७,९५१	३६,८०६	६४,७५७	१८	तामाङ	१७	४३	६०
२	क्षेत्री	१५,५१२	२०,५३३	३६,०४५	१९	कठबनिया	२३	२५	४८
३	मगर	१५,८३४	१९,७५०	३५,५८४	२०	हलुवाई	२६	१४	४०
४	कामी	९,७८७	१२,५७८	२२,३६५	२१	लिम्बु	२३	१३	३६
५	सार्की	५,२२५	६,८५४	१२,०७९	२२	लोहार	१२	२०	३२
६	कुमाल	३,०८३	३,६७९	६,७६२	२३	हजाम	१५	१५	३०
७	दमाइ	२,७१९	३,५९०	६,३०९	२४	राई	१६	७	२३
८	नेवार	२,३६१	३,१६७	५,५२८	२५	माभी	९	१३	२२
९	मुसलमान	८१९	९५४	१,७७३	२६	कुर्मी	११	८	१९
१०	घर्ती	७५१	९२४	१,६७५	२७	सुनुवार	६	१३	१९
११	ठकुरी	५२१	६२२	१,१४३	२८	यादव	५	१०	१५
१२	दशनामी	४३८	५६६	१,००४	२९	तेली	७	७	१४
१३	गुरुङ	४२१	४७३	८९४	३०	पासवान	३	१०	१३
१४	ब्राह्मण-तराई	१३०	१७४	३०४	३१	कायस्थ	८	५	१३
१५	बादी	१३०	१५०	२८०	३२	सोनार	२	९	११
१६	गाईने	१२८	१४८	२७६	३३	अन्य	५२	५१	१०३
१७	थारु	१७४	६०	२३४	३४	दलित अन्य	८	१५	२३
३५	तराई अन्य	३९	६०	९९					

श्रोत: २०६८ राष्ट्रिय जनगणना, के.त.वि.

१.१२ मातृभाषा अनुसारको जनसंख्या

२०५८ र २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणनामा अर्घाखाँची जिल्लामा बसोवास गर्ने जनसंख्याहरूले मातृभाषा बोल्नेहरूको संख्या र तिनिहरूको प्रतिशत तल तालिकामा देखाईएको छ। जस अनुसार सबैभन्दा बढी नेपाली भाषीहरू (९७.४३ प्रतिशत) रहेका छन्। नेपाली भाषा बोल्ने पछि दोस्रोमा मगर भाषी र तेस्रोमा कुमाल भाषी रहेका छन्।

तालिका ८ विभिन्न मातृभाषा बोल्ने समूह, समुदाय/जातजातिको जनसंख्याको विवरण

क्र.सं.	मातृभाषा	२०५८ जनगणना		२०६८ जनगणना	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	२००४०२	९६.१७	१९२५५१	९७.४३
२	मगर	४९४३	२.३७	२६७१	१.३५
३	कुमाल	४९८	०.२४	९११	०.४६

४	नेवारी	१७१२	०.८२	४५१	०.२३
५	उर्दु	१५९	०.०८	४०९	०.२१
६	खाम	०	०.००	१५६	०.०८
७	थारु	१६	०.०१	११५	०.०६
८	भोजपुरी	१४	०.०१	८४	०.०४
९	हिन्दी	२५	०.०१	६२	०.०३
१०	अवधी	१७	०.०१	४५	०.०२
११	मैथली	१५	०.०१	४२	०.०२
१२	सांकेतिक	६७	०.०३	२२	०.०१
१३	लिम्बु	१	०.००	१५	०.०१
१४	अन्य	९७	०.०५	४५	०.०२
१५	अनुत्तरित	४२५	०.२०	५३	०.०३
जम्मा		२०८३९१	१००	१९७६३२	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०५८ र २०६८ के.त.वि.

१.१३ धर्म अनुसारको जनसंख्या

२०६८ सालको जनगणना अनुसार अर्घाखाँची जिल्लामा सवैभन्दा बढी हिन्दु धर्म मान्नेहरु ९७.०३ प्रतिशत रहेका छन् भने बौद्ध धर्म मान्ने १.९२ प्रतिशत, इस्लाम धर्म मान्ने ०.९ प्रतिशत र किस्चयन धर्म मान्ने ०.११ प्रतिशत छन् ।

तालिका ९ विभिन्न धर्म अनुसारको जनसंख्याको विवरण

धर्म	जनसंख्या	प्रतिशत	धर्म	जनसंख्या	प्रतिशत
हिन्दु	१९१७५४	९७.०३	नखुलेको	८७	०.०४
बौद्ध	३७८६	१.९२	अन्य	१४	०.०१
इस्लाम	१७७३	०.९	जम्मा	१९७६३२	१००
किस्चयन	२१८	०.११			

श्रोत: रा.ज.ग. २०६८

१.१४ आर्थिक आधार

नेपालको सन्दर्भमा १० वर्ष भन्दा माथि उमेर पुगेका महिला तथा पुरुषहरुलाई काम गर्न सक्षम जनशक्तिको रूपमा परिभाषित गरिए अनुसार अर्घाखाँची जिल्लाको २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार कूल जनसंख्या मध्ये काम गर्न सक्षम अर्थात १० वर्ष भन्दा माथि उमेर समूहको कुल जनसंख्या १५१११६ रहेकोमा प्रायः सक्रिय जनसंख्या ८४९८५ (५६.२३ प्रतिशत), प्रायः सक्रिय नभएको जनसंख्या १८०७२ (११.९५ प्रतिशत) र आर्थिकरूपले निष्क्रीय जनसंख्या ४७३२६ (३१.३१ प्रतिशत) रहेको छ । त्यसै गरि ०-१४ उमेर समूहको कुल जनसंख्या ७४०४५ (३७.४६ प्रतिशत), १५-५९ उमेर समूहको कुल जनसंख्या १०२६०९ (६९.९२ प्रतिशत) र ६० वर्ष भन्दा माथिको कुल जनसंख्या २०९७८ (१०.६२ प्रतिशत) रहेको छ । जस

अनुसार यस जिल्लाको बाल आश्रित अनुपात ७२.१६ प्रतिशत, वृद्ध आश्रित अनुपात २०.४४ प्रतिशत र कुल आश्रित अनुपात ९२.६० प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

तालिका १० अर्घाखाँची जिल्लामा आर्थिक रूपले सक्षम (१० वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्या) को विवरण

विवरण	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
१५ वर्ष भन्दा कम उमेरका जनसंख्या	३७६८१	३६३६४	७४०४५	३७.४६
आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसंख्या (१५-५९)	३८१५८	६४४५१	१०२६०९	५१.९३
आर्थिक रूपमा निष्क्रिय जनसंख्या (६०)	१०४२७	१०५५१	२०९७८	१०.६२

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि.

तालिका ११ अर्घाखाँची जिल्लामा आर्थिक रूपले सक्षम जनसंख्या आर्थिक गतिविधिमा संलग्न नहुनाको कारणहरू

आर्थिक गतिविधिमा संलग्न नहुनाको कारणहरू	जम्मा	प्रतिशत
आर्थिक गतिविधिमा संलग्न नहुने जनसंख्या (१० वर्ष भन्दा माथि) बढी उमेर)	६५३९८	१००.००
पढाई / अध्ययनको कारणले	४५६७८	६९.८५
घरायसी कार्य व्यस्तताले	७९००	१२.०८
पाको उमेर	५०८६	७.७८
पेन्सनवाला	१५७१	२.४०
शारीरिक तथा बौद्धिक रूपमा अशक्त	१२३१	१.८८
विरामी (दीर्घ रोग)	१८५१	२.८३
अन्य	७५४	१.१५
नखुलेको	१३२७	२.०३

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि.

तालिका १२ अर्घाखाँची जिल्लामा आर्थिक रूपले सक्षम जनसंख्या मध्ये सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसंख्याको विवरण

लैङ्गिकता	प्राय सक्रिय		कहिले काँही सक्रिय	निष्क्रिय	जम्मा	प्रतिशत
	रोजगार	बेरोजगार				
पुरुष	३३७४२	४९१	६६४६	२०७१०	६१५८९	४०.८३
महिला	५०५८४	१६८	११४२६	२६६१६	८८७९४	५९.१६
जम्मा	८४३२६	६५९	१८०७२	४७३२६	१५०३८३	१००
प्रतिशत	५६.०७	०.४४	१२.०२	३१.४७	१००	

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि.

१.१५ क्षेत्रअनुसार रोजगारीको स्थिति

तालिका १३ अर्घाखाँची जिल्लामा आर्थिक रूपले सक्षम जनसंख्या क्षेत्रगत आर्थिक गतिविधिमा संलग्नताको विवरण

आर्थिक गतिविधिको क्षेत्रहरू	जम्मा	प्रतिशत
कृषि वन तथा माछापालन	६४०७३	७५.६२
खानी तथा खनिज	१४३	०.१७
उत्पादन तथा पुनःउत्पादन	२८९४	३.४२
विद्युत तथा, ग्याँस	४०	०.०५
पानी तथा फोहर व्यवस्थापन	२४	०.०३
निर्माण	३०६६	३.६२
थोक तथा खुद्रा ब्यापार	३७४२	४.४२
होटल तथा रेष्टुरेन्ट	७३५	०.८७
यातायात तथा भण्डारण	७५२	०.८९
वित्तिय व्यवस्थापन	८२	०.१०
घरजग्गा, भाडा र ब्यापार	०	०.००
कर्मचारी तथा सामाजिक सुरक्षा	५०४	०.५९
शिक्षा	३१३३	३.७०
स्वास्थ्य र सामाजिक सेवा	३८०	०.४५
अन्य सामुदायिक तथा सामाजिक र व्यक्तिगत सेवा	८५९	१.०१
निजी घरपरिवारमा रोजगारी	३४०८	४.०२
बाह्य संघसंस्थामा रोजगारी	८	०.०१
सुचना तथा संचार	५७	०.०७
पेशा तथा प्रक्रियागत क्रियाकलापहरू	११२	०.१३
प्रशासनिक तथा सेवा सहयोग क्रियाकलापहरू	१५५	०.१८
कला तथा मनोरन्जन	९	०.०१
नखुलेको	५५७	०.६६
जम्मा	८४७३२	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि.

१.१६ आर्थिक क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्याको विषयगत क्षेत्र तथा व्यावसायिक स्तर

आर्थिक रूपमा काम गर्न सक्षम उमेर समूह भित्र पर्ने जनसंख्या मध्ये पनि आर्थिक गतिविधिमा संलग्न रहेको जनसंख्याहरूको व्यवसायिक स्तर र विषयगत क्षेत्रहरूमा अर्घाखाँची जिल्लामा सबैभन्दा बढी संख्या कृषि तथा वन क्षेत्रमा आवश्यक पर्ने अर्ध दक्ष र दक्ष कामदारहरूको देखिन्छ । आर्थिक गतिविधिमा संलग्न कूल जनसंख्या(८४७३२) मध्ये उनीहरूको संख्या ६२१७९ जना अर्थात ७३.३८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । यसपछि को दोश्रो ठूलो जनसंख्या आधारभूत

साधारण पेशा (Elementary Occupation) जस्ता क्षेत्रमा संलग्न रहेको देखिन्छ । यसमा ३४३९ जना अर्थात ७.५९ प्रतिशतको संलग्नता रहेको छ । तेश्रो क्षेत्र भनेको Craft and related trades workers क्षेत्रमा संलग्न रहेको देखिन्छ । यसमा ५६९३ जना अर्थात ६.७१ प्रतिशत संलग्नता रहेको छ भने सेवा प्रदायक र बजार तथा व्यापार जस्ता क्षेत्रमा ४२८४ जना(५.०५%) रहेको छ ।

तालिका १४ अर्घाखाँची जिल्लामा विभिन्न दक्षता प्राप्त एवं आर्थिक क्षेत्रमा संलग्न जनशक्तिको विवरण

Occupation	Both Sexes	Male	Female
Armed forces	50	50	0
Managers	564	332	231
Professionals	2924	1785	1139
Technicians and associate	660	507	152
Office assistance professional	614	438	176
Services and sale workers	4284	2557	1727
Agriculture,forestry and fishery workers	62179	20351	41827
Craft and related trades workers	5693	4661	1033
Plant and machine operator assemble	721	657	64
Elementary occupation	6439	2246	4193
not stated	605	469	136
Total	84732	34053	50679

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ के.त.वि.

१.१७ आर्थिक क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्याको रोजगारीको अवस्था

आर्थिक रूपमा काम गर्न सक्षम उमेर समूह भित्र पर्ने जनसंख्या मध्ये पनि आर्थिक गतिविधिमा संलग्न रहेको जनसंख्याहरूको अवस्था र उनीहरूलाई रोजगारी उपलब्ध गराउने क्षेत्रहरू पहिचान गर्ने तथ्याङ्क हेर्दा अर्घाखाँची जिल्लामा आर्थिक क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी स्व-रोजगार क्षेत्रमा संलग्न भएको देखिन्छ । यसरी स्व-रोजगार हुने जनसंख्याको संख्या ६६९६३ अर्थात ७९.०३ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । यसपछि दोश्रो ठूलो संख्या विभिन्न क्षेत्रमा रोजगार कामदारको रूपमा संलग्न भएको देखिन्छ । यसरी रोजगारमा संलग्न हुने जनसंख्याको प्रतिशत १६.१२ रहेको छ । आर्थिक रूपमा संलग्न जनसंख्या मध्ये १३३९ जना अर्थात १.५८% अवैतनिक घरायसी सहयोगी वा कामदारको रूपमा रहेको देखिन्छ । जिल्लाको सानो प्रतिशत जनसंख्या अर्थात ७५७ जना (०.८९%) मात्र रोजगारदाताको रूपमा अरु व्यक्तिहरूको लागि रोजगारीको अवसरहरू श्रृजना गर्ने गरेको तथ्याङ्कले देखाउदछ ।

तालिका १५ आर्थिक क्षेत्रमा संलग्न जनसंख्याको रोजगारीको अवस्था

आर्थिक गतिविधिमा संलग्न जनसंख्याहरूको अवस्था	जम्मा	प्रतिशत
रोजगारदाता (Employer)	७५७	०.८९
रोजगार कामदार (Employee)	१३६६०	१६.१२
स्व-रोजगार (Self-employed)	६६९६३	७९.०३
अवैतनिक घरायसी सहयोगी वा कामदार (Unpaid Family Workers)	१३३९	१.५८
उल्लेख नभएको (not stated)	२०१३	२.३८
जम्मा	८४७३२	१००.००

तालिका १६ जिल्लाको १० वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्याले गरेको प्रमुख क्रियाकलापहरूको विवरण

उमेर समुह	जम्मा जनसंख्या	कृषि / आफ्नै खेतीपाति	तलब/ ज्याला	आफ्नै गैरकृषि कृयाकलाप	विस्तारित अर्थिक काम	कामको खोजि	घरधन्दा	अध्यन	काम नगरेको	नखुलेको
१०-१४	२८२३५	३२८०	२३६	३७८	२३५३	१९७	९४८३	३९९३७	३१११७	२०४
१५-१९	२१८५९	७०५५	१४५२	१२५२	४०७८	७३०	९५५३	१५९६७	१९९८	१७७
२०-२४	१४७४६	९५२५	२५०५	२२७२	४९८४	११८८	८४०७	२८४३	१८४२	१८६
२५-२९	१२१४७	८६८७	२९५२	२३९३	४५३७	१०६७	७४०५	३८६	१२८५	४९
३०-३४	९९०६	७३५५	२४४४	२०१९	३६४७	७५२	६०८२	८७	११५२	३१
३५-३९	९८२२	७५८०	२४९३	२१७९	३३९१	६१०	६०८८	१०५	१०२९	०
४०-४४	९३१०	७१९६	२२९३	२०३४	३६४०	४२९	५७५३	४८	१०२०	८
४५-४९	८७९७	६८२३	२३५७	१७१७	३४००	३५७	५४७४	७१	१०६९	८
५०-५४	८३३३	६७०२	१८०३	१५६२	३३३८	४९१	५१३६	७८	११४९	८
५५-५९	६९८४	५७०१	११५५	१२१६	२७६४	२८५	४२७९	४१	१२९२	८
६०-६४	६७१०	४९९८	८९७	९९८	२४८७	२१५	४१३६	३९	१९७८	२३
६५-६९	५२३२	३६३९	३६५	७०४	१८४४	१०३	२९९१	२४	२०३३	१६
७०-७४	३९८२	२१०९	२२६	४१४	११४६	५५	२०४१	५८	२२२४	०
७५+	५०५३	१४१२	१०१	२७९	६१३	३१	१४६८	३९	४०२३	१६
जम्मा	१५१११६	८२०६३	२१२७८	१९४१६	४२२२३	६५०९	७८२७९	४६७२२	२५२१२	७३४

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८, के.त.वि.

१.१८ राजनैतिक विभाजन/निर्वाचन क्षेत्र अनुसारको विभाजन

अर्घाखाँची जिल्ला पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको लुम्बिनी अञ्चलमा पर्ने पहाडी जिल्ला हो। यस जिल्लालाई १ वटा संघीय निर्वाचन क्षेत्र र २ वटा प्रादेशिक निर्वाचन क्षेत्रमा विभाजन गरिएको छ। जुन देहाय वमोजिम रहेका छन्।

तालिका १७ निर्वाचन क्षेत्र अनुसारको विभाजन (श्रोत: निर्वाचन आयोग)

प्रादेशिक निर्वाचन क्षेत्र नं.	समावेश भएका गापा र नपाहरू	समावेश भएका वडाहरू
१	सन्धिखर्क नगरपालिका	४, ५, ८, ९, १०, ११, १२
१	भूमिकास्थान नगरपालिका	१, २, ३, ४
१	मालारानी गाउँपालिका	१ देखि ९ सम्म
१	छत्रदेव गाउँपालिका	१ देखि ८ सम्म
२	सन्धिखर्क नगरपालिका	१, २, ३, ६, ७
२	भूमिकास्थान नगरपालिका	५, ६, ७, ८, ९, १०
२	पाणिनी गाउँपालिका	१ देखि ८ सम्म
२	शितगंगा नगरपालिका	१ देखि १४ सम्म

१.१९ जनसंख्या सम्बन्धि विवरण

कूल जनसङ्ख्या र यसको बनावट (उमेर र लिंग अनुसार)

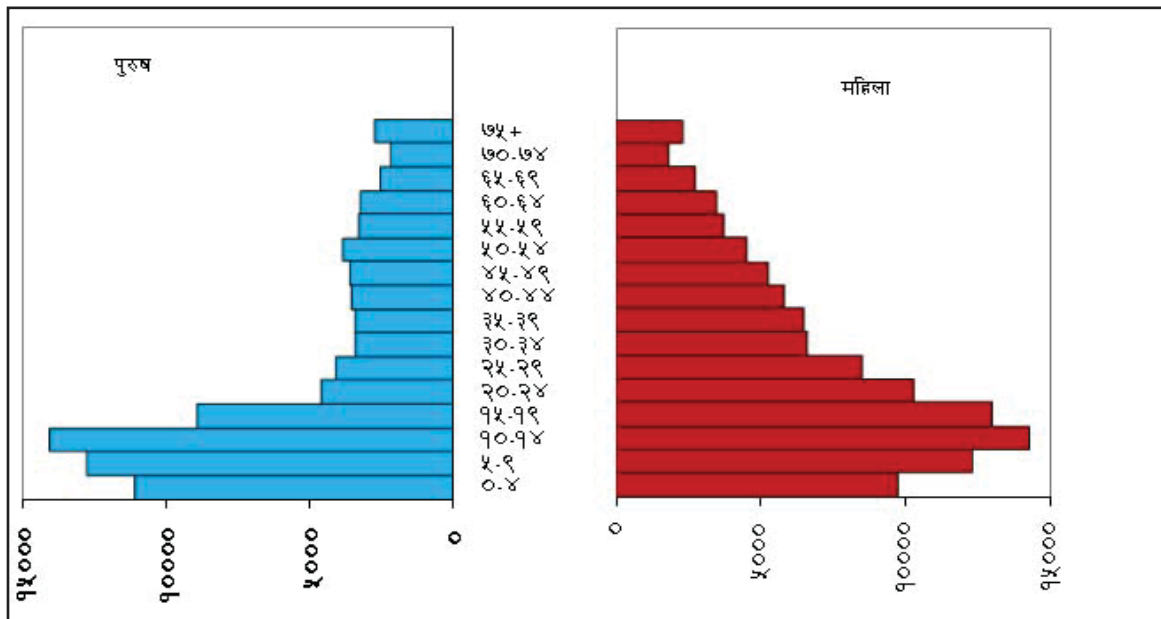
२०३८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार अर्घाखाँची जिल्लाको जनसंख्या १५७३०४ मध्ये पुरुष ८६५१५ महिला ७०७८९ र घरपरिवार संख्या २७५४३ रहेकोमा २०४८ सालको राष्ट्रिय जनगणनामा जम्मा १८०८८४ पुरुष ८४१७२ महिला ९६७१२ र घरपरिवार संख्या ३४५११ हुनपुग्यो । त्यसै गरि २०५८ सालको राष्ट्रिय जनगणनामा जम्मा २०८३९१ पुरुष ९६३४९ महिला ११२०४२ र घरपरिवार संख्या ४०८६९ पुग्न गयो भने २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणनामा जम्मा १९७६३२ पुरुष ८६२६६ र महिला १११३६६ र घरपरिवार संख्या ४६८३५ पुगेको छ

तालिका १८ लगातार दुई राष्ट्रिय जनगणनाको नतिजा उमेरगत वर्गीकरण अनुसारको विवरण

उमेर समुह	२०५८ को जनगणना			२०६८ को जनगणना		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
० - ४	२६३६३	१३४५१	१२९१२	२०७९४	११०३५	९७५९
५ - ९	२३९०४	१५६७४	१५२३०	२४९९८	१२६७८	१२३२०
१०-१४	३२२३५	१५९३९	१६३९६	२८२५३	१३९६८	१४२८५
१५-१९	२२२२८	९३२०	१२९०८	२१८६५	८८५६	१३००९
२०-२४	१४९०४	५५६९	९३३५	१४८९२	४५४८	१०३४४
२५-२९	१२५०९	४६५७	७८५२	१२५४३	४०१४	८५२९
३०-३४	१११५१	४६४४	६५०७	९९८५	३३३५	६६५०
३५-३९	१०४५८	४३१२	६१४६	९८७६	३३७३	६५०३
४०-४४	९४६९	४०८७	५३८२	९३२८	३४७६	५८५२
४५-४९	८०४१	३५६५	४४७६	८८०२	३५१०	५२९२
५०-५४	७५३९	३५०३	४०३६	८३३३	३८०३	४५३०
५५-५९	६२५६	३०७२	३१८४	६९८५	३२४३	३७४२
६०-६४	५२६१	२७१०	२५५१	६७१०	३१६१	३५४९
६५-६९	४२९७	२२९८	१९९९	५२३३	२४६६	२७६७
७०-७४	३३२९	१७९०	१५३९	३९८२	२१२२	१८६०
७५+	३४४७	१७५८	१६८९	५०५३	२६७८	२३७५
जम्मा	२०८३९१	९६३४९	११२०४२	१९७६३२	८६२६६	१११३६६

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को नतिजा अनुसार अर्घाखाँची जिल्लाको Population Pyramid

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१.१९.२ जनसंख्या वृद्धि र प्रवृत्ति

विगत ४ वर्षको जनसंख्याको नतिजा तुलना गर्दा अर्घाखाँची जिल्लाको जनसंख्या वृद्धिदर वि.सं. २०३८, २०४८, २०५८ मा धनात्मक रहेको र क्रमशः बढ्दै गएको देखिन्छ भने २०५८ बाट २०६८ मा तुलना गर्दा यस जिल्लाको जनसंख्या वृद्धि दर ऋणात्मक (-०.५३) अर्थात घट्दै गएको देखिन्छ।

तालिका १९ विभिन्न जनगणना वर्षहरूमा परिवर्तित जनसंख्या वृद्धिदर

जनगणना वर्ष	घरपरिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	लैंगिक अनुपात	परिवर्तित संख्या	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	जनघनत्व
२०३८	२७५४३	१५७३०४	८६५१५	७०७८९	१२२.२१			१३२
२०४८	३४५११	१८०८८४	८४१७२	९६७१२	८७.०३	२३५८०	१.४०	१५२
२०५८	४०८६९	२०८३९१	९६३४९	११२०४२	८५.९९	२७५०७	१.४३	१७५
२०६८	४६८३५	१९७६३२	८६२६६	१११३६६	७७.४६	-१०७५९	-०.५३	१६४

१.२० आधारभुत जनसांख्यिक सुचकहरू

नेपाल र अर्घाखाँची जिल्लाको आधारभुत जनसांख्यिक विवरण वि.सं. २०५८ र २०६८ अनुसार निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २० आधारभूत जनसांख्यिक विवरण

विवरण		नेपाल		अर्घाखाँची	
		रा.ज.२०५८	रा.ज.२०६८	रा.ज.२०५८	रा.ज.२०६८
कुल क्षेत्रफल		१,४७,१८१ वर्ग कि.मि.		१,१९३ वर्ग कि.मि.	
कुलजनसंख्या		२,३१,५१,४२३	२,६४,९४,५०४	२०८३९१	१९,७६३२
पुरुष		१,१५,६३,९२१	१,२८,४९,०४१	९६३४९	८६२६६
महिला		१,१५,८७,५०२	१,३६,४५,४६३	११२०४२	१११३६६
जनघन्त्व (जना प्रति व.कि.मि)		१५७	१८०	१७५	१६६
घरपरिवार संख्या		४२,५३,२२०	५४,२७,३०२	४०८६९	४६८३५
लैंगिक अनुपात		९९.८०	९४.१६	८५.९९	७७.४६
किशोर/किशोरीको संख्या	किशोर	२७,१९,६३२	३२,०७,८२१	२५,२५९	२२८२४
	किशोरी	२६,५१,३०२	३१,९९,५८३	२९,२०४	२७२९४
	जम्मा	५३,७०,९३४	६४,०७,४०४	५४४६३	५०११८
प्रतिशत		२३.२	२४.२	२६.१२	२५.३६
जेष्ठ नागरिकहरुको संख्या	पुरुष	७,४४,८४०	१०,६४,९३९	८५५६	१०४२७
	महिला	७,३२,५३९	१०,८९,४७१	७७७८	१०५५१
	जम्मा	१४,७७,३७९	२१,५४,४१०	१६३३४	२०९७८
जेष्ठ नागरिकहरुको प्रतिशत		६.३८	८.१३	७.८४	१०.६२
जनसंख्या दोब्बर हुन लाग्ने समय		३१ वर्ष	५१ वर्ष	४९	N.A.
साक्षरता दर	जम्मा	५४.१	६५.९	५६.१	७२.५९
	पुरुष	६५.५	७५.१	६७.२	८१.७६
	महिला	४२.८	५७.४	४६.९	६५.७९
अनुपस्थित जनसंख्या		७,६२,१८१	१९,२१,४९४	२७४१३	३९९२९

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०५८/२०६८ के.त. वि.

१.२१ अपांगता सम्बन्धी विवरण

अर्घाखाँची जिल्लामा २०६८ सालको जनगणना अनुसार, आंशिक र पुर्ण रुपमा अपांगता भएका व्यक्तिहरुको कुल संख्या ५१६५ रहेको छ।

तालिका २१ अपांगता सम्बन्धि विवरण

विवरण		पुरुष	महिला	जम्मा
अपांगता प्रकार	शारिरिक	१,१२३	८७८	२,००१
	अन्धो/ कम देख्ने	३८६	३७२	७५८
	बहिरो/सुन्न गाह्रोहुने	३५४	३७३	७२७
	बहिरो र अन्धो	३६	४५	८१
	बोल्न गाह्रो हुने	३२७	२६३	५९०
	मानसिक अपांगता	२०७	१८८	३९५
	बौद्धिक अपांगता	१६४	१०७	२७१
	बहु अपांगता	१८५	१५७	३४२
जम्मा अपांग संख्या		२,७८२	२३८३	५,१६५
सपांग संख्या		८३,४८४	१०८,९८३	१९२,४६७
जम्मा जनसंख्या		८६,२६६	११९,३६६	१९७,६३२

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ के.त. वि.

सामाजिक सूचकहरू

२.१ जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाई सराई र सम्बन्ध विच्छेद

वि.स. २०७२ मा अर्घाखाँची जिल्लामा भएको जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाई सराई र सम्बन्ध विच्छेद सम्बन्धी विवरण

तालिका २२ जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाई सराई र सम्बन्ध विच्छेद

विवरण		संख्या
जन्म दर्ता	महिला	५१४९
	पुरुष	५८०४
	जम्मा	१०९५३
मृत्यु दर्ता	महिला	६६१
	पुरुष	९७७
	जम्मा	१६३८
बसाईसराई	दर्ता संख्या	४८८
	आएको	२८५
	गएको	१३२०
	जम्मा	१६०५
विवाह दर्ता		२६३४
सम्बन्ध विच्छेद		०

श्रोत : जिल्ला समन्वय समिति, अर्घाखाँची

२.२ शैक्षिक तथ्याङ्क

क) साक्षरता

तालिका २३ अर्घाखाँची जिल्लामा लिङ्ग अनुसारको साक्षरता सम्बन्धि विवरण

लिङ्ग	पाँच वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या	पढ्न लेख्न सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न लेख्न नसक्ने	उल्लेख नभएको
जम्मा	१७६,८३८	१२८,३६०	३,८४७	४४,४९५	१३६
जम्मा %		७२.५९	२.८१	२५.१६	०.०८
पुरुष	७५,२३१	६१,५०९	१,६५८	१२,०२९	३५
पुरुष %		८१.७९	२.२०	१५.९९	०.०५
महिला	१०१,६०७	६६,८५१	२,१८९	३२,४६६	१०१
महिला %		६५.७९	२.१५	३१.९५	०.१०

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८, के.त.वि.

जिल्लाका पाँच वर्ष वा सो भन्दा माथिका कुल जनसंख्या १,७६,८३८ मध्ये ७२.६ प्रतिशत अर्थात १,२८,३६० जनाले कुनै एक भाषामा पढ्न तथा लेख्न सक्दछन् । सो उमेर समुहको साक्षरता दर हेर्दा पुरुषको ८१.८ प्रतिशत र महिलाको ६५.८ प्रतिशत देखिन्छ । जिल्लामा महिलाको साक्षरता अझै पनि कम रहेको छ । पढ्न मात्र सक्ने जनसंख्या २.८ प्रतिशत छ भने पढ्न लेख्न नसक्ने २५.२ प्रतिशत रहेको छ । पढ्न लेख्न नसक्नेमा कुल महिला मध्ये ३२ प्रतिशत र कुल पुरुष मध्ये १६ प्रतिशत रहेका छन् र कुल जनसंख्यामा पनि पढ्न लेख्न नसक्ने पुरुषको तुलनामा महिलाको संख्या दोब्बर रहेको छ ।

ख) स्थानीय तह अनुसार साक्षरता दर सम्बन्धि विवरण

तालिका २४ अर्घाखाँची जिल्लाको स्थानीय तह अनुसारको साक्षरता दर

स्थानीय तह	पुरुष	महिला	जम्मा
भूमिकास्थान नगरपालिका	८१.७५	६५.३९	७२.१८
छत्रदेव गाउँपालिका	८१.५६	६४.६२	७१.३३
मालारानी गाउँपालिका	८१.१५	६४.९३	७१.५६
पाणिनी गाउँपालिका	८०.६४	६५.७१	७१.८७
सन्धिखर्क नगरपालिका	८४.७६	६९.८४	७६.३३
शितगंगा नगरपालिका	७९.३	६३.४७	७०.६
संस्थागत मात्र	९९.४४	९५	९९.३२
अर्घाखाँची जिल्लाको	८१.७६	६५.७९	७२.५९

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८

ग) जिल्लामा कलेजहरु, प्राविधिक शिक्षा/व्यवसायिक तालिम केन्द्र/मदरसा/गुरुकुल/गुम्बा/बालबिकास केन्द्रहरुको संख्या

तालिका २५ अर्घाखाँची जिल्लामा रहेका शैक्षिक कलेज प्राविधिक शिक्षालय व्यवसायिक तालिम केन्द्रहरुको विवरण

शैक्षिक संस्थाको नाम	संख्या	शैक्षिक संस्थाको नाम	संख्या
बालबिकास केन्द्र	३९५	क्याम्पस संख्या	६
विद्यालयहरु (सवै)	४३२	संस्कृत विद्यापीठ	१
आधारभूत विद्यालय (१-५)	२६५	प्राविधिक शिक्षालय	१
आधारभूत विद्यालय (१-८)	५१	एनेक्स कार्यक्रम	१
माध्यमिक विद्यालय (१-१०)	४३	सामुदायिक सिकाई केन्द्र	१८
माध्यमिक विद्यालय (१-१२)	३८	प्राविधिक धारका विद्यालय	२
क्याम्पसमा संचालित उमावि	१	सुस्त मनस्थिति विद्यालय	१
संस्थागत विद्यालय	४५	विशेष शिक्षा स्रोतकक्षा	३
खुला विद्यालय	१	वेद विद्याश्रम	१

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय अर्घाखाँची

घ) अर्घाखाँची जिल्लामा क्याम्पसहरु :

अर्घाखाँची जिल्लामा ६ ओटा क्याम्पसहरु रहेका छन् ।

- १) पाणिनी बहुमुखी क्याम्पस, सन्धिखर्क
- २) हरिहर शिक्षा क्याम्पस, पोखराथोक
- ३) अर्घाखाँची शिक्षा क्याम्पस बेलवाटिका, सन्धिखर्क ।
- ४) सूर्यथुम संयुक्त क्याम्पस, मरेङ्ग ।
- ५) विरेन्द्र शिक्षा क्याम्पस, अमिले, मरेङ्ग
- ६) हरिहर संस्कृति विद्यापीठ, पोखराथोक

तालिका २६ अर्घाखाँची जिल्लामा रहेका पालिकागत विद्यालय विवरण

पालिकाको नाम	वाविके	आधारभूत तह			माध्यमिक तह			जम्मा वि.स.
		१-३	१-५	१-८	१-१०	१-१२	६-१२	
भूमिकास्थान	६४	१८	२४	८	७	५	०	६२
छत्रदेव	४६	४	१७	९	३	५	०	३८
मालारानी	६२	१७	२४	६	७	६	०	६०
पाणिनी	५५	१८	१६	४	१०	६	०	५४
सन्धिखर्क	६४	२०	२३	१०	३	५	२	६३
शितगंगा	१०४	४७	३६	१५	९	१	२	११०
जम्मा	३९५	१२४	१४०	५२	३९	२८	४	३८७

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय अर्घाखाँची

ङ) विगत ६ वर्षमा अर्घाखाँची जिल्लाको एस.एल.सी. परीक्षाको नतिजा

तालिका २७ जिल्लाको एस.एल.सी. परीक्षाको नतिजा

सि.नं.	वर्ष	कुल विद्यार्थी संख्या	उत्तीर्ण विद्यार्थी संख्या	उत्तीर्ण दर(प्रतिशतमा)
१.	२०६८	३८५६	१०३६	२६.८७
२.	२०६९	३९९९	१०८९	३४.९६
३.	२०७०	३०५२	१००३	३२.८६
४.	२०७१	३०६८	११६७	३८.०४

२०७२	GPA	३.६-४.०	३.२-३.५	२.८-३.१	२.४-२.७	२.०-२.३०	१.६-१.९	००-१.६	null
	विद्यार्थी संख्या	३२	१५५	२८१	५४०	९८७	९७७	२८१	१२
२०७३	GPA	३.६-४.०	३.२५-३.६	२.८५-३.२	२.४५-२.८	२.०५-२.४	१.६५-२.०	१.२५-१.६	<१.२
	विद्यार्थी संख्या	३१	११६	२७३	५३०	१०१२	१२९७	४३८	८७

च) जिल्लामा तहगत रुपमा विद्यार्थी संख्या

तालिका २८ अर्घाखाँची जिल्लामा तहगत रुपमा विद्यार्थी विवरण

वर्ष	समूह	प्रा.वि.	नि.मा.वि.	मा.वि.	जम्मा
२०७३	छात्रा	११८२१	७२५७	४२५१	२३३२९
	छात्र	१२०१७	६२४८	३५०६	२१७७१
	जम्मा	२३८३८	१३५०५	७७५७	४५१००
२०७४	छात्रा	१०४७२	६८४७	३८५४	२११७३
	छात्र	१०९०६	६२२६	३३२१	२०४५३
	जम्मा	२१३७८	१३०७३	७१७५	४१६२६

श्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय अर्घाखाँची

छ) जिल्लामा तहगत रुपमा शिक्षक संख्या

तालिका २९ स्थानीय तह अनुसार शिक्षक दरवन्दी विवरण (राहत समेत)

स्थानीय तह	वाविके.सका	प्रा.वि	नि.मा.वि.	मा.वि.	उ.मा.वि.
भूमिकास्थान नपा.	६४	२२०	५४	३७	१०
छत्रदेव गापा.	४६	१६४	४७	४०	१०
मालारानी गापा.	६२	२१४	५३	४७	१२
पाणिनी गापा.	५५	१९८	५६	५१	१२
सन्धिखर्क नपा.	६४	२४७	६३	५२	१५
शितगंगा नपा.	१०४	३२०	५७	४१	६
जम्मा	३९५	१३६३	३३०	२६८	६५

प्रावि २४ दरवन्दी जि.शि.का.पुलमा रहेको

श्रोत: जि.शि.का.अर्घाखाँची

ज) जिल्लामा संकायगत रुपमा +२ र कलेज तहका विद्यार्थी संख्या

तालिका ३० अर्घाखाँची जिल्लामा तहगत रुपमा +२ र कलेज तहका विद्यार्थी विवरण

सि.नं.	संकाय	जम्मा	पुरुष	महिला
१.	मानविकी	१४०४	९५०	४५४
२.	व्यवस्थापन	५७८	४४८	१३०
३.	शिक्षा	१९८१	९४०	१०४१
४.	विज्ञान	१९०	१६८	२२
५.	स्वास्थ्य	१५४	८२	७२

६.	इन्जिनियरिङ्ग	२८	२३	५
७.	कानून	५४	४१	१३
८.	सामाजिक तथा व्यवहारीक शिक्षा	२०६	१६३	४३
९.	गणित तथा तथ्याङ्क	८१	७२	९
१०.	कृषि तथा वन	३०	२०	१०
११.	गणना प्रणाली	२	१	१
१२.	पत्रकारीता	०	०	०
१३.	अन्य	२	२	०

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ के.त.वि.

भ) अर्घाखाँची जिल्लाको आधारभूत शैक्षिक विवरण

तालिका ३१ अर्घाखाँची जिल्लाको आधारभूत शैक्षिक विवरण

क्र.सं.	सुचक	ईकाई	राष्ट्रिय	क्षेत्रीय	अर्घाखाँची
१	वा.वि.के. को सहजै देखिने भर्नादर	५	८१	१०१	९४.४
२	प्राथमिक तहको सहजै देखिने भर्नादर	५	१३५.४	१३५	१३२.१
३	प्राथमिक तहको खुद भर्नादर	५	९६.६	९६.९	९७.८
४	निम्न माध्यमिक तहको सहजै देखिने भर्नादर	५	९५.४	९९.१	१०२.१
५	निम्न माध्यमिक तहको खुद भर्नादर	५	७७.७	८१.६	८४.१
६	आधारभूत तहको सहजै देखिने भर्नादर	५	१२०.१	१२१	११९.९
७	आधारभूत तहको खुद भर्नादर	५	८९.४	९०.७	९२.२
८	माध्यमिक तहको सहजै देखिने भर्नादर (९-१०)	५	७५.१	८४.८	८३.१
९	माध्यमिक तहको खुद भर्नादर (९-१०)	५	५७.९	६२	६२.४
१०	माध्यमिक तहको सहजै देखिने भर्नादर (९-१२)	५	५६.७	६६.५	५९.३
११	माध्यमिक तहको खुद भर्नादर (९-१२)	५	३७.७	४०.१	४१.९
१२	प्राथमिक तहको शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (सामुदायिक)	५	२५	१६	१७
१३	नि.मा.वि. तहको शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (सामुदायिक)	५	४२	३४	४०.९
१४	आधारभूत तहको शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (सामुदायिक)	५	२९	२०	२१.७४
१५	मा.वि. तहको शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (सामुदायिक)	५	३१	२४	२८.९४

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय अर्घाखाँची, २०७४

२.३ स्वास्थ्य तथाङ्क

क) जिल्लाका प्रमुख रोगहरू

तालिका ३२ अर्घाखाँची जिल्लाका प्रमुख रोगहरू (समस्या) आ.व. २०७३/०७४

सि.नं.	रोगको नाम	प्रतिशत	सि.नं.	रोगको नाम	प्रतिशत
१	URTI	६.७	६	Arthritis	३.२
२	LRTI	६.५	७	Acute tonsillitis	२.५
३	Gastritis	६.२	८	Scabies	२.५
४	Falls/Injuries/Fractures	५	९	Viral Influenza	२
५	Headache	४	१०	Conjunctivitis	१.८

श्रोत: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

ख) जिल्लाका सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरू:

तालिका ३३ अर्घाखाँची जिल्लाका सरकारी स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धि विवरण २०७३/०७४

स्वास्थ्य संस्था	संख्या	स्वास्थ्य संस्था	संख्या
जिल्ला अस्पताल अस्पताल	१	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र (UHC)	१
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	२	सामुदायिक स्वास्थ्य एकाई (CHU)	१५
स्वास्थ्य चौकी (HP)	३९	पोष्टमार्टम रुम	२
गाऊघर क्लिनिक (PHC/ORC)	८१	निजी अस्पताल	१
खोप क्लिनिक (EPI Clinic)	१८१	निजी पोलीक्लिनिक	३
महिला स्वा. स्वं.सेविका	८४२	निजी डेन्टल क्लिनिक	४
बर्थिङ्ग सेन्टर	१५	स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत गै.स.सं सं	७

श्रोत: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

ग) सुरक्षित प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने जिल्ला स्थित स्वास्थ्य संस्थाहरू

तालिका ३४ अर्घाखाँची जिल्लाका सरकारी स्वास्थ्य संस्था र सेवाको किसिम

सि.नं.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम वा निकाय	सेवाको किसिम	कैफियत
१	अर्घाखाँची जिल्ला अस्पताल	CEONC	
२	प्राथमिक स्वा.केन्द्र ठाडा	BEOC	
३	प्राथमिक स्वा.केन्द्र बलकोट	BEOC	
४	नरपानी स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
५	पोखराथोक स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
६	हंशपुर स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
७	अर्घातोष स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	

८	खन स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
९	सिद्धारा स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
१०	शुवर्णखाल स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
११	जलुके स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
१२	पाली उप स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
१३	खिल्जी उप स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
१४	जुकेना उप स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
१५	धारापानी स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
१६	सिमलपानी स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
१७	अर्घा स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	
१८	बाँगी स्वास्थ्य चौकी	Birthing Center	

माथि उल्लेखित १८ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरू मध्ये १५ वटा वर्थिङ्ग सेन्टरहरू छन्, जसमा दक्ष प्रसूतिकर्मी (SBA) बाट २४ घण्टे सेवा उपलब्ध गराईन्छ। त्यसै गरी २ वटा BEOC सेन्टरहरूमा डाक्टरबाट उक्त सेवा प्रदान गरिन्छ।

घ) प्रति स्वास्थ्य संस्थाले प्रतिदिन सेवा दिएको औषत जनसंख्या

तालिका ३५ अर्घाखाँची जिल्लाका प्रति स्वास्थ्य संस्थाले प्रतिदिन सेवा दिएको औषत जनसंख्या

स्वास्थ्य संस्था	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
सरकारी अस्पताल	६८	५४	६१
प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र (PHCC)	२७	२४	२५
स्वास्थ्य चौकी र उप-स्वास्थ्य चौकी	११	९	१०
गाऊघर क्लिनिक (PHC/ORC)	२४	२६	१४
खोप क्लिनिक (EPI Clinic)	१४	१२	२१
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र (UHC)	०	५	५

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

ङ) जिल्ला अस्पतालको सेवाहरू

तालिका ३६ अर्घाखाँची जिल्ला अस्पतालको सेवाहरू

सुचकहरू	२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४
जम्मा ओ.पि.डी. केसहरू	१०१४४	८५४९	१२,७१२
जम्मा इमरजेन्सी केसहरू	३६६९	४३२५	५१२८
डेलीभरी भएका जम्मा संख्या	५८४	५३३	६६५
ल्याब सेवा दिएको संख्या	१५१७१	१२१७६	४१,०८६

एक्स-रे सेवा संख्या	१२८३	१८८७	२१२७
USG सेवा संख्या	१४१३	१४७०	२६२०
ECG सेवा संख्या	८०	१३५	२६८
Number of referral case in	२९४	३२६	-
Number of referral case out	९३०	६१३	३००

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

च) जिल्लामा सञ्चालित एम्बुलेन्सहरूको विवरण

तालिका ३७ अर्घाखाँची जिल्लामा सञ्चालित एम्बुलेन्सहरूको विवरण

सि.नं.	स्वामित्व रहेको संस्था	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	जिल्ला अस्पताल, अर्घाखाँची	सन्धिखर्क नपा.६	९८५७०६१०५४
२	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	सन्धिखर्क नपा. ६	०७७४२०२७५
३	अर्घाखाँची भू.पु. सैनिक	सन्धिखर्क नपा. ६	०७७४२०२२७
४	अर्घाखाँची हस्पिटल प्रा.लि.	सन्धिखर्क नपा.७	४२०८२९, ८३०
५	प्राथमिक स्वा.केन्द्र, ठाडा	शितगंगा नपा, ३	९८११४४००२१
६	छाँया पोलिक्लिनिक	सन्धिखर्क नपा. १	९८६७३१०७७७

श्रोत: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

छ) आ.व. २०७३/७४ को विरामी तथ्याङ्क (आयुर्वेद)

तालिका ३८ अर्घाखाँची जिल्लामा स्थानीय तह अनुसार आयुर्वेद संस्था

सि.नं.	संस्थाको नाम	स्थानीय तहको नाम	काजमा खटिएको कर्मचारीको नाम	वडा	स्थान
१	जि.आ.स्वा.के.	सन्धिखर्क न.पा.	डा.अर्जुन राज शर्मा	१२	सन्धिखर्क
२	डिभर्ना आ.औ.	सन्धिखर्क न.पा.	डा.अर्जुन राज शर्मा	१२	डिभर्ना
३	खिदिम आ.औ.	पाणिनी गा.पा.	इन्दिरा अर्याल	९	दुर्गाफाट

श्रोत : जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र अर्घाखाँची

तालिका ३९ अर्घाखाँची जिल्ला आ.व. २०७३/७४ को विरामी तथ्याङ्क

सि.नं.	विरामी विवरण	विरामी संख्या
१	जिल्ला आयुर्वेदका जम्मा	६८९९
२	डिभर्ना आयुर्वेद औषधालयका जम्मा	१७४६
३	खिदिम आयुर्वेद औषधालयका जम्मा	१९९६
४	स्तनपायी सेवाग्राहीको जम्मा	२५६

५	जेष्ठ नागरिक सेवाका जम्मा	५७३
६	पञ्चकर्म सेवा/पूर्वकर्मसेवाका जम्मा	१७८
७	गाउँघर क्लिनिकका जम्मा	२०१८
८	स्वास्थ्य शिविरका जम्मा	६७७
	कूल विरामी संख्या	१४३४३

श्रोत : जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र अर्घाखाँची

ज) स्वास्थ्य सम्बन्धित मुख्य मुख्य सुचांकहरू

तालिका ४० स्वास्थ्य सम्बन्धित मुख्य मुख्य सुचांकहरू

सि.न.	सुचक	नेपाल			अर्घाखाँची		
		कुल	महिला	पुरुष	कुल	महिला	पुरुष
१	कोरा जन्मदर (प्रति हजार जनामा)	21.8	NA	NA	23.2	NA	NA
२	कोरा मृत्युदर (प्रति हजार जनामा)	7.30	NA	NA	9.22	NA	NA
३	कुल प्रजनन् दर (प्रति महिला)	2.52	NA	NA	NA	NA	NA
४	शिशुमृत्यु दर (प्रति हजार जिवित जन्ममा)	40.5	38.90	44.30	30	NA	NA
५	बाल मृत्यु दर (प्रति हजार जिवित जन्ममा)	52.9	50.7	54.8	36.9	NA	NA
६	औसत आयु (वर्षमा)	66.6	67.9	65.5	69.4	69.3	69.5

श्रोत: रा.ज.ग. २०६८, के.त.वि.

२.४ दुर्घटना, अपराध तथा अन्य तथ्याङ्क

क) ट्राफिक कारवाही तथा राजश्व विवरण

तालिका ४१ अर्घाखाँची जिल्लामा आ.ब.०७३/०७४ को ट्राफिक कारवाही तथा राजश्व विवरण

सि. नं.	विवरण	कारवाही	राजश्व
१	बस	३८०	२१७०००
२	ट्रक	४९०	३३९०००
३	जिप	१३३५	७७००००
४	ट्याक्टर	३३५	१८४५००
५	मोटरसाइकल	२०२३	११५३५००
	जम्मा	४५६३	२६६४०००

श्रोत : जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँची

ख) ट्राफिक दुर्घटना विवरण

तालिका ४२ अर्घाखाँची जिल्लामा आ.ब.०७३/०७४ को ट्राफिक दुर्घटना विवरण

बस	ट्रक	जिप	ट्याक्टर	मो.सा.	जम्मा
१	०	५	४	३	१३

श्रोत : जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँची

ग) ट्राफिक दुर्घटनामा घाइते विवरण

तालिका ४३ अर्घाखाँची जिल्लामा आ.ब.०७३/०७४ को ट्राफिक दुर्घटनामा घाइते विवरण

विवरण	पुरुष	महिला	बालक	बालिका	जम्मा
मानिस मृत्यु	१६	३	०	१	२०
गम्भिर घाइते	१३	२	२	०	१७
साधारण घाइते	१६	३	०	३	२२
जम्मा	४५	८	२	४	५९

श्रोत : जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँची

घ) अपराध प्रवृत्ति

तालिका ४४ अर्घाखाँची जिल्लामा आ.ब.०७३/०७४ को अपराध प्रवृत्ति विश्लेषण

अपराधको महिना	जघन्य	लागु औषध	आत्महत्या	चोरी	सवारी दुर्घटना	अन्य	जम्मा
श्रावण	२	०	४	०	१	५	१२
भाद्र	०	०	५	०	२	११	१८
असोज	२	०	४	०	२	४	१२
कार्तिक	१	०	४	०	०	३	८
मंसिर	०	०	३	०	०	४	७
पौष	०	०	४	०	०	४	८
माघ	२	०	३	०	०	२	७
फागुन	०	०	१	०	१	१	३
चैत्र	०	०	९	१	१	४	१५
वैशाख	१	१	४	०	१	७	१४
जेष्ठ	०	०	२	३	०	७	१२
अषाढ	१	०	७	०	१	१२	२१
जम्मा	९	१	५०	४	९	६४	१३७

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँची

ड) अपांगता र जेष्ठ नागरिक

तालिका ४५ अर्घाखाँची जिल्लामा आ.व. २०७३/०७४ सम्म अपांगता र जेष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरण

अपांगता प्रकार	महिला	पुरुष	जम्मा
शारीरिक अपांगता	७१७	११२७	१८४४
दृष्टी सम्बन्धी	१३७	२१५	३५२
सुनाई सम्बन्धी	११५	१३०	२४५
श्रवण दृष्टी विहिन	५	५	१०
स्वर बोलाई सम्बन्धी	२३	४०	६३
मानसिक अपांगता	१५९	२६४	४२३
बहु अपांगता	८१	१२१	२०२
जम्मा	१२३७	१९०२	३१३९
पुरानो ढाँचाका वर्गीकृत हुन बाँकी परिचयपत्र			७५५
जेष्ठ नागरिक पचियपत्र	पुरुष	महिला	जम्मा
आ.व. २०७३/०७४ को	५५६	४१५	९७१
कुल जम्मा	५५६	४१५	९७१

श्रोत : महिला तथा बालबालिका कार्यालय

२.५ मानव विकास र गरिवी

मानव विकास सूचकांकले अवसर र रोजाईको विस्तारको प्रतिविम्ब गर्दछ । Nepal Human Development Report 2014 मा मानव विकास सूचकांक लाई प्रमुख रूपमा ३ वटा पक्षमा भएको औषत उपलब्धीको आधारमा निकालिन्छ । लामो र स्वस्थ जीवन जसलाई औषत आयु र जन्मबाट मापन गर्न सकिन्छ । ज्ञान जसलाई Adult साक्षरता दर र औषत स्कुल जाने वर्षबाट मापन गर्न सकिन्छ । विगत १० वर्षमा जीवनस्तरमा भएको परिवर्तनलाई कुल राष्ट्रिय आय (GNI) Percapita in pure change pover patity (PPP\$) बाट मापन गर्न सकिन्छ । जस अनुसार नेपाल र अर्घाखाँची जिल्लाका केही सूचकहरु तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका ४६ मानव विकास सूचकांक विवरण

area/region/district	Health		Education				Income		HDI	
	life expectancy		Adult literacy		Mean years of schooling		Per capita income(ppp\$)		AM	GM
	Value	Index	Value	Index	Value	Index	Value	Index	old method	new method
Nepal	68.8	0.730	59.57	0.596	3.90	0.26	1160	0.409	0.541	0.490
Arghak hanchi	68.56	.726	65.57	0.656	4.01	0.267	909	0.368	0.450	0.482

श्रोत: Human development Report of Nepal 2014

२.६ मानव गरिबी सूचकांक (The Human Poverty Index)

मानव गरिबी सूचकांकले आम्दानी र सो आम्दानीबाट पूर्ति हुने अभाव विचको दुरीलाई प्रतिबिम्बीत गर्दछ । National Human Development Report 2014 मा मानव गरिबी सूचकांकको निम्न पाँच वटा पक्षहरुमा आधारित रही निकालिएको छ ।

- Percentage of people of expected to survive to age 40 .
- Adult literacy rate
- Percentage without safe water
- Percentage of children under age 5 who are malnourished.
- Deprivation in economic provisioning

जस अनुसारको नेपाल र अर्घाखाँची जिल्लाको मानहरु तलको तालिकामा दिईएको छ ।

तालिका ४७ मानव गरिबी सूचकांक विवरण

Area/district	% of people not expected to survive to age 40	adult literacy rate	% age Without safe Water	Percentage of children under age 5 who are malnourished	Deprivation in economic provisioning	HPI
Nepal	7.52	40.43	17.09	40.5	28.8	31.12
Arghakhanchi	7.71	34.43	23.48	31.00	27.24	27.37

श्रोत: Human development Report of Nepal 2014

२.७ गरिबी सूचकांक (श्रेणी सहित)

२०७० आषाढ मा के.त.वि. ले नेपालमा गरिबी को लघुक्षेत्र अनुमान २०६८ प्रकाशित गरेको छ । जसमा रु. १९२६१।- लाई गरिबी को रेखा मानिएको छ र यसमा गरिबी दर, त्यसको विषमता र गहनताको बारेमा सुचना प्रदान गरिएको छ । जसअनुसार अर्घाखाँची जिल्ला को गरिबीदर २८.८२ प्रतिशत, विषमता ६.८५ प्रतिशत र गहनता २.३९ प्रतिशत रहेको छ । अर्घाखाँची जिल्लाको गा.वि.स. हरुको गरिबी सम्बन्धि सूचकांक हरुको तालिका तल दिईएको छ ।

तालिका ४८ अर्घाखाँची जिल्लामा गरिबी सूचकांक

इलाका नं	लक्षित क्षेत्र नं	गा.वि.स.को नाम	गरीबीको दर(प्रतिशत)	गरीबीको विषमता (प्रतिशत)
०१	१	बल्कोट, चिदिका	२७.१८(५.०४)	६.५१(१.५६)
०१	२	केरुगा, छत्रगंज	१९.८१(४.२८)	४.१८(१.१३)
०२	१	अर्घातोष	२४.२८(४.८४)	५.३५(१.३७)
०२	२	ठुलापोखरा, भगवती, मरेड	२३.३२(४.७७)	५.०१(१.३१)
०३	१	खनदह, बाँगी, डिभर्ना	२२.२३(४.६२)	४.६३(१.२)
०३	२	खन	३०.२४(५.४५)	७.०५(१.६७)
०४	१	किमडाँडा, अर्घा	१८.५३(४.२)	३.९४(१.१२)
०४	२	वाडला	१८.८३(४.०९)	४.०४(१.०९)
०५	१	धारापानी, ढाकावाड, गोखुडगा	३०.४६(५.२६)	७.२१(१.६३)

०५	२	हंसपुर	३८.०६(६.०४)	९.३७(२)
०६	१	सिमलपानी, सुवर्णखाल	४१.१२(६.१६)	१०.२५(२.१७)
०६	२	सितापुर, ठाडा	२९.५६(४.९८)	६.९९(१.५७)
०७	१	जुकेना	३८.९५(६.०४)	९.४९(२.०६)
०७	२	जलुके, सिध्दारा	४७.६५(६.३५)	१२.७८(२.५२)
०८	१	असुरकोट	२७(४.६१)	६.८९(१.५)
०८	२	नुवाकोट, खिल्जी	२८.२५(४.४५)	६.७२(१.४१)
०८	३	सन्धिखर्क	११(२.३)	२.४१(०.६२)
०९	१	खिदिम, पटौटी	२६.४९(५.१८)	५.९(१.४८)
०९	२	पणेना	३१.०५(५.३९)	७.३३(१.६७)
०९	३	पोखराथोक	३९.८८(५.९)	१०.२८(२.११)
१०	१	अडगुरी	२५.३९(५.११)	५.६६(१.४६)
१०	२	धातिवाड	२५.९८(६.०३)	५.६१(१.६५)
१०	३	पाली, मैदान	३२.४७(५.३५)	७.९६(१.७)
११	१	धनचौर	३१.११(५.७५)	६.९३(१.७२)
११	२	ढिकुरा	२६.६८(४.९६)	५.९९(१.४३)
११	३	नरपानी, खाँचीकोट	२५.८४(४.५३)	५.९९(१.३७)

नोट: कोषक भित्रको अंकले सम्बन्धित सुचकको भ्रमांश (प्रतिशत) जनाउछ ।

२.८ अर्घाखाँची जिल्लाका केही आर्थिक सुचकहरू

प्रति व्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय (Per capita gross national income) अर्घाखाँची जिल्ला र नेपालको प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय विभिन्न क्षेत्रहरूमा विभाजन गरी तलको तालिकामा दिईएको छ ।

तालिका ४९ क्षेत्र अनुसारको प्रतिव्यक्ति राष्ट्रिय आयको स्थिति

क्षेत्र	अर्घाखाँची	नेपाल
कृषि तथा वन	४१२१	७३२७०
माछा पालन	१	४८७९
खानी तथा उत्खनन	२९	६९५६
उद्योग	१२१	८०५३१
विद्युत, ग्यास, पानी	३६	१६००१
निर्माण	३३९	८९३५६
व्यापार तथा खुद्रा व्यापार	९४६	१७९३०६

होटल तथा रेष्टुरेण्ट	८४	२१०५७
यातायात भण्डारण तथा संचार	५५६	१०५८३४
वित्तिय व्यवस्थापन	२२१	५०१११
घर जग्गा भाडा व्यापार	३६२	१०६२३६
कर्मचारी तथा सामाजिक सुरक्षा	१६५	२४८३०
शिक्षा	३०७	६७७३९
स्वास्थ्य तथा सामाजिक स्वसेवा	६१	१६९९२
अन्य सामुदायिक, सामाजिक तथा व्यक्तिगत सेवा	८८	४६९४७
Total economy including financial intermediation service indirectly measured (total value add)	७४३८	१२९००४७
Total economy basic price (total value add)	७१९८	१२४८४८२
कुल ग्राहस्थ उत्पादन वजार मुल्यमा	७८८१	१३६६९५३
Factor Income	१५०	७५४९
कुल राष्ट्रिय आय	८०३१	१३७४५०३
प्रतिव्यक्ति आय वजार मुल्यमा	४०६३५	५१८७९
प्रति व्यक्ति आय	५६२	७१८
प्रतिव्यक्ति आय	९०९	११६०

श्रोत: UNDP Report 2014

२.९ अर्घाखाँची जिल्लामा ज्यालादार उत्पादकत्व (रु.) मा र यसको सूचक

तालिका ५० ज्यालादार उत्पादकत्व

आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्या	कुल ग्राहस्थ उत्पादन (दश लाखमा)	ज्यालादारी उत्पादकत्व	ज्यालादारको उत्पादकत्व राष्ट्रिय सापेक्षतामा	ज्यालादारको उत्पादकत्व काठमाण्डौको सापेक्षतामा
१११२२३	७२६६.७	६५३३४	५५.३	२०.४

श्रोत: UNDP Report 2014

२.१० वित्त तथा सहकारी

क) बैंकहरूको विवरण

यस जिल्लामा वित्तीय संस्था र सहकारी संस्थाहरू उल्लेख्य रुपमा रहेका छन् । जसले स्थानीय स्तरमा आर्थिक कारोवार गरी जनताहरूको आर्थिक स्तर उकास्नमा सहयोग पुऱ्याएकाछन् ।

तालिका ५१ वित्त तथा सहकारी संस्था सम्बन्धित विवरण

सि.न.	विवरण	ठेगाना	कैफियत
१	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
२	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	ठाडा अर्घाखाँची	
३	कृषि विकास बैंक शाखा	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
४	कृषि विकास बैंक उपशाखा	ठाडा अर्घाखाँची	
५	एभरेष्ट बैंक शाखा	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
६	भूकृति विकास बैंक शाखा	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
७	शाइन रेसुंगा डेभलपमेन्ट बैंक	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
८	ग्लोबल आइ एम इ बैंक	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
९	बैंक अफ काठमाण्डौ	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
१०	ग्रामिण विकास बैंक	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
११	एस वि आइ बैंक शाखा	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
१२	मेघा बैंक नेपाल शाखा	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
१३	एन आइ सि बैंक शाखा	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
१४	निर्धन विकास बैंक शाखा	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	
१५	छिमेकी विकास बैंक शाखा	सन्धिखर्क , अर्घाखाँची	

२.११ सहकारीहरूको संक्षिप्त विवरण

तालिका ५२ जिल्लामा रहेका सहकारीहरूको संक्षिप्त विवरण आ.ब.०७३/०७४

सि. नं.	कार्य प्रकृति	साविक	थप	कायम
१	बचत तथा ऋण	७२	१	७३
२	कृषि	८८	७	९५
३	बहुउद्देश्यीय	६	१	७
४	दुग्ध	२	०	२
५	उपभोक्ता	७	०	७
६	कफि	४	०	४
७	स्वास्थ्य	१	०	१
८	संघ	३	०	३
९	सामाजिक उद्यम	१	०	१
१०	विधुत	१	०	१
	जम्मा	१८५	९	१९४

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, कपिलवस्तु

भौतिक पूर्वाधारहरू

३.१ यातायात सम्बन्धि विवरण

महेन्द्र राजमार्ग देखि यस जिल्लाको सदरमुकाम सन्धिखर्क सम्म पुग्ने ६८ किलोमिटर दुरीको गोरुसिङ्गे सन्धिखर्क सबै भाग कालो पत्रे छ । यस जिल्लाको मुख्य सडक को संजाल तल तालिकामा दिइए अनुसार छ ।

तालिक ५३ अर्घाखाँची जिल्लामा भएको सडकहरूको विवरण

सि.न.	सडकको नाम	लम्वाई(कि.मी.)	अवस्था
१	गोरुसिङ्गे -सन्धिखर्क	६८	ओटासिल
२	सन्धिखर्क ,बल्कोट, खर्ज्याङ्ग, रिडि	४८	कच्ची
३	चुत्रावेशी, नुवाकोट, असुरकोट बुधुनमारा	२०.२५	कच्ची
४	गच्छे ,धनचौर भालुवाङ्ग	४२	कच्ची
५	घुम्ति ,तिनगिरे, पाल्पा	३१	कच्ची
६	सन्धिखर्क , बाँगी, हंसपु, गोखुङ्गा	३८	कच्ची
७	बल्कोट ,तम्घास	२०	कच्ची
८	चाक्ला, सिद्धारा भालुवाङ्ग	४२	कच्ची
९	सीतापुर, सुवर्णखाल, डाँडाकटेरी	२४.५	कच्ची
१०	छडा पकले, धारापानी, ढाकावाङ्ग, चुजाठाटी	३२	कच्ची
११	खगडी बल्कोट	८.५	कच्ची
१२	भेडामारे ,सिमल पानी ,पावर	२०.५	कच्ची
१३	दुर्गा ,फर्सवा ,भुवनपोखरी ,पाल्पा	१३.५	कच्ची
१४	पटौटी ,बहखोर ,चिवेक ,खगडी	२०	कच्ची
१५	चाक्ला ,जुकेना	१०	कच्ची
१६	डिभर्ना ,ठुलापोखरा	१३	कच्ची
१७	चुत्रावेशी ,कुर ,लात्तेबाँझ छेडा	५.५	कच्ची
१८	सन्धिखर्क ,धरमपानी ,अर्घा ,भडार	७.५	कच्ची
१९	ठाडा ,जुकेना	७	कच्ची
२०	नेटापोखरी ,अडगुरी	२७.५	कच्ची
२१	नरपानी ,नुवाकोट ,हंसपुर ,सौतामारे	३५.५	कच्ची
२२	डिभर्ना ,जोगिमारे ,अर्घातोष	१४.५	कच्ची
२३	देउराली खनदह, हंसपुर ,असुरकोट	३८	कच्ची
२४	सुन्दरढुंगा, पणेना ,पोखराथोक	८	कच्ची

२५	च्यानडाँडा ,खनदह	२०	कच्ची
२६	छत्रगञ्ज ,बहखोर ,भगवती ,मडेलचौर ,ढिकुरा	१०	कच्ची
२७	रामपत ,मखात ,खन	१३	कच्ची
२८	कोलडाँडा ,तुलाखर्क ,अर्वान	८.५	कच्ची
२९	सन्धीखर्क ,तुमकोट ,डिभर्ना	५	कच्ची
३०	सन्धिखर्क ,हटारीनेटा ,बराहनेटा ,टुनीपोखरा	५	कच्ची
३१	नरपानी ,दुबीचौर	५	कच्ची
३२	चुत्राबेसी ,सिभनेटा ,बेलाटारी, मेहलपोखरी	७.५	कच्ची
३३	देउराली ,ऐरावती	७	कच्ची
३४	दारनेटा ,पटौटी	७	कच्ची
३५	बाँसका रुख ,स्वामिकारुख पाली खगडी	६	कच्ची
३६	चिवेक बहखोर ,दर्गाटोल ,तिरीमिरि	१२	कच्ची
३७	नेटापोखरी ,भरतपुर ,बैरिया ,राजमार्ग	३२	कच्ची
३८	चिवेक ,बाँसकारुख ,हरिआँप	१३	कच्ची
३९	धातिवाङ्ग ,चिवेक	१०	कच्ची
४०	सिद्धारा गाविसको कार्यालय ,जलुके गाविसको कार्यालय	१०	कच्ची
४१	पाल्पाको हुङ्ग्री खोलादेखी हंसपुरको सौतामारा सम्म (ढोरपाटन)	६६	कच्ची
४२	बाँसकारुख ,मौलापोखरी ,सल्लेरी नेटापोखरी	१०	कच्ची

श्रोत जि.वि.स.अर्घाखाँची

३.२ विद्युत र वैकल्पिक उर्जा र ईन्धन

तालिका ५४ विधुत ग्राहक तथा ट्रान्सफर्मर संख्या

सि. नं.	विवरण	संख्या
१	ग्राहस्थ ग्राहक संख्या	२९०३९
२	औद्योगिक ग्राहक संख्या	२७०
३	व्यापारिक ग्राहक संख्या	९३
४	गैर व्यापारिक ग्राहक संख्या	२०१
५	मन्दिर/मस्जिद/गुम्बाको ग्राहक	२३
६	खानेपानीको ग्राहक संख्या	३६
७	सडक बत्तीको ग्राहक	२५
८	अस्थाई बत्तीको ग्राहक	३
९	सिंचाई ग्राहक संख्या	३५

१०	सामुदायिक ग्राहक संख्या	१३
११	ट्रान्सफर्मर संख्या	२०४

श्रोत : ने.वि.प्रा. अर्घाखाँची वितरण केन्द्र

३.३ संचार

संचार सम्बन्धि विवरण निम्नानुसार उल्लेख गरिएकोछ ।

तालिका ५५ फोन, इन्टरनेट, केबल, टि.भी, हुलाक सम्बन्धि विवरण

क्र.स.	विवरण	इकाई	परिमाण
१	नगर क्षेत्रमा टेलीफोन ल्याण्डलाइन ग्राहक	संख्या	८५०
२	जिएसएम नमस्ते पोस्टपेड समेत	संख्या	२०००
३	जिएसएम नमस्ते प्रिपेड समेत	संख्या	७००००
४	सीडिएएमए स्काई सेवा	संख्या	७०००
५	एडीएसएल ईन्टरनेट सेवा	संख्या	२५०
६	वाईम्याक्स ईन्टरनेट ग्राहक	संख्या	१५०
७	जीएसएम विटिएस टावर	संख्या	३५
८	जिल्ला हुलाक कार्यालय	संख्या	१
९	ईलाका हुलाक कार्यालय	संख्या	१२
१०	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय	संख्या	२९
११	टेलिसेन्टर	संख्या	१२
१२	हुलाक बचत बैंक	संख्या	१
१३	धनादेश सेवा	संख्या	१

श्रोत :- नेपाल टेलिकम, अर्घाखाँची, जिल्ला हुलाक कार्यालय अर्घाखाँची

३.३.१ पत्रपत्रिका

तालिका ५६ समाचार पत्रपत्रिका सम्बन्धि विवरणहरू

सि.नं	पत्रपत्रिकाको नाम	किसिम	सम्पादक/प्रकाशकको नाम
१	भु सञ्चार	साप्ताहिक	मणीराम भुषाल
२	बुलन्द	पार्श्विक	रामबहादुर पौडेल
३	अर्घाखाँची टाइम्स	पार्श्विक	केशवराज भुषाल
४	नवगुरास	पार्श्विक	हरिवहादुर खड्का
५	अर्घाखाँची सन्देश	पार्श्विक	सुशील पोखरेल
६	दीगो संसार	मासिक	शोभाखर पन्थी
७	अर्घाखाँची डटकम	साप्ताहिक	मेहर सिंह के.सी.

८	जनप्रतिज्ञा खबर	पाक्षिक	अर्जुन भुषाल
९	सुपादेउराली पाक्षिक	पाक्षिक	जीतवहादुर खनाल
१०	तरङ्ग		
११	हिन्दु खबर		
१२	सितगंगा सन्देश		
१३	नागरिक पत्र		

श्रोत : जिल्ला प्रशासन कार्यालय, अर्घाखाँची

३.३.२ रेडियो

तालिका ५७ रेडियो सम्बन्धि विवरणहरू

सि.नं	नाम	फ्रिक्वेन्सी
१	रेडियो देउराली	१०१
२	अर्घाखाँची एफ.एम्	१०५
३	सुर्योदय एफ.एम्	९४
४	नयाँ एफ.एम	८७.६
५	सगरव एफ.एम	९५.२
६	सन्धिखर्क एफ.एम	९९.८

श्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, अर्घाखाँची

प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरण

४.१ वनजंगल सम्बन्धि विवरण, सामुदायिक वनहरू

४.१.१ वनजंगल

अर्घाखाँची जिल्लामा राष्ट्रिय, सामुदायिक र कवुलियती वनजंगलहरू रहेका छन् र ती वनहरूमा विशेष गरी साल, सिसौ, सल्लो, कटुस, साज खयर, श्रीस, लालीगुरास, बाँझ, काफल, सल्लो, गोब्रेसल्लो, फँलाट लगायत विभिन्न जातका रुखविरुवाहरू पाईन्छन् ।

तालिका ५८ वनजंगल सम्बन्धि विवरण

सि. नं.	विवरण	इकाई	परिमाण	कैफियत
१	जिल्लाको कुल क्षेत्रफल	हेक्टर	११९३००	
२	कुल वन क्षेत्र	हेक्टर	७४०७३	५९.७३%
३	०७४ आषाढसम्म हस्तान्तरण भएका सा. वन	गोटा	४३९	
४	सामुदायिक वनले ओगटेको वन क्षेत्र	हेक्टर	३०९४७	४१.७८%
५	समुहमा आवद्ध घरधुरी संख्या	घरधुरी	४७८०१	दोहरिएको समेत
६	सामुदायिक वनबाट लाभान्वित जनसंख्या	जना	२७८१७०	
७	सवैभन्दा पुरानो सामुदायिक वन	भलायडाँडा सा.व, सन्धिखर्क		
८	सवैभन्दा ठुलो सामुदायिक वन	प्यारपोखरी सा. वन जलुके ४९७.२ हेक्टर		
९	सवैभन्दा धेरै घरधुरी भएको सा.वन उ. समुह	गौडे सा.वन उ. स. , सिद्धारा ७६२ घरधुरी		
१०	सवैभन्दा सानो सामुदायिक वन	ढाड सा.वन खनदह ०.७५ हेक्टर		
११	सवैभन्दा थोरै घरधुरी भएको सा.व.उ. समुह	कमेरोपाखो चडखेनी सा.व.उ.स. , सितापुर		
१२	महिलाहरूले मात्र व्यवस्थापन गरेका सामुदायिक वन	४७ गोटा, ३५८९.४३ हेक्टर		
१३	जिल्ला वन कार्यालयमा दर्ता भएका निजी वन	४ वटा		

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, अर्घाखाँची

४.१.२ वनको अवस्था र प्रकार

यस जिल्लाको दक्षिणमा तराईको समथर भुभागसंग जोडिएको भावर तथा चुरे क्षेत्रको वनजंगल उष्ण तथा उपोष्ण प्रदेशिय खालको छ । उत्तर तर्फका खोच, बेसी जस्ता होचा क्षेत्रहरूमा उपोष्ण र उच्च पहाडी क्षेत्र अर्थात महाभारत श्रृंखलामा शितोष्ण प्रकारको वनजंगल पाइन्छन् । साधारणतया दक्षिणी क्षेत्रमा साल, असना, कर्मा बोटधाइरो प्रमुख प्रजाती भएको चौडापाते वनजंगल रहेको छ भने उत्तर तर्फ उचाई बढ्दै जाँदा चौडापाते र कोणधारी मिश्रित वनजंगल र उत्तरपट्टि फर्केको पाखामा तथा उच्च भेगमा बाँझ, उत्तिस, गुराँस, चिलाउने जस्ता चौडापाते वनस्पतिले ढाकेका वनजंगल पाइन्छन् । यस जिल्लामा पाइने वन प्रजातीको मिश्रण, तिनको घनत्वको आधारमा निम्न बमोजिम वर्गीकरण गर्न सकिन्छ ।

तालिका ५९ वनको अवस्था र प्रकार

वनको किसिम	मुख्य प्रजातीहरु	अन्य प्रजातीहरु	क्षेत्रफल हे	प्रतिशत
साल वन	साल	असना, कर्मा, बाँभी	८८८९	१२.०
चुरे तथा तल्लो पहाडी वन	असना, कर्मा, बाँभी	साल, जामुन, बोटधार्ईरो, सिसौ, विजयसाल	२९६३	३१.०
चिलाउने कटुसको वन	चिलाउने, कटुस	बाँभ्र, गुराँस, उत्तिस, खोटे सल्ला	३१५९	४.३
कोणधारी वन	खोटे सल्ला	पाईनस, पाटुला, चिलाउने, पहाडी साल	२०७४०	२८.०
भाडी बुट्यान	म्याल, लाली गुराँस, चौतारी, ऐसेलु, राजु काँडा		१४६१८	१९.७
घाँसे मैदान	बन्सो, मुसिखरी, खर, सिरु, वावियो आदी		३७०४	५.०
		जम्मा	७४०७३	१००.०

श्रोत : जिल्ला वन कार्यालय अर्घाखाँची

खण्ड-५ कृषि सम्वन्धि

क) वार्षिक कृषि उत्पादन २०७३/०७४/तालिका ६० वार्षिक कृषि उत्पादन २०७३/०७४

सिन.	बाली	आ. व. ०७१७२		आ. व. ०७२१७३		उत्पादकत्व मे. टन./हे	आ. व. ०७३१७४		उत्पादकत्व मे. टन./हे.	फरक प्रतिशत क्षेत्रफल	फरक प्रतिशत उत्पादन
		क्षेत्रफल हे	उत्पादन मे. ट.	क्षेत्रफल हे	उत्पादन मे. ट.		क्षेत्रफल हे	उत्पादन मे. ट.			
१	धान	८४५०	२४१४५	८४५०	२१७३०	२.५७	८४५०	२२१३३	२.६२	०	१.८५
	चैते	४००	८००	४००	८००	२	४००	८००	२	०	०
	वर्षे	८०५०	२३३४५	८०५०	२०९३०	२.६	८०५०	२१३३३	२.६५	०	१.९२
	घैया						०	०			
२	गहुँ जम्मा	७३४०	१२९५२	७३४०	१२९५२	१.७६	७३४०	१२९१८	१.७६	०	-०.२६
३	मकै (क+ख+ग)	१६९५५	५०३४०	१६९५५	५०३४०	२.९७	१६९५५	५२३०९	३.०९	०	३.९१
क	हिउदे						०	०			
ख	वसन्ते	४५५	९९०	४५५	९५५.५	२.१	४५५	१००१	२.२	०	४.७६
ग	वर्षे	१६५०	४९३५	१६५०	४९३३५	२.९९	१६५०	५१३०८	३.११	०	४
४	कीदी	५००	६१२	५००	६००	१.२	५००	६१२	१.२	०	२
५	जौ	३२०	३९६	३००	३७२	१.२४	३००	३७२	१.२४	०	०
६	फापर	२७४	२४०	२७४	२३८.३८	०.८७	२७४	२३८.३८	०.८७	०	०
७	उवा						०	०			
८	दलहन	९८७	९५०	९१२	९५०	०.९६	९८८	९४२.८७	०.९५	७.६९	-०.७५
८.१	मुसुरो	३४५	३०५	३४५	३०३.६	०.८८	३४५	३०३.६	०.८८	०	०
८.२	चना	१०५	९४	१०५	९४.५	०.९	१०५	९४.५	०.९	०	०
८.३	मास	३७	३१	३७	३०.७१	०.८३	३७	३०.७१	०.८३	०	०
८.४	भटमास	४५	४२	४५	४१.८५	०.९३	४५	४१.८५	०.९३	०	०
८.५	गहत	९	७	९	६.९३	०.७७	९	६.९३	०.७७	०	०
८.६	रहर						०	०			
८.७	केराउ	४०	४२	४०	४२	१.०५	४०	४२	१.०५	०	०
८.८	राजमा						०	०			
८.९	मस्याड						०	०			
८.१०	मुग						०	०			
८.११	सिल्टुड						०	०			
८.१२	बोडि	४०६	४२५	४०७	४२३.२८	१.०४	४०७	४२३.२८	१.०४	०	०
८.१३	सिमी						०	०			
८.१४	अन्य						०	०			
९	तेलहन	१४२५	१३४७	१४३०	१३४८.८	०.९४	१४३०	१३४८.८	०.९४	०	०
९.१	तौरि	११००	१०४९	११०५	१०४९.८	०.९५	११०५	१०४९.८	०.९५	०	०
९.२	सरस्यु	३२५	२९८	३२५	२९९	०.९२	३२५	२९९	०.९२	०	०
१०	आलु	६९०	५५४०	६९५	५७३३.८	८.२५	६९५	५७३३.८	८.२५	०	०
११	तरकारी (आलु बाहेक) जम्मा	१५५१	१९५६०	१५७८	१९८६६	१२.५९	१६७८	२२३३१	१३.३१	५.९६	१२.४१
११.१	हिउदे	८७०	११३३०	८७५	११४८९	१३.१३	८७५	१२२८५	१४.०४	०	६.९३

११.२	बैँ	४५१	५६३०	४७१	५७५५.६	१२.२२	५४६	७१४१.७	१३.०८	१३.७४	२४.०८
११.३	बेमौसमी	२३०	२६००	२३२	२६२१.६	११.३	२५७	२९०४.१	११.३	९.७३	१०.७८
१२	फलफुल जम्मा क्षेत्रफल	१८८२		१८८२		०	३३६२	०		४४.०२	
	फलफुल जम्मा उत्पादनशिल क्षेत्रफल	१२०७		१२०७		०	१७६९	१३०७४		३१.७७	
१२.१	पतभङ					०	०	०			
	जम्मा क्षेत्रफल	२९९		२९९		०	३४९	०		१४.३३	
	उत्पादनशिल क्षेत्रफल	१५०	३७५	१७५	४३७.५	२.५	१७५	४३७.५	२.५	०	०
१२.२	सदावहार						०	०			
	जम्मा क्षेत्रफल	३२५		३२५		०	३२५	०		०	
	उत्पादनशिल क्षेत्रफल	२००	२३४५	२१०	२४६२.३	११.७२५	२१०	२४६१.२	११.७२	०	-०.०४
१२.३	सुन्तलाजात					०	०	०			
	जम्मा क्षेत्रफल	१०८३		१२६३	०		१३८३	०		८.६८	
	उत्पादनशिल क्षेत्रफल	७५०	४३००	७८०	४४६९.४	५.७३	७८३	४६१९.७	५.९	०.३८	३.३६
१३	सुन्तला मात्र						०	०			
	जम्मा क्षेत्रफल	७२९		७२९		०	८९३	०		१८.३७	
	उत्पादनशिल क्षेत्रफल	४९२	५३८०	४९४	५४०१.९	१०.९४	४९४	५४३८.९	११.०१	०	०.६९
	कफि						०	०			
१४	जम्मा क्षेत्रफल	१२०		१२०		०	१२०	०		०	
	उत्पादनशिल क्षेत्रफल	१०७	११७	१०७	११६.६३	१.०९	१०७	११६.६३	१.०९	०	०
१५	मसलावाली	९४१.५	६७००	९४३	६८१७.९	७.२३	९४३	७००८.७		०	२.८
१६.१	अदुवा	३९५	३९२०	४००	३९६८	९.९२	४१५	४११६.८	९.९२	३.६१	३.७५
१६.२	बेसार	१४३	११४४	१४३	११४४	८	१५८	१२६४	८	९.४९	१०.४९
१६.३	लसुन	११५	३४५	११५	३४५	३	११५	३४५	३	०	०
१६.४	खुसानी	३१.५	३३०	३१.५	३३०.१२	१०.४८	३१.५	३३०.१२	१०.४८	०	०
१६.५	प्याज	१२५	४६८	१२५	४६७.५	३.७४	१२५	४६७.५	३.७४	०	०
१६.६	धनिया					०	०	०			
१६.७	अलैची						३	१.२९	०.४३	१००	
१६.८	अन्य	१३२	४८४	१३२	४८४	३.६६६७	१३२	४८४		०	०
१७	मौरिपालन (घार संख्या)	३२४५	१.५	३९४५	११.८३५	०.००३	४५३०	१५.४	०.००३४	१२.९१	३०.१४
१८	माछा (पोखरी क्षेत्रफल)	३	५	४.४४	७.३७०४	१.६६	४.४४	७.३७	१.६६	०	०
१९	च्याउ (वोटल)	४०००	४	४५००	४	०.०००९	४५००	६.७५	०.००१५	०	६८.७५

ख) जिल्ला कृषि सम्बन्धि आधारभूत सूचकहरू

तालिका ६१ अर्घाखाँची जिल्लाको कूल क्षेत्रफल र विविध क्षेत्रले ओगटेको जमिनको क्षेत्रफल

विवरण	इकाई	कृषि गणना वर्ष	
		२०६८	२०५८
जिल्लाका सम्पूर्ण परिवारहरू (Total number of ag. holding)	संख्या	४३४२२	३९१२४
देशका जम्मा कृषक परिवारहरूमध्ये जिल्लाको प्रतिशत ९५ या (national holding)	प्रतिशत	१.१३	
कृषक परिवार संग रहेको जम्मा जमिन (Total are of holding)	हेक्टर	३१५९७.३	३४८५८
प्रति कृषक परिवार औषत जमिन (Average size of holding)	हेक्टर	०.७३	०.८९
कृषक परिवारसंग रहेको जम्मा कित्ता संख्या (Total number of parcel)	संख्या	१३२४६९	१३७४६६
प्रति कृषक परिवार औषत कित्ता संख्या (Averageno. of parcel per holding)	संख्या	३.०५	३.५१
प्रति कित्ता औषत क्षेत्रफल (Average parcel size)	हेक्टर	०.२४	०.२५
जम्मा कृषक जनसंख्या (Total Farm Population)	संख्या	१९१९१४	२२३६९१
पाल्तु चौपाया संख्या	संख्या	२४५८९९	२१६५४६
पाल्तु चराचुरुङ्गी संख्या	संख्या	१७३२९६	१२११४१
कृषियोग्य जमिन मध्ये सिंचित जमिनको क्षेत्रफल ९ ५ या (Irrigated land)	प्रतिशत	१३.१३	११.६४
कृषिजन्य उत्पादनले परिवारलाइ वर्ष भरी खान पुग्ने परिवार संख्या (Sufficient of ag. livestock product)	संख्या	८६३०	६३१३
कृषिजन्य उत्पादनले परिवारलाइ वर्ष भरी खान नपुग्ने परिवार संख्या (In-sufficient of ag. livestock product)	संख्या	३४७९२	३२८११

श्रोत राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तालिका ६२ बार्षिक खाद्यान्न, दाल तथा तरकारीको अवस्था (आ.व. २०७२/०७३)

बाली	खानयोग्य उत्पादन(मे.टन.)	आवश्यकता(मे.टन.)	वचत मे.टन.
अन्न बाली	४३५८०.९२	३९७२४.०३	३८५६.८८
दलहन बाली	८१३.७	६५२१.८६	(५७०८.१६)
तेलहन बाली	५२३.२६	२१७३.९५	(१६५०.६९)
तरकारी र आलु	१९८६५.९७	३७५५०.०८	(१७६८४.११)
आलु मात्र	५७३३.७५	७२१३.५७	(१४७९.८२)

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय अर्घाखाँची

ग) जिल्लाको जमिनको भू-उपयोग

तालिका ६३ जिल्लाको कूल क्षेत्रफल र विविध क्षेत्रले ओगटेको जमिनको क्षेत्रफल

क्र.स.	भू-उपयोगको किसिम	क्षेत्रफल	
		हेक्टर	प्रतिशत
१	कुल खेति गरिएको जमिन	२७९३६	६१.११
२	कुल खेति योग्य जमिन	५४७१२	३८.३२
३	घडेरीले ओगटेको खेतियोग्य जमिन	१५००	३.२८
४	रियल स्टेट एवं उद्योग धन्डाले ओगटेको जमिन	३६९८	०.००२

श्रोत: जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, अर्घाखाँची

घ) कृषक परिवारले उपयोग गरेको जमिनको आधारमा कृषिमा भू-उपयोग

तालिका ६४ परिवारले उपयोग गरेको आधारमा कृषिमा भू उपयोग

क्र.स.	विवरण	२०५८		२०६८		
		क्षेत्रफल (हे.)	कृषक परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हे.)	कृषक परिवार संख्या	
१	खेतियोग्य जग्गा Arable land	अस्थायी बाली लगाएको (Temporary crops)	१९३३३.१	३८६३८	१६१३५.१	४३३३१
		अस्थायी चौर चरन (Temporary meadow)	१३५.३	२७७	१२६.९	८१५
		अस्थायी बाँझो (Temporary Fallow)	८३.३	३२४	५३२.९	५००९
		अन्य खेतियोग्य जग्गा (Other arable land)	-	-	-	-
२	स्थायी बाली लागका (Permanent crops)	९७६०.२	२३५१६	९७८७.८	३६५४२	
३	स्थायी चौर चरन ओतमा परेको जग्गा (meadow and pasture)	२७९६.२	६६५९	२४७.२	२२६३	
४	पोखरी (ponds)	२१७.१	५७८	१.६	९१	
५	निजी वन जंगल (woodland and Forest)	८४१.६	४०७०	३७५१.५	२११५३	
६	अन्य सबै जग्गा	खेतियोग्य तर अविकसित	१२९.१	७१७	-	-
		अन्यत्र उल्लेख नभएको	१५६२.२	३७९४५	१०१४.२	४३१२०
जम्मा						

श्रोत राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

ङ) कित्ताको आधारमा कृषक परिवारहरूको संख्या

तालिका ६५ कित्ताको आधारमा कृषक परिवारको संख्या

क्र.स.	विवरण	२०५८		२०६८	
		कृषक परिवार संख्या	प्रतिशत	कृषक परिवार संख्या	प्रतिशत
१	१ कित्ता	५०६४	१३.०८	६४८८	१४.९४
२	२-३ कित्ता	१७९९०	४६.४७	२३०२४	५३.०२
३	४-५ कित्ता	९६८९	२५.०३	१०७१२	२४.६७

४	६-९ कित्ता	५११०	१३.२०	२९८७	६.८८
५	१० वा सो भन्दा वढी कित्ता	८५६	२.२१	२११	०.४९
	जम्मा	३८७०९	१००	४३४२२	१००

श्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

च) कृषक परिवारले चलन गरेको जमिनको क्षेत्रफल तथा कित्ता संख्या

तालिका ६६ कृषक परिवारले चलन गरेको जमिनको क्षेत्रफल तथा कित्ता संख्या

कृषक परिवारले चलन गरेका जमिनको क्षेत्रफल	कृषक परिवार		क्षेत्रफल			कित्ता संख्या	
	संख्या	प्रतिशत	जम्मा	खेत	पाखो	जम्मा	औषत
०.१ हे. भन्दा कम	१७५०	४.०३	१००.८	१२.४	८८.४	२२९३	१.७३
०.१-०.२ हेक्टर भन्दा कम	४२८५	९.८७	५८८.९	७०.४	५१८.४	७८१५	५.९०
०.२-०.५ हेक्टर भन्दा कम	१३१५६	३०.३०	४५००.४	६७१.०	३८२९.४	३३६१५	२५.३८
०.५-१ हेक्टर भन्दा कम	१३६६९	३१.४८	९६७४.५	१५४१.५	८१३३.०	४४५०८	३३.६०
१-२ हेक्टर भन्दा कम	८२३८	१८.९७	१०८८६.९	१९७८.९	८९०७.९	३३९७७	२५.६५
२-३ हेक्टर भन्दा कम	१७५०	४.०३	४०५०.४	७४३.६	३३०६.७	७८४६	५.९२
३-४ हेक्टर भन्दा कम	३६२	०.८३	१२०५.९	२९९.६	९०६.३	१६९०	१.२८
४-५ हेक्टर भन्दा कम	९१	०.२१	३८८.१	२९.८	३५८.३	३३२	०.२५
५-१० हेक्टर भन्दा कम	३०	०.०७	२००.८	३८.४	१६२.४	३०२	०.२३
१० हे. वा वढी	०	०.००	०	०	०	०	०.००
जम्मा	४३३३१	१००.००	३१५९७.३	५३८५.७	२६२११.६	१३२४६९	१००.००

श्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

छ) कृषिमा भु-उपयोग (Land Tenure)

तालिका ६७ कृषिमा भु-उपयोग (Land Tenure)

कृषक परिवारको प्रकार	एकलो भू- उपयोग (One tenure form)				दुई वा बढीको भू- उपयोग (More than one tenure form)			
	आफ्नै		अरुले कमाएको		कृषक परिवार संख्या	आफ्नै	अरुले कमाएको	अन्य प्रकारको
	कृषक परिवार संख्या	क्षेत्रफल(हे.)	कृषक परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हे.)		क्षेत्रफल (हेक्टरमा)		
जग्गा चलन नगरेको	६०	०.१	०	०	०	०	०	०
जग्गा चलन गरेको	४२४८७	३०७०१.२	३०	१२.५	८१५	६७८.१	१९५.७	९.१
जम्मा	४२५४७	३०७०१.४	३०	१२.५	७३५	६७८.१	१९५.७	९.१

श्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

ज) सिंचाई

तालिका ६८ कृषक परिवारले चलन गरेको जमिनको सिंचाईको अवस्था

सिंचाईको श्रोत	२०६८			२०५८		
	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल	प्रतिशत	कृषि चलन संख्या	क्षेत्रफल	प्रतिशत
टयुबवेल	०	०	०	३२४	७०.१	१.७३
बाह्रमासे कुलो नहर	११९८०	३२४२.०	७८.११९	५७३४	१५७५.८	३८.८२
बर्षे कुलो नहर	२६२५	७१८.४	१७.३१	८१६२	२३८८.८	५८.८५
पोखरी, कुवा	०	०	०	२३	१०.६	०.२६
अन्य	५१३	१८९.७	४.५७१	९२	१४.१	०.३५
मिश्रीत	०	०	०	०	०	०
जम्मा	१५११८	४१५०.१	१००	१४३३५	४०५९.४	१००

श्रोत:राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

झ) बाली पात्रो (Crop calander)

तालिका ६९ अर्घाखाँची जिल्लाको बाली पात्रो

क्र.स.	बालीको नाम	रोप्ने/छर्ने समय	काट्ने समय
अ	बर्षे धान	असार ,साउन	कात्तिक ,मंसिर
ब	चैते धान	फागुन ,चैत्र	असार ,साउन
घ	बर्षे मकै	चैत्र ,वैशाख	भाद्र ,असोज
ङ	बसन्ते मकै	फागुन, चैत्र	असार ,साउन
छ	गहुँ	कात्तिक ,मंसिर	फागुन ,चैत्र ।

ञ) जिल्ला स्थित कृषि सेवा केन्द्रहरू

तालिका ७० अर्घाखाँची जिल्लामा रहेका कृषि सेवा केन्द्रहरू

क्र.स.	कृषि सेवा केन्द्र/उपकेन्द्र	रहेको स्थान	अन्तर्गतका सेवा पुऱ्याउने गा.वि.स./न.पा.
१	कृषि सेवा केन्द्र ठाडा	ठाडा	सिमलपानी, सितापुर, ठाडा, सुवर्णखाल, जुकेना, जलुके, सिद्धारा
२	कृषि सेवा केन्द्र मैदान	मैदान	पणेना, पोखराथोक, खिदिम, पटौटी, पाली, मैदान, धातिवाड
३	कृषि सेवा केन्द्र केरुङ्गा	केरुङ्गा	चिदिका, छत्रगञ्ज, केरुङ्गा, बल्कोट, भगवति, अर्घातोष, मरेङ्ग
४	कृषि सेवा केन्द्र हंसपुर	हंसपुर	हंसपुर, गोखुङ्गा, धारापानी, ढाकावाड, खन, खनदह, बांगी
५	कृषि सेवा केन्द्र वाडला	वाडला	अर्घा, किमडांडा, वाङ्गाला, सन्धिखर्क, ठुलापोखरा, अड्गुरी, डिभर्ना
६	कृषि सेवा केन्द्र ढिकुरा	ढिकुरा	खिल्जी, असुरकोट, नुवाकोट, खाँचीकोट, नरपानी, ढिकुरा, धनचौर

श्रोत: जिल्ला कृषि कार्यालय अर्घाखाँची

ट) पशुजन्य पदार्थको उत्पादन

तालिका ७१ अर्घाखाँची जिल्लामा पशुजन्य पदार्थको वार्षिक उत्पादन ०७२/७३

सि.न.	पशुपन्थी	एकाई	यस आ व को वार्षिक उत्पादन	गत वर्षको
१	दुध	मे.ट.	२८३६५	२७४०६
	गाई	मे.ट.	३१३३	२९२७
	भैंसी	मे.ट.	२५२३२	२४४७९
२	फुल	हजार	७३००	१७६०.७९
	कुखुरा	हजार	७२९८.५	१७५९
	हांस	हजार	१.५	१.१७
३	मासु	मे.ट.	२५०८	१२१८५
	खसी । वोका	मे.ट.	१२३२	६२९६
	भेंडा	मे.ट.	१	
	रांगो	मे.ट.	७१७	५०९४
	बंगुर	मे.ट.	४२	१०१.५
	कखुरा	मे.ट.	५१६	७९५
४	छाला	गोटा	४६३३	४४७२
५	ऊन	के जी	१००७	११४०

श्रोत: प्रगति प्रतिवेदन ०७३/७४ जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँची

ठ) व्यवसायिक पशु फार्म

तालिका ७२ अर्घाखाँची जिल्लामा व्यवसायिक फार्म दर्ताको विवरण ०७२/७३

क्र. सं.	विवरण	दोस्रो चौमासिक अवधीमा गठित	तेस्रो चौमासिक अवधीमा गठित	जम्मा संख्या
१	गाई	४४	८	५२
२	भैंसी	४८	३	५१
३	वाखा	१७४	५	१७९
४	बंगुर	२१	१	२२
५	कुखुरा	४१	३	४४
६	भेंडा	१	०	१
७	पाडा पालन	१	०	१
	जम्मा	३३०	२०	३५०

श्रोत: प्रगति प्रतिवेदन ०७३/७४ जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँची

ड) पशुपन्थी बीमा

तालिका ७३ अर्घाखाँची जिल्लामा आ. व.०७२/७३ मा पशुपन्थी बीमा गरेको विवरण

क्र. सं.	पशुको किसिम	बीमा गरेको पशु संख्या	विमित मुल्य	प्रिमियम शुल्क	कृषकले तिर्ने मुल्य
१	वाखा	१०८३	१२२२५०००	६११२५०	१५२८१२
२	गाई	१२८	६४५००००	३२२५००	८०६२५
३	भैंसी	१३४६	९५५६६०००	४७७८३००	११९४५७५

४	वंगुर	८	८००००	४०००	१०००
	जम्मा	२५६५	११४३२१०००	५७१६०५०	१४२९०१२

श्रोत: प्रगति प्रतिवेदन ०७३।७४ जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँची

ढ) पशु सेवा केन्द्र तथा उपकेन्द्रहरूको विवरण

तालिका ७४ अर्घाखाँची जिल्लामा पशुसेवा केन्द्र उपकेन्द्रहरूको विवरण

क्र.स.	सेवा केन्द्र तथा उपकेन्द्र	मातहतका गाविसहरू
१	बल्कोट सेवा केन्द्र	बल्कोट, चिदिगा, केरुङ्गा छत्रगंज
२	पोखराथोक सेवा केन्द्र	पोखराथोक, पणेना, पटौटी, खिदिम
३	हंसपुर सेवा केन्द्र	हंसपुर गोखुङ्गा, ढाकावाङ्ग, धारापानी
४	ठाडा सेवा केन्द्र	ठाडा, सुवर्णखाल, सितापुर, सिमलपानी
५	अर्घातोष उपकेन्द्र	अर्घातोष, भगवती मरेङ्ग, ठुलापोखरा
६	खन उपकेन्द्र	खन, खनदह, डिभर्ना, बाँगी
७	सन्धिखर्क उपकेन्द्र	सन्धिखर्क, किमडाँडा, अर्घा, वाडला
८	जुकेना	जुकेना, जलुके, सिद्धरा
९	अड्गुरी उपकेन्द्र	अड्गुरी, धातिवाङ्ग, मैदान, पाली
१०	नरपानी उपकेन्द्र	नरपानी, खाँचीकोट, ठिकुरा, धनचौर
११	खिल्जी उपकेन्द्र	खिल्जी, नुवाकोट, असुरकोट

श्रोत: जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँची

ण) पशुरोग सम्बन्धि विवरण

तालिका ७५ अर्घाखाँची जिल्लामा देखा परेका प्रमुख पशुरोग

क्र.स.	रोगको विवरण	लाग्ने जनावर
१	रेविज	गाई, भैसी कुकुर
२	खोरेट	गाई भैसी
३	भ्यागुते	गाई, भैसी
४	पि.पि.आर	भेडा बाखा
५	नाम्ले	गाई, भैसी बाखा
६	जुका	गाई, भैसी बाखा

श्रोत जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँची

खण्ड-६ सार्वजनिक प्रशासन

६.१ जिल्लामा रहेका सरकारी, अर्ध सरकारी/संस्थानहरूको विवरण

क) अर्घाखाँची जिल्लामा रहेका सरकारी कार्यालयहरूको विवरण

तालिका ७६ सरकारी कार्यालयहरूको विवरण

सि.न.	कार्यालयको नाम	सम्पर्क नम्बर
१	अर्घाखाँची जिल्ला अदालत	०७७ -४२०२०५
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१३३, ४२०२०८
३	जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय	४२०२२९
४	श्री राम बाण गुल्म, म्यालपोखरी ब्यारेक	४२००७१
५	श्री जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०२९९
६	जिल्ला वन कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१०९
७	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०२१३
८	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१०५
९	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०२१२
१०	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१३९
११	जिल्ला हुलाक कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१०८
१२	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०११५
१३	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	४२०१२७
१४	घ.तथा स.उ.वि.स., अर्घाखाँची	४२०१३६
१५	महिला तथा बालबालिका कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०२५२
१६	जिल्ला आयुर्वेद औषधालय, अर्घाखाँची	४२०२४७
१७	विद्युत प्राधिकरण, अर्घाखाँची	४२०१३१
१८	कृषि विकास बैंक, अर्घाखाँची	४२०१६६
१९	कारागार कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०२२६
२०	खानेपानी तथा सरसफाई डि.का., अर्घाखाँची	४२०७८३
२१	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१२६, ४२००५५
२२	मालपोत कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१३५
२३	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१४०
२४	नापी शाखा, अर्घाखाँची	४२०१८९

२५	विशेष नापी कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०३६९
२६	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक, अर्घाखाँची	४२०४५५
२७	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय, अर्घाखाँची	४२००६२
२८	पश्चिमाञ्चल सि.स.डि.नं. ५, अर्घाखाँची	४२०१६२
२९	नेपाल टेलिकम, अर्घाखाँची	४२०१०३
३०	जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय, अर्घाखाँची	४२०१२०
३१	सालभण्डि ढोरपाटन सडक कार्यालय	४२०६७६
३२	स्थानीय शान्ति समिति, अर्घाखाँची	४२०७३१
३३	सन्धिखर्क नगरपालिका, अर्घाखाँची	४२०११२
३४	शितगंगा नगरपालिका, अर्घाखाँची	९८४९१६६८९९
३५	भुमिकास्थान नगरपालिका, अर्घाखाँची	९८६७०१०६६६
३६	पाणिनी गाउँपालिका, अर्घाखाँची	९८५७०७७४९८
३७	मालारानी गाउँपालिका, अर्घाखाँची	९८५११२५४५०
३८	छत्रदेव गाउँपालिका, अर्घाखाँची	९८५७०६६९७१

श्रोत : जिल्ला प्रशासन कार्यालय, अर्घाखाँची

ख) आ.व. २०७३/०७४ मा भएको नागरिकता वितरण तथा राहदानी सेवा

तालिका ७७ आ.व. २०७३/०७४ मा भएको कार्य विवरण

विवरण	संख्या	विवरण	संख्या
नागरिकता वितरण	५४७३	संघ संस्था नविकरण	७२
राहदानी सामान्य	३१०८	संघ संस्था दर्ता (गत आव. सम्म)	४५१
राहदानी द्रुत सेवा	१२००	एफ.एम.दर्ता (गत आव. सम्म)	६
जम्मा सिफारिस संख्या	४३०८	पत्रपत्रिका दर्ता (गत आव. सम्म)	१३

श्रोत : जिल्ला प्रशासन कार्यालय अर्घाखाँची

ग) जग्गा प्रशासन

तालिका ७८ जग्गा प्रशासन सम्बन्धि विवरण

सि.नं.	विवरण	०७३/०७४	०७२/०७३	जम्मा	फछ्यौट	बाँकी
१	नामसारी	५०३	२११४	२६२३	२५८९	३४
२	नामथर क्षेत्रफल संशोधन	२०	१२५	१४५	१४३	२
३	दा.खा.	६१	१२०	१८१	१७३	८
४	हकसाफि	०	३	३	३	—

५	श्रेस्ता कायम	१५०३	२११४	३६१७	३६१७	-
६	फोटो टाँस	१६०७	३४०१	५००८	५००८	-

श्रोत: :मालपोत कार्यालय अर्घाखाँची वार्षिक प्रतिवेदन २०७३/०७४

घ) राजश्व असुली लक्ष्य र प्रगति

तालिका ७९ राजश्व असुली लक्ष्य र प्रगति

सि.नं.	विवरण	आ.व.०७२/७३	आ.व.०७३/७४	कैफियत
१	लक्ष्य	१८४५००००	१९७५००००	
२	प्रगति	१९६४६१६६	२३०३२४८२.२६	
३	प्रतिशत	१०६.४८	११६.६२	

श्रोत : मालपोत कार्यालय अर्घाखाँची वार्षिक प्रतिवेदन २०७३/०७४

ङ) कार्य प्रगति विवरण नापी कार्यालय

तालिका ८० कार्य प्रगति विवरण नापी कार्यालय

विवरण		०७३ चैत्र मसान्त सम्म	०७४ वैशाख देखि असार सम्म	०७४ असार मसान्त सम्म
क्षेत्रिय किताब उतार	परेको	१५०	१९	१६९
	काम तामेली	१४९	१९	१६८
	बाँकी	१		१
प्रिन्ट नक्सा विक्रि	फूल साइज	७५	२४	९९
	हाफ साइज	७		७
	एमोनिया रोल	५.६६	१.८	७.४६
	रकम रु.	७९००	२६४०	१०५४०
क्षेत्रफल चेक	परेको	१२	१	१३
	काम तामेली	१२	१	१३
किताकाट	परेको	८०	१७	९७
	काम तामेली	१४०	४३	१८३
हाल साविक	माग	८३	१९	१०२
	काम तामेली	७९	१७	९६
	बाँकी	४	२	६

श्रोत नापी कार्यालय अर्घाखाँची

च) ईलाका हुलाक कार्यालयहरूको विवरण

तालिका ८१ अर्घाखाँची जिल्लामा रहेका हुलाक कार्यालयहरूको विवरण

क्र.स.	हुलाक कार्यालयको नाम	हुलाक कार्यालय रहेको गा.वि.स./न.पा.	कैफियत
१.	इलाका हुलाक कार्यालय	ठाडा	
२.	इलाका हुलाक कार्यालय	सुवर्णखाल	
३.	इलाका हुलाक कार्यालय	पाली	

४.	इलाका हुलाक कार्यालय	खिदिम	
५.	इलाका हुलाक कार्यालय	बल्कोट	
६.	इलाका हुलाक कार्यालय	वाङ्ला	
७.	इलाका हुलाक कार्यालय	अर्घातोष	
८.	इलाका हुलाक कार्यालय	खन	
९.	इलाका हुलाक कार्यालय	हंसपुर	
१०.	इलाका हुलाक कार्यालय	अर्घा	
११.	इलाका हुलाक कार्यालय	खिल्जी	
१२.	इलाका हुलाक कार्यालय	ढिकुरा	

श्रोत: जिल्ला हुलाक कार्यालय अर्घाखाँची

छ) अर्घाखाँची जिल्लामा जिल्ला प्रहरी कार्यालय मातहतमा रहेका ईलाका प्रहरी कार्यालयहरूको विवरण
तालिका ८२ ईलाका प्रहरी कार्यालयहरूको विवरण

क्र.स.	कार्यालयको नाम	कार्यक्षेत्र
१.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय अर्घाखाँची	सन्धिखर्क, धनचौर, ढिकुरा,वाङ्ला, डिभर्ना
२.	इलाका प्रहरी कार्यालय ठाडा अर्घाखाँची	ठाडा, सितापुर, सुवर्णखाल, जुकेना
३.	इलाका प्रहरी कार्यालय खन अर्घाखाँची	खन, बांगी, खनदह
४.	इलाका प्रहरी कार्यालय सिद्धारा अर्घाखाँची	सिद्धारा
५.	प्रहरी चौकी सिमलपानी अर्घाखाँची	सिमलपानी
६.	प्रहरी चौकी जलुके अर्घाखाँची	जलुके
७.	प्रहरी चौकी नरपानी अर्घाखाँची	नरपानी, खाँचीकोट
८.	प्रहरी चौकी खिदिम अर्घाखाँची	खिदिम, पोखराथोक, पटौटी, पणेना
९.	प्रहरी चौकी पाली अर्घाखाँची	पाली, अडगुरी, मैदान, धातिवाड
१०.	प्रहरी चौकी खिल्जी अर्घाखाँची	खिल्जी, असुरकोट, नुवाकोट
११.	प्रहरी चौकी धारापानी अर्घाखाँची	धारापानी, किमडांडा
१२.	प्रहरी चौकी हंसपुर अर्घाखाँची	हंसपुर, गोखुङ्गा
१३.	प्रहरी चौकी ढाकावाङ्ग अर्घाखाँची	ढाकावाङ्ग
१४.	प्रहरी चौकी अर्घातोष अर्घाखाँची	अर्घातोष, भगवती, मरेङ्ग ठुलापोखरा, छत्रगञ्ज
१५.	अ प्रहरी चौक बल्कोट अर्घाखाँची	केरुङ्गा, बलकोट, चिदिमा
१६.	प्रहरी चौकी अर्घा अर्घाखाँची	अर्घा र बागीको केही भाग
१७.	जिल्ला ट्राफीक कार्यालय अर्घाखाँची	जिल्ला स्थित सम्पूर्ण ईलाकाहरु

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय अर्घाखाँची

न्याय र कानून

अर्घाखाँची जिल्लामा जिल्ला अदालत- १, जिल्ला सरकारी वकिलको कार्यालय-१ रहेका छन् ।

७.१ जिल्ला अदालत अर्घाखाँचीमा परेको मुद्दा र फछौट सम्बन्धी विवरण

तालिका ८३ गत आ.व ०७३/७४ मा जिल्ला अदालतमा दर्ता तथा फछौट भएका मुद्दा सम्बन्धि विवरण

सि.नं.	मुद्दाको नाम	लगत	फछौट/फैसला	बाँकी
१	सम्बन्ध विच्छेद	९१	८६	५
२	अंश	४२	३४	८
३	मानाचामल	३१	२६	५
४	लेनदेन	२५	२१	४
५	करणी	७	६	१
६	जालसाजी	७	५	२
७	सवारी ज्यान	६	६	०
८	कर्तव्य ज्यान	५	४	१
९	चोरी	४	४	०
१०	घरेलु हिंशा ऐन सम्बन्धि	४	४	०
११	अन्य मुद्दाहरु	४८	३४	१४
	कूल जम्मा	२७०	२३०	४०

श्रोत : अर्घाखाँची जिल्ला अदालत

अर्घाखाँची जिल्ला अदालतको गत आर्थिक वर्षको लगत हेर्दा दर्ता भएका प्रमुख तीन मुद्दाहरु क्रमश सम्बन्ध विच्छेद सम्बन्धि, अंश सम्बन्धित र मानाचामल सम्बन्धि रहेका छन् । अदालतमा दर्ता भएका जम्मा २७० मुद्दा मध्ये २३० वटा मुद्दा फैसला भएका छन् ।

तालिका ८४ आ.व.. २०७३/०७४ को अन्त्यमा बाँकी मुद्दा तथा रिटको सालबसाली विवरण

विवरण	आ.व. ७०/७१	आ.व. ७१/७२	आ.व. ७२/७३	आ.व. ७३/७४
मुद्दा	२४९	२८९	३०२	२६८
रिट	२	१	१	२
जम्मा	२५१	२९०	३०३	२७०

श्रोत : अर्घाखाँची जिल्ला अदालत

७.४ जिल्ला प्रहरी कार्यालय अर्घाखाँचीमा दर्ता भएका उजुरीहरू

तालिका ८५ आ.व.०७३/०७४मा जिल्ला प्रहरी कार्यालय अर्घाखाँचीमा दर्ता भएका मुद्दा सम्बन्धि विवरण

अपराधको महिना	जघन्य	लागु औषध	आत्महत्या	चोरी	सवारी दुर्घटना	अन्य	जम्मा
श्रावण	२	०	४	०	१	५	१२
भाद्र	०	०	५	०	२	११	१८
असोज	२	०	४	०	२	४	१२
कार्तिक	१	०	४	०	०	३	८
मंसिर	०	०	३	०	०	४	७
पौष	०	०	४	०	०	४	८
माघ	२	०	३	०	०	२	७
फागुन	०	०	१	०	१	१	३
चैत्र	०	०	९	१	१	४	१५
बैशाख	१	१	४	०	१	७	१४
जेष्ठ	०	०	२	३	०	७	१२
अषाढ	१	०	७	०	१	१२	२१
जम्मा	९	१	५०	४	९	६४	१३७

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय, अर्घाखाँची

जिल्ला प्रहरी कार्यालय अर्घाखाँचीमा गत आर्थिक वर्षमा दर्ता भएका १३७ मुद्दाहरू मध्ये सबैभन्दा बढी ५० वटा (३६.५ प्रतिशत) आत्महत्या सम्बन्धि रहेका छन् । घटना दर्ता हेर्दा कार्तिक देखि फागुन महिना सम्म बाँकी महिना भन्दा कम घटना दर्ता भएको देखिन्छ ।

७.५ कैदी विवरण

तालिका ८६ आ. व. २०७३/०७४ को असार मसान्तको कैदी विवरण

मुद्दा	पुरुष		महिला		जम्मा
	कैदी	थुनुवा	कैदी	थुनुवा	
कर्तव्य ज्यान	८	०	०	१	९
सवारी ज्यान	२	१	०	०	३
ज.ज.क.	८	३	०	०	११
चोरी	२	१	०	०	३
मानव वेचबिखन	१	०	०	०	१
ज.क. गरी कर्तव्य ज्यान	०	१	०	०	१
कुटपिट	१	०	०	०	१

गौबध	०	२	०	०	२
ज्यान मानें उद्योग	०	१	०	०	१
केही सार्वजनिक अपराध	०	१	०	०	१
जम्मा	२२	१०	०	१	३३

श्रोत : कारागर कार्यालय अर्घाखाँची

खण्ड-८ महिला र बालबालिका

८.१ महिला हिंसा

तालिका ८७ महिला तथा बालबालिका कार्यालयमा दर्ता भएका लैंगिक हिंसाका निवेदनहरू

आ. व.	हिंसाको प्रकृति	महिला	पुरुष	कैफियत
आ.व. २०६९।७०	घरेलु हिंसा	८		
	जबरजस्ती करणी	१		
	सामाजिक हिंसा	१		
	वेपत्ता सम्बन्धि	१		प्रेमिका हराएको
	जम्मा ११			
आ.व. २०७०।७१	घरेलु हिंसा	२८	१	
	बालविवाह	१	१	
	जबरजस्ती करणी	१		
	कडा मानसिक रोग	१		
	लैंगिक हिंसा	२		
	खाना खर्च र अंश	१		
	जम्मा ३६			
आ.व. २०७१।७२	घरेलु हिंसा	३०	४	
	बालविवाह		१	
	मानव बेचबिखन	२		
	वेपत्ता सम्बन्धि		१	श्रीमती हराएको
	लैंगिक हिंसा	३	१	
	जबरजस्ती करणी	३		
	बोक्सी आरोप	३		
	बहुविवाह	१		
	पुर्नस्थापना गृहबाट फिर्ता	१		
	सहयोग सम्बन्धमा	१		असहाय बालकलाई
	अंशवन्दा सम्बन्धमा	२		
	न्याय पाऊ		३	श्रीमती घर फर्काइदिन
	जम्मा ५६			
आ.व. २०७२।७३	घरेलु हिंसा	३६	२	
	बहुविवाह	४		
	वेपत्ता सम्बन्धि	२	१	
	वेवारिसे	१		
	लैंगिक हिंसा	३		
	बालविवाह	१		
	जबरजस्ती करणी	२		१ बालिका
	पारिवारिक वेमेल	१		
	अलपत्र सम्बन्धि	१		
	यौन हिंसा	१		
	मनोसामाजिक समस्यामा परेकी	२		
	घरको वेवास्ता	२		महिलाले मदिरा सेवन गरी
	शारीरिक र मानसिक हिंसा	१		देवरवाट
	जम्मा ६०			

आ.व. २०७३/७४	घरेलु हिंसा	३४	४	
	श्रीमति वेपत्ता		३	
	बहुविवाह	२		
	लैंगिक हिंसा	३		
	जबरजस्ती करणी	१		बालिका
	मनोसामाजिक समस्यामा परेकी	२		१ बालिका
	मानसिक समस्या	१		
जम्मा ५०				

श्रोत : महिला तथा बालबालिका कार्यालय, अर्घाखाँची

८.१ उमेर समुह (१५ देखि ४९ वर्ष)का महिलाले जन्माएका बच्चाहरुको जन्म सम्बन्धि विवरण

तालिका ८८ जन्म सम्बन्धि विवरण

लिङ्ग	हाल सम्म जन्मेका बच्चाहरु को संख्या	आमाको उमेर समुह						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
जम्मा	११०८८९	८९३	८८०३	१६९२५	१८८८३	२१७१५	२११३७	२२५३२
पुरुष	५७५५२	५०६	४६१७	८९३२	९९०४	११११७	१०९९९	११४७६
महिला	५३३३७	३८८	४१८६	७९९३	८९७९	१०५९८	१०१३८	११०५६

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

८.२ उमेर समुह (१५ देखि ४९ वर्ष)का महिलाले जन्माएका बच्चाहरु मध्ये हाल सम्म जिवित बच्चाहरुको विवरण

तालिका ८९ जिवित बच्चाहरुको विवरण

लिङ्ग	हाल सम्म जिवित बच्चाहरु को संख्या	आमाको उमेर समुह						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
जम्मा	१०४०२७	८७७	८४५९	१६४२३	१८०४४	२०३४१	१९४१५	२०४६९
पुरुष	५३७१८	४९७	४४२९	८५६८	९३८३	१०३६६	१००५७	१०४१७
महिला	५०३०९	३७९	४०२९	७८५५	८६६०	९९७५	९३५८	१००५१

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

८.३ उमेर समुह (१५ देखि ४९ वर्ष) महिलाले जन्माएका बच्चाहरु मध्ये हाल सम्म मृत बच्चाहरुको विवरण

तालिका ९० मृत बच्चाहरुको विवरण

लिङ्ग	हाल सम्म मृत बच्चाहरु को संख्या	आमाको उमेर समुह						
		१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९
जम्मा	६८६२	१७	३४५	५०२	८४०	१३७४	१७२२	२०६३
पुरुष	३८३४	८	१८८	३६४	५२१	७५१	९४२	१०५९
महिला	३०२९	९	१५७	१३८	३१९	६२३	७८०	१००४

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

द.४ महिलाहरूको वैवाहिक स्थिती, विवाह गर्दाको औषत उमेर

द.४.१ महिलाहरूको वैवाहिक स्थिती ,

तालिका ९१ महिलाहरूको वैवाहिक स्थिती

जम्मा	विवाह नभएको	एक विवाह	बहु विवाह	पुनः विवाह	विधुवा	सम्बन्ध विच्छेद	छुट्टिएको
८९२८७	२६४६८	५३३२१	६२९	२६१३	५९०५	१२६	२२५

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

द.४.२ विवाह गर्दाको औषत उमेर

तालिका ९२ महिलाहरूको विवाह गर्दाको औषत उमेर

जम्मा	१० वर्ष भन्दा कम	१०-१४	१४-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५५+
६२८१९	२२८५	१२३६९	३८२१८	८७०२	९२७	१९९	८१	१६	१८	४

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

द.४.३ उमेर समुह र लिङ्ग अनुसारका बालबालिकाको संख्या

तालिका ९३ उमेर समुह र लिङ्ग अनुसारका बालबालिकाको संख्या

उमेर समुह	बालक	बालिका	जम्मा
०-४	११०३५	९७५९	२०७९४
५-९	१२६७८	१२३२०	२४९९८
१०-१४	१३९६८	१४२८५	२८२५३
जम्मा	३७६८१	३६३६४	७४०४५

श्रोत राष्ट्रिय जन गणना २०६८केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

द.४.४ महिलाको सम्पत्ती माथिको स्वामित्व

तालिका ९४ महिलाको सम्पत्ती माथिको स्वामित्व

जम्मा महिला संख्या	घर र जग्गा दुवै भएका	जग्गा मात्र भएका	दुवै नभएका	उल्लेख नभएका
४६८२६	५०५३	३३४४	३८२८३	१४६

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८ केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

खण्ड-१ राजनैतिक दल र निर्वाचन

१.१ क्रियाशिल राजनीतिक दलहरू

तालिका १५ स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा जिल्लामा दर्ता भएका राजनीतिक दलहरू

क्र.स.	राजनैतिक दलको नाम	ठेगाना	फोन नं.
१	नेपाली काँग्रेस	सन्धिखर्क १ अ.खा.	०७७४२०१७७
२	ने.क.पा.(एमाले)	सन्धिखर्क १ अ.खा.	०७७४२०२२२
३	ने.क.पा.(मा.के.)	सन्धिखर्क १ अ.खा.	०७७४२००४२
४	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	सन्धिखर्क १ अ.खा.	९८५७०६३६५४
५	राष्ट्रिय जनमोर्चा	सन्धिखर्क २ अ.खा.	०७७४२०११९
६	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी लोकतान्त्रिक नेपाल	सन्धिखर्क १ अ.खा.	९८४७२३७६१९
७	नयाँ शक्ति नेपाल	सन्धिखर्क १ अ.खा.	९८६७२९२१४७
८	नेपाल पूर्वराष्ट्रसेवक लोकतान्त्रिक पार्टी	सन्धिखर्क २ अ.खा.	९८५७०३१५४०
९	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माले)	शितगंगा १ अ.खाँ.	९८४७०४५०५५
१०	संघीय समाजवादी फोरम नेपाल	सन्धिखर्क, अ.खा.	९८५१२०२५३८
११	युनाइटेड ग्रिन अर्गनाइजेशन नेपाल	अर्घाखाँची	९८५१०१९३९१
१२	नेपाल परिवार दल	सन्धिखर्क १ अ.खा.	०७७४२००९१
१३	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	शितगंगा ३ अ.खाँ.	९८४७४११४३०

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय

१.२ स्थानीय तह निर्वाचन

तालिका १६ स्थानीय तह निर्वाचन

स्थानीय तहको नाम	सन्धिखर्क न.पा.	भूमिकास्थान न.पा.	शितगंगा न.पा.	मालरानी गा.पा.	छत्रदेव गा.पा.	पाणिनी गा.पा.	जम्मा / औषत
कुल मतदाता संख्या	२४६४२	२११६४	२५१४९	१८६९०	१८७६१	१८३११	१२६७१७
जम्मा खसेको मत	१७६७४	१५१८९	१७६४६	१३६९१	१३१०३	१२९४७	९०२५०
जम्मा खसेको मत %	७१.७२	७१.७७	७०.१७	७३.२६	६९.८४	७०.७१	७१.२५
सदर मत संख्या	१६१८९	१४१८०	१५९५०	१२६८१	१२२८७	१२३७६	८३६६३
सदर मत %	९१.६	९३.३५	९०.३९	९२.६२	९३.७७	९५.५९	९२.८९
पूर्णरूपमा बढर मत संख्या	२५	४४	५६	२३	३४	१७	१९९
पूर्ण रूपमा बढर मत %	०.१४	०.२८	०.३१	०.१६	०.२५	०.१३	०.२१

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय

९.३ स्थानीय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखको नामावली/तालिका ९७ स्थानीय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखको नामावली

सि.नं.	स्थानीय तह	प्रमुख/अध्यक्ष	उपप्रमुख/उपाध्यक्ष
१	भूमिकास्थान नगरपालिका	रेशम थापा	खडानन्द बेल्लासे
२	छत्रदेव गाउँपालिका	लेखनाथ पोखेल	तुल्सा देवी श्रेष्ठ
३	मालारानी गाउँपालिका	बालकृष्ण आचार्य	प्रमिला क्षेत्री
४	पाणिनी गाउँपालिका	अच्युत गौतम	लक्ष्मी गौतम
५	सन्धिखर्क नगरपालिका	कमल प्रसाद भुसाल	ठाकुर कुमार वि.क.
६	शितगंगा नगरपालिका	सुर्य प्रसाद अधिकारी	टीका बहादुर रेश्मी मगर

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय

९.४ जिल्ला समन्वय समिति/तालिका ९८ जिल्ला समन्वय समितिका उम्मेदवारहरू/विजय उम्मेदवारहरूको विवरण

क्र. स.	पद	नामथर	उमेर	लिंग	राजनीतिक दल	प्राप्त मत
१	प्रमुख	पिताम्बर शर्मा	६९	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	निर्विरोध
२	उपप्रमुख	ऋषि बहादुर पुलामी	४८	पुरुष	माओवादी केन्द्र	निर्विरोध
३	महिला सदस्य	लक्ष्मी पौडेल	४१	महिला	नेपाली कांग्रेस	निर्विरोध
४	महिला सदस्य	भ्रमन कुमारी श्रेष्ठ	४८	महिला	नेपाली कांग्रेस	निर्विरोध
५	महिला सदस्य	विमला परियार	२९	महिला	नेपाली कांग्रेस	निर्विरोध
६	दलित वा अल्पसंख्यक	बलेन्द्र विश्वकर्मा	२९	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	निर्विरोध
७	सदस्य	ढाल बहादुर राउत क्षेत्री	४७	पुरुष	माओवादी केन्द्र	निर्विरोध
८	सदस्य	रेम बहादुर रानामगर	६४	पुरुष	माओवादी केन्द्र	निर्विरोध
९	सदस्य	संशेरदिन मिया	७०	पुरुष	नेपाली कांग्रेस	निर्विरोध

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय

९.५ प्रतिनिधि र प्रदेश सभा निर्वाचन २०७४ मत विवरण (प्रत्यक्ष तर्फ)

तालिका ९९ प्रतिनिधि र प्रदेश सभा निर्वाचन २०७४ मत विवरण (प्रत्यक्ष तर्फ)

निर्वाचन क्षेत्र	प्रतिनिधि सभा	प्रदेश सभा क्षे.नं.१	प्रदेश सभा क्षे.नं.२
जम्मा मतदाता	१३८३२८	६५२०६	७३१२२
कुल खसेको मत	८८३६२	४१८१९	४६६५२
खसेको मत प्रतिशत	६३.८८	६४.१३	६३.८०
जम्मा सदर मत	८४८९१	४०३६४	४४८६२
सदर मत प्रतिशत	९६.०७	९६.५२	९६.१६
बदर मत	३४७१	१४५५	१७९०
बदर मत प्रतिशत	३.९३	३.४८	३.८४
विजय उम्मेदवार	टोप बहादुर रायमाझी	चेत नारायण आचार्य	रामजी प्रसाद घिमिरे

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय

खण्ड-१० सरकारी खर्च

१०.१ सरकारी खर्च (वार्षिक/शीर्षकगत/साधारण/विकास/चालूपूँजी)

तालिका १०० नेपाल सरकारको आय ब्यय विवरण २०७३/०७४ अर्घाखाँची

अर्घाखाँची विवरण		रुपिया
राजश्व	कर	८३१५७९.९३.७१
	गैह्र कर	४४६९६१७१.०३
	जम्मा	१२७८५४१६४.७
वेरुजू असुली		१६७६५२८९.५
खर्च	चालू	२१५९३४४०६२
	पूँजीगत	६९१४८४७२३.१
वित्तीय		०
जम्मा		२८५०८२८७८५

सोभै भुक्तानी र वस्तुगत समावेश

श्रोत : म.ले.नि.का.प्रतिवेदन ४४१३

१०.२ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वित्तीय हस्तान्तरण सारांश

तालिका १०१ आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को वित्तीय हस्तान्तरण सारांश (हजारमा)

स्थानीय तह	वित्तीय समानीकरण २६६११	सशर्त अनुदान २६६१२	समपूरक अनुदान २६६१३	विशेष अनुदान २६६१४	जम्मा
भूमिकास्थान नपा.	२१,४७,४१	१५,४४,८८	०	०	३६,९२,२९
छत्रदेव गापा.	१५,८५,८४	१२,७२,४४	०	०	२८,५८,२८
मालारानी गापा.	१८,५१,३६	१५,२४,६५	०	०	३३,७६,०१
पाणिनी गापा.	१८,४३,१०	१५,५५,६०	०	०	३३,९८,७०
सन्धिखर्क नपा.	२१,९५,६३	१८,१२,३१	०	०	४०,०७,९४
शितगंगा नपा.	३१,८०,०९	१९,७९,१९	०	०	५१,५९,२८
जम्मा	१,२८,०३,४३	९६,८९,०७	०	०	२,२४,९२,५०

श्रोत : रेड बुक, अर्थ मन्त्रालय

तालिका १०२ निजि आवास अनुदान वितरण अर्घाखाँची २०७५ जेष्ठ ३० सम्म

क्र.सं.	विवरण	परिवार संख्या
१	कुल सर्वे	१६२५
२	लाभग्राही सुचिमा परेका कुल संख्या	१०३६
३	प्रवलिकरण सुचिमा परेका लाभग्राही संख्या	६७
४	अनुदान सम्झौता सम्पन्न	९३१
५	पहिलो किस्ता वितरण	९३१

६	दोस्रो किस्ता वितरण	१३३
७	तेस्रो किस्ता वितरण	NA

श्रोत राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण

१०.३ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को वित्तिय हस्तान्तरण सारांश

तालिका १०३ आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को वित्तिय हस्तान्तरण सारांश (लाखमा)

स्थानीय तह	वित्तीय समानीकरण २६६११	सशर्त अनुदान २६६१२	समपूरक अनुदान २६६१३	विशेष अनुदान २६६१४	जम्मा
भूमिकास्थान नपा.	१०६२	१८८४	०	०	२९४६
छत्रदेव गापा.	८७४	१६७९	०	०	२५५३
मालारानी गापा.	९६८	१८३३	०	०	२८०१
पाणिनी गापा.	९४३	२१९९	०	०	३१४२
सन्धिखर्क नपा.	११८६	२५७२	०	०	३७५८
सितगंगा नपा.	१३४५	२४७५	०	०	३८२०
जम्मा	६३७८	१२६४२	०	०	१९०२०

श्रोत : रेड बुक, अर्थ मन्त्रालय

१०.४ सामाजिक सुरक्षा तर्फको निकास तथा खर्च

तालिका १०४ आ.व. २०७३/०७४ को सामाजिक सुरक्षा तर्फको निकास तथा खर्च

विवरण	वार्षिक निकास		वार्षिक खर्च	
	संख्या	रकम	संख्या	रकम
दलित जेष्ठ	१८०६	१४४४८०००	१६६५	१३३९५०००
जेष्ठ नागरिक	९१७१	७३३६८०००	८२७३	६६१४३०००
एकल महिला	४६३८	३७१०४०००	४३०६	३४६८६०००
पूर्ण अपाङ्ग	५८४	९३४४०००	५६५	९०४१०००
आंशिक अपाङ्ग	४४४	२१३१२००	३७०	१७९२८००
बालबालिका	४०२५	१२८८००००	३२६५	१०२५११००
औषधि उपचार	९१७४	७३३९२०००	८२८६	६६१७३०००
जम्मा	२९८४२	२२२६६७२००	२६७३०	२०१४८१९००

श्रोत : जिल्ला समन्वय समिति, अर्घाखाँची

१०.५ निर्वाचन खर्च

तालिका १०५ स्थानीय तह निर्वाचन खर्च २०७४

क.स.	निकाय	कूल निकासी रु	कूल खर्च रु	कूल बाँकी रु
१	मु. नि. अ. को कार्यालय	२३७३८०००	१९३८८५८४.२३	४३४९४१५.७७
२	नि.अ.को कार्यालय भूमिकास्थान	१८७१०००	१७४२२९४.८२	१२८७०५.१८
३	नि.अ.को कार्यालय सितगंगा	२०१४९००	१८२१२३३.०६	१९३६६६.९४
४	नि.अ.को कार्यालय मालारानी	१७८०५००	१७८०५००	०
५	नि.अ.को कार्यालय छत्रदेव	१७६४४००	१६६३९२३.९६	१००४७६.०४
६	नि.अ.को कार्यालय पाणिनी	१७६३६००	१५५५६०४	२०७९९६
७	जि. नि. का.	१३६४९३११	१३४२६८५०	२२२४६१
	जम्मा	४६५८१७११	४१३७८९९०.०७	५२०२७२०.९३

श्रोत: जिल्ला निर्वाचन कार्यालय अर्घाखाँची

१०.६ जिल्ला प्राविधिक कार्यालय

तालिका १०६ जिल्ला प्राविधिक कार्यालयको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन आ.व. २०७३/०७४ (रु हजारमा)

सि.न.	कार्याक्रमको नाम	वार्षिक बजेट	वार्षिक खर्च	खर्च प्रतिशत
१	जिल्ला विकास समिति अनुदान	४,९१६।००	४,४७७।२६३६	९१।१
२	निर्माणमुखी खानी स्थल पहुँच मार्ग निर्माण	२९००	२८९९।५९	९९।९८६
३	पुननिर्माण तथा पुनस्थापन कार्यक्रम चालु	२१	२१	१००
४	पुननिर्माण तथा पुनस्थापन कार्यक्रम	११५८२	१०६८३।२४	९२।२४
५	शान्तिको लागि विकास कार्यक्रम	८९००	७६१४।४६३	८५।५५६
६	राष्ट्रिय ग्रामिण यातायात सुदृढिकरण कार्यक्रम	२४०३७८	२२४११०।४८१	९३।२३३

श्रोत : जिल्ला प्राविधिक कार्यालयका, अर्घाखाँची

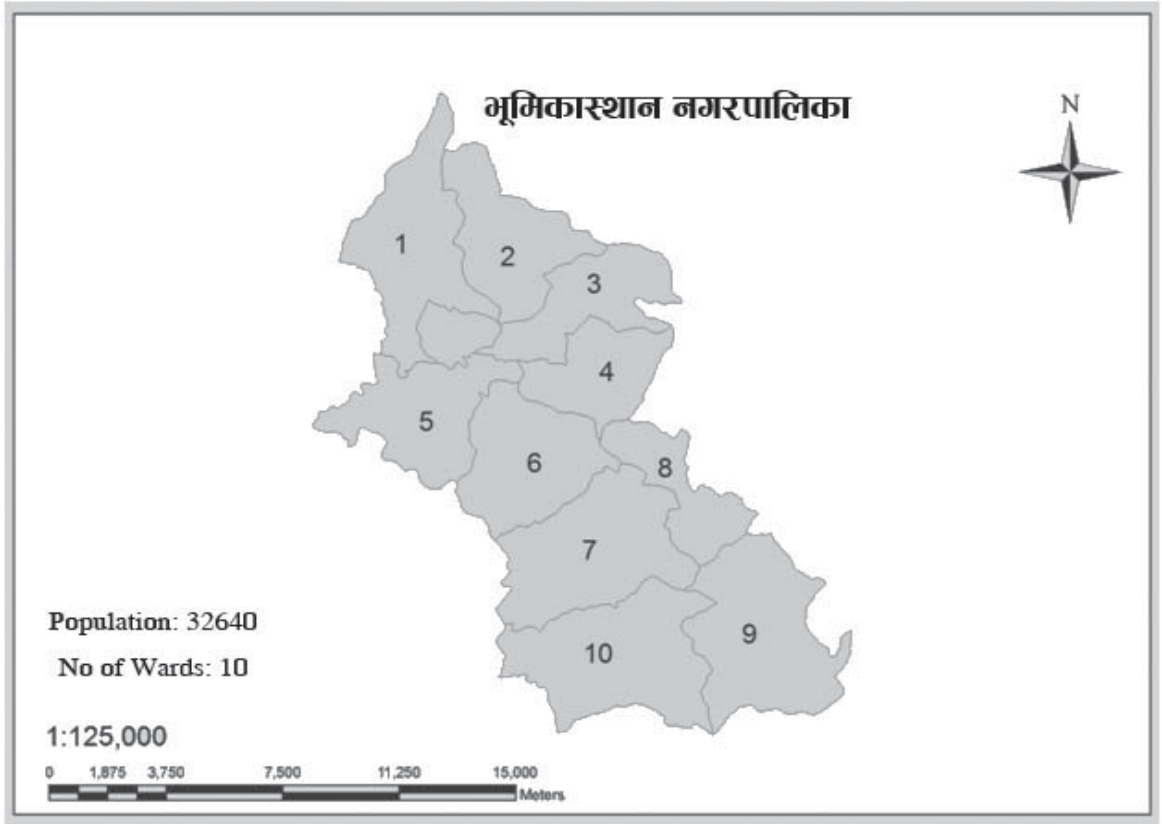
१०.७ मालपोत कार्यालय

तालिका १०७ मालपोत कार्यालयको २०७३ साल असार महिनाको राजश्व असुली सम्बन्धि विवरण :

सि.नं.	विषय	गत महिना सम्मको	यो महिनाको	जम्मा	यो महिना सम्मको लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत
१	रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१,७०,१७,३०२।-	५,८०,११५।-	१,७५,९७,४१७।-	१,९७,५०,०००।-	२,३०,३२,४८२।२६	११६.६२
२	बैंक धितोबापत			११,३९,५००।-			
३	रोक्का दस्तुर			१,७३,४००।-			
४	पूँजीगत लाभकर	३२,१८,३५७।-	३२,१८,३५७।-	३२,१८,३५७।-			
५	पुर्जा विक्री र फाराम विक्री			७१,४००।-			
६	न्यायिक शुल्क			७,०५,१२८।२६			
७	भाडा			९६१८०।-			
८	डोर दस्तुर			२०००।-			
९	पूजा नक्कल			२९,१००।-			
१०	अन्य						
११	जम्मा			२,३०,३२,४८२।२६	१,९७,५०,०००।-	२,३०,३२,४८२।२६	११६.६२

श्रोत : जिल्ला मालपोत कार्यालय अर्घाखाँची

भूमिकास्थान नगरपालिका

१.१ नगरपालिकाको पृष्ठभूमि

भूमिकास्थान नगरपालिका नेपाल राज्यको प्रदेश नं. ५ अन्तर्गत मध्य पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित अर्घाखाँची जिल्लाको सदरमुकाम सन्धिखर्क देखि पश्चिम भागमा रहेको सुन्दर नगर हो । नेपालमा ७४४ स्थानीय तह कायम हुँदा अर्घाखाँची जिल्लाको साविकको ढाकावाड, धारापानी, असुरकोट, खिल्जी, नुवाकोट, ढिकुरा, र धनचौर गाउँ विकास समितिहरूलाई समेटेर भूमिकास्थान नगरपालिका बनाइएको हो । यस नगरपालिकाको केन्द्र साविकको नुवाकोट गाविसको कार्यालय रहेको छ । यस नगरपालिकामा १० वटा वडा रहेका छन् ।

१.२ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नाम : भूमिकास्थान नगरपालिका
वडा संख्या : १०

केन्द्र : साविक नुवाकोट गाविसको कार्यालय
जनसंख्या : ३२६४० (रा.ज.ग.२०६८ अनुसार)

१.३ सिमाना

पूर्व : सन्धिखर्क नगरपालिका
उत्तर : मालारानी गाउँपालिका

पश्चिम : प्यूठान जिल्ला
दक्षिण : शितगंगा नगरपालिका

Table 1.1: नगरपालिकामा समावेश भएका गाविसहरू

वडा नं.	समावेश भएका साविकका गाविस	
	गाविस	वडा
१	ढाकावाङ्ग	२, ३, ६, ९
२	ढाकावाङ्ग	१, ४, ५, ७, ८
३	धारापानी	६-९
४	धारापानी	१-५
५	असुरकोट	१-९
६	खिल्जी	१-९
७	नुवाकोट	१, ५, ७-९
८	नुवाकोट	२-४, ६
९	ढिकुरा	१-९
१०	धनचौर	१-९

Table 1.2: जनसंख्या सहितको वडा विभाजन

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	घरपरिवार
१	१७०१	२२५१	३९५२	९०७
२	१२७६	१५४०	२८१६	६६१
३	१२२७	१६७३	२९००	६८७
४	१२४२	१६९५	२९३७	७०४
५	९७१	१२९२	२२६३	५०१
६	१३८४	१८९५	३२७९	८००
७	१६५४	२३४३	३९९७	९५९
८	१०६१	१४३२	२४९३	६४३
९	१७९६	२४०३	४१९९	१००९
१०	१६२३	२१८१	३८०४	८५६
जम्मा	१३९३५	१८७०५	३२६४०	७७२७

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.3: उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
०० - ०४	१,८५६	१,६८८	३,५४४	१०.८६
०५ - ०९	२,०६१	२,०२४	४,०८५	१२.५२
१० - १४	२,३६१	२,३७५	४,७३६	१४.५१
१५ - १९	१,४७८	२,२१७	३,६९५	११.३२
२० - २४	६६६	१,७४५	२,४११	७.३९
२५ - २९	५३७	१,४२४	१,९६१	६.०१
३०-३४	४६४	१,१०६	१,५७०	४.८१
३५-३९	४७६	१,०९३	१,५६९	४.८१

४०-४४	५११	९५४	१,४६५	४.४९
४५-४९	५६०	९३९	१,४९९	४.५९
५०-५४	६३६	७७२	१,४०८	४.३१
५५-५९	५५९	६६३	१,२२२	३.७४
६०-६४	५५०	६०४	१,१५४	३.५४
६५-६९	४११	४४४	८५५	२.६२
७०-७४	३७१	२८०	६५१	१.९९
७५ भन्दा माथि	४३८	३७७	८१५	२.५०
जम्मा	१३,९३५	१८,७०५	३२,६४०	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.4: मुख्य जातजाति विवरण

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
ब्राह्मण पहाड	४,४६९	५,८२०	१०,२८९	३१.५२
मगर	३,१६१	४,३६४	७,५२५	२३.०५
क्षेत्री	२,०८०	२,९४८	५,०२८	१५.४०
कामी	१,५४५	१,९७४	३,५१९	१०.७८
सार्की	१,४४९	१,९२३	३,३७२	१०.३३
नेवार	४४७	६०७	१,०५४	३.२३
दमाई / ढोली	३६७	५१४	८८१	२.७०
ठकुरी	८३	१०३	१८६	०.५७
सन्ध्यासी / दसनामी	८४	१०१	१८५	०.५७
घर्ती / भुजेल	८२	९१	१७३	०.५३
कुमाल	६२	७५	१३७	०.४२
गुरुङ	५०	८६	१३६	०.४२
बादी	२६	४६	७२	०.२२
कठबनिया	८	११	१९	०.०६
तराई अन्य	१२	२२	३४	०.१०
अन्य	१०	२०	३०	०.०९
जम्मा	१३,९३५	१८,७०५	३२,६४०	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.5: मुख्य मातृभाषी जनसंख्या

भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा संख्या	प्रतिशत
नेपाली	१३,९०८	१८,६५३	३२,५६१	९९.७६
मगर	२३	४४	६७	०.२१
अन्य	४	८	१२	०.०४
जम्मा	१३,९३५	१८,७०५	३२,६४०	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.6: अनुपस्थित जनसंख्या

विवरण	पुरुष		महिला		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा जनसंख्या	१३,९३५	१००	१८,७०५	१००	३२,६४०	१००
अनुपस्थित जनसंख्या	७,०५२	५०.६१	९,२४	४.९४	७,९७६	२४.४४
जम्मा घरपरिवार संस्थागत बाहेक					७,७२७	१००
अनुपस्थित घरपरिवार संस्थागत बाहेक					४,८५८	६२.८७

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.7: अपांगता सम्बन्धि विवरण

विवरण		पुरुष	महिला	जम्मा
जम्मा जनसंख्या		१३,९३५	१८,७०५	३२,६४०
सपांग संख्या		१३,४९३	१८,३४२	३१,८३५
अपांगता प्रकार	शारिरिक	१८२	१३०	३१२
	अन्धो / कम देख्ने	५८	५६	११४
	बहिरो / सुन्न गाढो हुने	६७	६५	१३२
	बहिरो र अन्धो	४	७	११
	बोल्न गाढो हुने	४७	३१	७८
	मानसिक अपांगता	३४	२९	६३
	बौद्धिक अपांगता	२२	१९	४१
	बहु अपांगता	२८	२६	५४
जम्मा अपांग संख्या		४४२	३६३	८०५
अपांगता प्रतिशत		३.१७	१.९४	२.४७

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.8: साक्षरता विवरण

विवरण	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या					साक्षरता दर
	पढ्न र लेख्न दुवै सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न दुवै नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा जनसंख्या	
पुरुष	९,८७५	१७९	२,०२२	३	१२,०७९	८१.७५
महिला	११,१२७	२६५	५,६०९	१६	१७,०१७	६५.३९
जम्मा	२१,००२	४४४	७,६३१	१९	२९०९६.००	७२.१८

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.9: विद्यालय उपस्थिति अनुसार ५ देखि २५ वर्षका जनसंख्या

विवरण	५ देखि २५ वर्ष को जनसंख्या			
	विद्यालय गईरहेको	विद्यालय नगईरहेको	उल्लेख नभएको	जम्मा
पुरुष	५,१४२	७९७	६३	६,००२
महिला	५,४९६	२,०८०	१०१	७,६७७
जम्मा	१०,६३८	२,८७७	१६४	१३,६७९

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.10: घरको स्वामित्व अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	आफ्नै	७,६३२	९८.७७
२	भाडाको	७१	०.९२
३	संस्थागत	४	०.०५
४	अन्य	२०	०.२६
	जम्मा	७,७२७	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.11: घरको जगको बनावट अनुसारको घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा/ढुंगा	७,५१५	९७.२६
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा/ढुंगा	१०	०.१३
३	पिलर सहितको ढलान	९	०.१२
४	काठको पिलर	१७३	२.२४
५	अन्य	१	०.०१
६	अनुत्तरित	१९	०.२५
	जम्मा	७,७२७	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.12: घरको बाहिरी भित्ताको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा/ढुंगा	७,४९२	९६.९६
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा/ढुंगा	६४	०.८३
३	काठको फल्याक	१९	०.२५
४	बाँस	१२६	१.६३
५	काँचो इट्टा	१	०.०१
६	अन्य	२	०.०३
७	अनुत्तरित	२३	०.३०
जम्मा		७,७२७	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.13 घरको छतको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	पराल / फुस	२,१२९	२७.५५
२	टिन	२,८४७	३६.८४
३	टायल र साल्याट	२,७००	३४.९४
४	सिमेन्ट	२४	०.३१
५	काठ	५	०.०६
६	माटो	०	०.००
७	अन्य	२	०.०३
८	अनुत्तरित	२०	०.२६
जम्मा		७,७२७	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.14: पिउने पानीको मुख्य स्रोतहरूको अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	धारा/पाइप	६,६०८	८५.५२
२	ट्युबवेल/हाते पम्प	४	०.०५
३	ढाकिएको इनार/कुवा	२१	०.२७
४	खुला इनार/कुवा	२३२	३.००
५	मुलधारा	६४७	८.३७
६	नदी खोला	११८	१.५३
७	अन्य	८१	१.०५
८	अनुत्तरित	१६	०.२१
जम्मा		७,७२७	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.15: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग हुने ईन्धन अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	काठ / दाउरा	७,६१३	९८.५२
२	मट्टितेल	२२	०.२८
३	एल पी ग्यास	६०	०.७८
४	गुईठा	४	०.०५
५	गोबर ग्यास	१०	०.१३
६	विजुली	०	०.००
७	अन्य	०	०.००
८	अनुत्तरित	१८	०.२३
जम्मा		७,७२७	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.16: बत्ती बाल अक्सर प्रयोग हुने ईन्धनको स्रोत अनुसार घरपरिवार

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	३,६८६	४७.७०
२	मट्टितेल	२,८०७	३६.३३
३	गोबर ग्यास	१४	०.१८
४	सोलाार	९८१	१२.७०
५	अन्य	२२१	२.८६
६	अनुत्तरित	१८	०.२३
जम्मा		७,७२७	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.17: चर्पी प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	चर्पी नै नभएको	२,५१७	३२.५७
२	फलस भएको चर्पी	२,७५४	३५.६४
३	साधारण चर्पी	२,४३८	३१.५५
४	अनुत्तरित	१८	०.२३
जम्मा		७,७२७	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 1.18: भूमिकास्थान नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू

वडा नं.	निर्वाचित प्रतिनिधिको नाम	पद	राजनीतिक दल	लिंग	उमेर
	रेशम थापा	प्रमुख	माओवादी केन्द्र	पुरुष	४४
	खडानन्द बेल्वासे	उपप्रमुख	नेपाली कांग्रेस	महिला	५१
१	भोजराज खनाल	वडा अध्यक्ष	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	३१
१	ओम प्रसाद बेल्वासे	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	५१
१	गोपाल बहादुर नेपाली	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	३२
१	शान्ता खनाल	म. स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	३६
१	चमकली साकी	दलित म.स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	५२
२	बुद्धि बहादुर थापा क्षेत्री	वडा अध्यक्ष	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	५५
२	ओम प्रसाद खनाल	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	६३
२	तेजिराम भुसाल	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	५३
२	केशरा परियार	म. स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	३२
२	सुमित्रा कमिनी	दलित म.स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	५६
३	बाल कृष्ण बन्जाडे	वडा अध्यक्ष	माओवादी केन्द्र	पुरुष	६२
३	रुमलाल पौडेल	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	६१
३	हुम बहादुर सुनार	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	४०
३	कमला जिएम थापा	म. स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	२६
३	कमला सुनार	दलित म.स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	३८
४	बाबुराम सुनार	वडा अध्यक्ष	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	४०
४	पुष्कर भुसाल	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	३५
४	भकविलाल थापा	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	४७
४	चित्रकला के.सी.	म. स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	६३
४	रुपी सुनार	दलित म.स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	६०
५	तुल्सीराम बेल्वासे (शर्मा)	वडा अध्यक्ष	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	५७
५	शिव प्रसाद बन्जाडे	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	४१
५	बिष्णु बहादुर सारु मगर	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	४९
५	सरीता थापा मगर	म. स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	४८
५	लक्ष्मी वि.क.	दलित म.स.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	महिला	३६
६	भकविलाल बन्जाडे	वडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५५
६	राम बहादुर पुन	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	४१

६	निम बहादुर बस्नेत	सदस्य	राष्ट्रिय जनमोर्चा	पुरुष	४९
६	बसन्ता क्षेत्री	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३१
६	विमला परियार	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	२९
७	तारा बहादुर मल्ल	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	६२
७	कमल बहादुर सुनार	सदस्य	एमाले	पुरुष	३८
७	हुम बहादुर सिंह ठकुरी	सदस्य	एमाले	पुरुष	४६
७	मञ्जु जि सी	म. स.	एमाले	महिला	२८
७	लक्ष्मी देवी सुनार	दलित म.स.	एमाले	महिला	३८
८	राज कुमाभर श्रेष्ठ	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४७
८	गणेश बहादुर रायमाझी	सदस्य	एमाले	पुरुष	३२
८	पवित्रा पौडेल	सदस्य	एमाले	महिला	६२
८	कल्पना भुसाल	म. स.	एमाले	महिला	३८
८	कली सुनार	दलित म.स.	एमाले	महिला	४७
९	नारायण प्रसाद खनाल	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	६८
९	हुमकान्त पौडेल	सदस्य	एमाले	पुरुष	५८
९	देवी प्रसाद पोखरेल	सदस्य	एमाले	पुरुष	६०
९	कल्पना पराजुली	म. स.	एमाले	महिला	४८
९	संगिता परियार	दलित म.स.	एमाले	महिला	२८
१०	खगेश्वर पन्थी	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	५१
१०	टाम लाल भट्टराई	सदस्य	एमाले	पुरुष	४७
१०	जनकलाल गैरे	सदस्य	एमाले	पुरुष	५१
१०	गंगा रेश्मी	म. स.	एमाले	महिला	४४
१०	हरीकला नेपाली	दलित म.स.	एमाले	महिला	३३

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 1.19 भूमिकास्थान नगरपालिकाको मतदान स्थल अनुसारको मतदाता संख्या

सि. न.	बडा नं.	मतदान स्थल	प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	पुरुष	महिला	तेली	जम्मा
१	१	बालशिक्षा मा. वि., साम्ने गाउँ	१	१	५११	५६०		१०७१
२	१	विश्व मा. वि., पिपलनेटा	१	१	५७५	६४४		१२१९
३	२	भगवती माध्यमिक विद्यालय, कोट मैदान	१	१	३६७	३६८		७३५
४	२	बालज्योती आधारभूत विद्यालय, आमलाचौर	१	१	६४९	६२५		१२७४

५	३	प्रभाकर मा. वि., थारपाइला	१	१	४४७	४७७	९२४
६	३	सिद्धार्थ आधारभूत विद्यालय, चौतारा	१	१	५०१	५८३	१०८४
७	४	भगवती आधारभूत विद्यालय, फलामखिल्ली	१	१	३३७	४५२	७८९
८	४	शान्ति मा. वि., धारापानी	१	१	५९३	६९०	१२८३
९	५	बालशिक्षा माध्यमिक विद्यालय, पौवा	१	२	७५६	८३०	१५८६
१०	६	शान्ति मा. वि., बेल्बोट	१	२	११४४	१२६१	२४०५
११	७	नुवाकोट मा. वि. चिदीचौर	१	२	५४१	६९७	१२३८
१२	७	भगवती मा. वि., पानडाँडा	१	२	७६०	८६१	१६२१
१३	८	महेन्द्र मा. वि., हटीया	१	२	४१४	५२०	९३४
१४	८	यशोधरा मा. वि., च्यूरमाटी	१	२	५८६	६०७	११९३
१५	९	शारदा मा. वि., गैरागोठ	१	२	९१०	९६४	१८७४
१६	९	भगवती मा. वि., ढिकुरा, डेभा	१	२	५३९	६०१	११४०
१७	१०	जनजागृती मा. वि., धनचौर	१	२	१२०६	१२८०	२४८६
जम्मा					१०८३६	१२०२०	२२८५६

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 1.20: भूमिकास्थान नगरपालिकाको विद्यालय विवरण

बाल विकास केन्द्र		६४
आधारभूत तह	कक्षा १-३	१८
	कक्षा १-५	२४
	कक्षा १-८	८
माध्यमिक तह	कक्षा १-१०	७
	कक्षा १-१२	५
	कक्षा ६-१२	०
जम्मा विद्यालय		६२

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 1.21 भूमिकास्थान नगरपालिकाको शिक्षक विवरण

श्रेणी	वाविके सका	प्राथमिक तह	नि.मा.तह	मा तह	उमा तह
प्रथम	६४	३	१	०	१०
द्वितीय		६६	३	२	
तृतीय		४२	१४	२१	
अ.। क.		६४	८	४	
जम्मा दरवन्दी		१७५	२६	२७	
राहत		४५	२८	१०	
जम्मा	६४	२२०	५४	३७	१०

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 1.22: भूमिकास्थान नगरपालिकाको विद्यार्थी विवरण २०७४

तह	समूह	छात्रा	छात्र	जम्मा	प्रतिशत
बालबिकास	दलित	११२	१०५	२१७	२७.१९
	जनजाति	११९	११२	२३१	२८.९५
	अन्य	१३९	२११	३५०	४३.८६
	जम्मा	३७०	४२८	७९८	१००.००
कक्षा १ - ५	दलित	७३२	६८१	१४१३	३८.८७
	जनजाति	५५८	५७५	११३३	३१.१७
	अन्य	५४१	५४८	१०८९	२९.९६
	जम्मा	१८३१	१८०४	३६३५	१००.००
कक्षा ६ - ८	दलित	३७९	३२२	७०१	२९.४३
	जनजाति	३८१	३५९	७४०	३१.०७
	अन्य	४६७	४७४	९४१	३९.५०
	जम्मा	१२२७	११५५	२३८२	१००.००
कक्षा ९ - १०	दलित	१२५	८६	२११	१९.२३
	जनजाति	२०१	१७१	३७२	३३.९१
	अन्य	२९३	२२१	५१४	४६.८६
	जम्मा	६१९	४७८	१०९७	१००.००
कक्षा ११ - १२	दलित	१८	५	२३	१६.०८
	जनजाति	२३	११	३४	२३.७८
	अन्य	६३	२३	८६	६०.१४
	जम्मा	१०४	३९	१४३	१००.००
कूल जम्मा		३७८१	३४७६	७२५७	

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 1.23: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य सुविधा	गाउघर क्लिनिक संख्या PHC ORC	खोप केन्द्र संख्या EPI ORC	म.स्वा.से.संख्या	Birthing center	कैफियत
१	धाकावाङ्ग स्वा.चौ.	२	५	३२		
४	धारापानी स्वा.चौ.	१	५	२५	१	bc
५	असुरकोट स्वा.चौ.	१	३	१३		
६	खिल्जी स्वा.चौ.	१	३	१८	१	bc
८	नुवाकोट स्वा.चौ.	२	५	२७		
९	ढिकुरा स्वा.चौ.	२	४	१९		
१०	धनचौर स्वा.चौ.	२	४	१५		
स्वास्थ्य संस्था नभएको वडाहरु		२, ३, ७				

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

Table 1.24: उपजलाधार क्षेत्रको विवरण

सि.नं.	उपजलाधारको नाम	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि	उपजलाधारमा पर्ने गा.वि.स. हरू	स्थानिय तहको नाम
१	बोनसिरीखोला उपजलाधार	३८.३२	धनचौर, जुकेना, जलुके	भूमिकास्थान न.पा.र सितगंगा न.पा.
२	दुगाबेसी खोला उपजलाधार	३७.२२	अर्घा, असुरकोट, ढाकावागं, धारापानी, किमडाडा, खिल्जी, नुवाकोट	भूमिकास्थान, सन्धिखर्क न.पा.
३	साम्ने खोला उपजलाधार	२३.७८	ढाकावागं, गोखुगां	भूमिकास्थान र मालारानी
४	सिलिंगं खोला उपजलाधार	४०.७३	धनचौर, ढिकुरा, नुवाकोट	भूमिकास्थान न.पा.
५	माथिल्लो रिडी खोला उपजलाधार	३९.७१	वांग्ला, ढिकुरा, किमडाडा, खाचीकोट, नरपानी, नुवाकोट, सन्धिखर्क	सन्धिखर्क, भूमिकास्थान न.पा.
६	दुवारे खोला उपजलाधार	४२.११	वागी, ढाकावागं, धारापानी, गोखुगां, हंशपुर	मालारानी गा.पा.र भूमिकास्थान न.पा.
७	भिमरुख खोला उपजलाधार	३०.५८	असुरकोट, खिल्जी, नुवाकोट	भूमिकास्थान न.पा.

श्रोत : जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय अर्घाखाँची

Table 1.25: डिभिजन सहकारीमा दर्ता भएका भूमिकास्थान नगरपालिकाका सहकारीहरू

सि.नं	सहकारीको नाम	दर्ता नं.	दर्ता मिति	ठेगाना
१	श्री जनकल्याण वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३८३(१६३४)/०६२/६३	२०६२/१२/१५	ढाकावाङ्ग ३ (हाल भूमिकास्थान न.पा १)
२	श्री कामना व.तथा ऋण स.सं.लि.,	३१०/०६६/६७	०६६/१०/११	ढाकावाङ्ग ६ (हाल भूमिकास्थान न.पा १)
३	श्री प्रगती कृषक सहकारी संस्था लि.,	१२६/०६३/६४	२०६३/५/२७	ढाकावाङ्ग (हाल भूमिकास्थान न.पा)
४	भगवती कृषि स.सं.लि.	६४९/०७३/७४	२०६३/४/३०	ढाकावाङ्ग ५ (हाल भूमिकास्थान न.पा २)
५	श्री जनचेतना महिला कृषि स.सं.लि.	६०२/०७१/०७२	२०७२/१/९	ढाकावाङ्ग (हाल भूमिकास्थान न.पा)
६	श्री जनहित वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३८०(१६३६)/०६२/६३	२०६२/१२/१५	धारापानी ३(हाल भूमिकास्थान न.पा १)
७	श्री जागृती कृषक स.सं.लि.,	११४/०६२/६३	२०६३/३/२२	धारापानी ३(हाल भूमिकास्थान न.पा १)
८	श्री शशक्तिकरण महिला कृषि स.सं.लि.	६०४/०७१/०७२	२०६३/२/९३	धारापानी (हाल भूमिकास्थान न.पा)
९	श्री जनसेवा वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३८४(१६३२)/०६२/६३	२०६३/१/१८	असुरकोट ६ (हाल भूमिकास्थान न.पा ५)
१०	श्री नमुना कृषक सहकारी संस्था लि.,	१३२/०६३/६४	२०६३/५/२९	असुरकोट ६ (हाल भूमिकास्थान न.पा ५)
११	श्री चेतना महिला विकास कृषि स.सं.लि.	६२४/०७२/०७३	२०७२/४/१५	असुरकोट (हाल भूमिकास्थान न.पा)
१२	श्री साना किसान कृषि स.सं.लि.,	५०/०५५/५६	२०६३/२/३७	खिल्जी ३ (हाल भूमिकास्थान न.पा ६)
१३	श्री नवज्योती कृषक सहकारी संस्था लि.,	१३३/०६३/६४	२०६३/५/३०	खिल्जी ३ (हाल भूमिकास्थान न.पा ६)
१४	श्री परिवर्तन महिला विकास कृषि.स.सं.लि.	६२२/०७२/०७३	२०६३/२/५०	खिल्जी (हाल भूमिकास्थान न.पा)

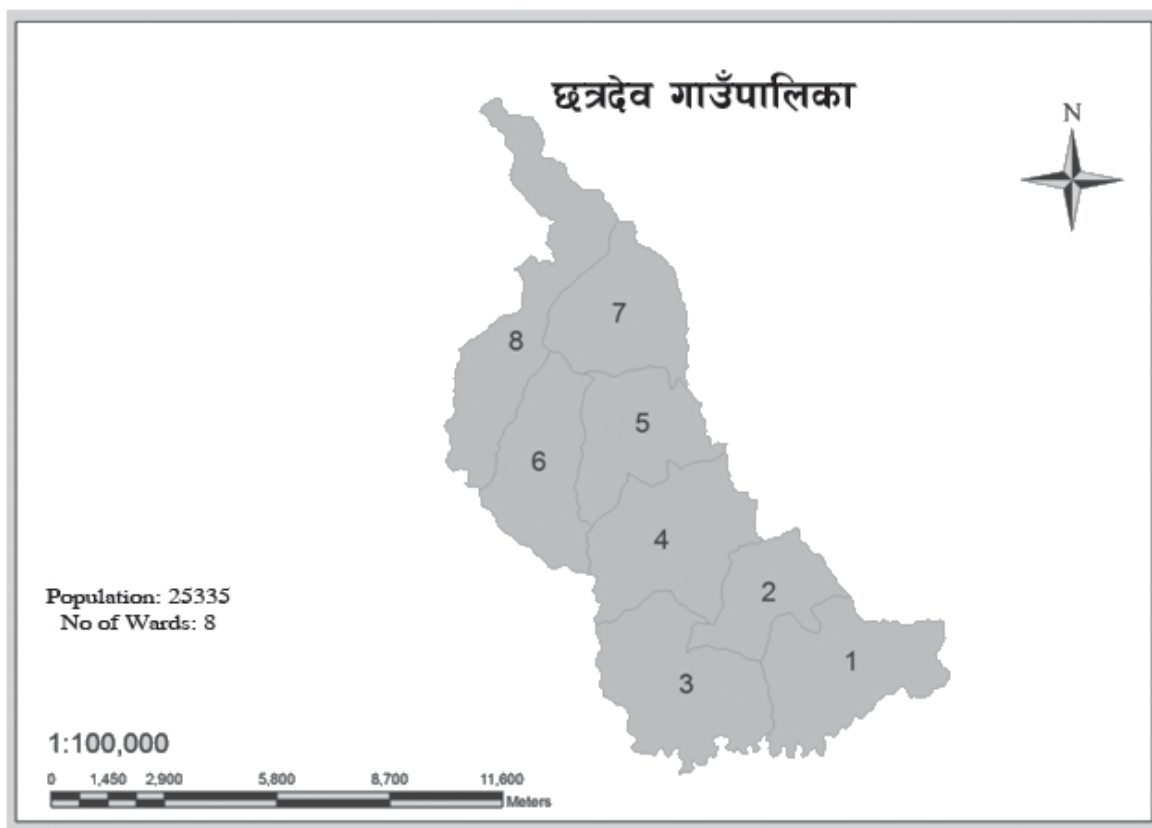
१५	श्री एकता वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.,	२०९/०६५/६६	२०६५/११/१३	नुवाकोट १ (हाल भूमिकास्थान न.पा.७)
१६	श्री भैरव वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३६७(१४९३)/०६२/६३	२०६२/११/१७	नुवाकोट ३
१७	श्री देउराली कृषक स.सं.लि.,	१२१/०६२/६३	२०६३/३/३२	नुवाकोट ३
१८	श्री नव जागरण कृषि तथा पशु विकास स.सं.लि.,	८/०६६/६७	२०६६/९/१९	नुवाकोट ६ (हाल भूमिकास्थान न.पा.८)
१९	धुव्रतारा महिला कृ. स.सं.लि.	६५८/२०७३/०७४	२०७३/१०/१९	नुवाकोट २ (हाल भूमिकास्थान न.पा.८)
२०	श्री ढिकुरा वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३६४(१४९२)/०६२/६३	२०६२/११/१६	ढिकुरा १ (हाल भूमिकास्थान न.पा.९)
२१	श्री महाभारत कृषक सहकारी संस्था लि.,	१३४/०६३/६४	२०६३/६/४	ढिकुरा १ (हाल भूमिकास्थान न.पा.९)
२२	श्री गंगा जावुन कृषि स.सं.लि. ढिकुरा	५८९/०७१/०७२	२०७१/१२/१	ढिकुरा (हाल भूमिकास्थान न.पा.)
२३	श्री ढिकुरा साना किसान कृषि स.सं.लि.,	६४२/०७२/०७३	२०७३/१/२७	ढिकुरा २ (हाल भूमिकास्थान न.पा.९)
२४	श्री जनप्रकाश ग्रामीण विद्युत स.सं.लि.	६२७/०७२/०७३	२०७२/७/१३	ढिकुरा २ (हाल भूमिकास्थान न.पा.९)
२५	श्री प्रगतिशील वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	७१/०५७/५८	२०५७/११/१२	धनचौर (हाल भूमिकास्थान न.पा.१०)
२६	श्री सूर्य किरण कृषि स.सं.लि.,	२१/०६७/६८	२०६७/८/१२	धनचौर (हाल भूमिकास्थान न.पा.१०)
२७	श्री जन जागृति उपभोक्ता स.सं.लि.,	१६/०६६/६७	२०६६/१२/२३	धनचौर ५ (हाल भूमिकास्थान न.पा.१०)
२८	श्री भरना कृषि स.सं.लि.,	२०/०६७/६८	२०६७/७/११	धनचौर ६ (हाल भूमिकास्थान न.पा.१०)
२९	श्री समावेशी महिला विकास कृषि स.सं.लि.	६२३/०७२/०७३	२०७२/४/१५	धनचौर (हाल भूमिकास्थान न.पा.)

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, कपिलवस्तु

Table 1.26: ब्यापारीक क्षेत्र (वजार)

क्रसं.	साविक गाविस वा नपाको नाम	मुख्य वजार
१	धनचौर	धनचौर, टोटके, स्यांगल्यांग
२	नुवाकोट	हटियाबजार, बन्वरे, पानडाँडा, सलेनधारा, मनबांग, मौलिपोखरा, चिडिचौर
३	खिल्जी	बेलबोट, हटिया, धारीचौर, उदयठाटी
४	असुरकोट	उदयठाटी, पौवा, हुलाक, चौतारा
५	धारापानी	धारापानी बजार, मिलनचोक, थारपाइला, माभापोखरा, मदनडाँडा, टोडकोडे, ठाटि, शइरबन्ने, लामापर्व
६	ढाकाबांग	पिपलनेटा, नाम्चेबजार, पिपलकारूख, मूलटंकी, राजमे फुलवारी, भूमिकास्थान, जुरेलनेटा, फुलवारी, साम्नेगाउ
७	ढिकुरा	गौचौर, गैराकोट, भेस्के, डेवा

छत्रदेव गाउँपालिका

१.१ छत्रदेव गाउँपालिकाको पृष्ठभूमि

छत्रदेव गाउँपालिका साविकका बल्कोट, केरुङगा, छत्रगञ्ज, ठूलापोखरा, र भगवती गाविसको सबै भाग र चिदिका गाविसको १ नं. देखि ८ नं. वडा, अर्घातोष गाविसको २ नं. देखि ५ नं. वडा सम्म र मरेङ गाविसको ७ नं. देखि ९ नं. वडा सम्मका गाविसको भुभागलाई मिलाई सिंगो छत्रदेव गाउँपालिका नाईएको छ। जम्मा ८ वटा वडाहरू रहेको छत्रदेव गाउँपालिकाको प्रशासनिक केन्द्र, साविकको छत्रगञ्ज हाल छत्रदेव ५ भएको छ। सुख्खा क्षेत्रकै रूपमा चिनिने यस क्षेत्रमा वार्षिक २२०० मिलिमिटर भन्दा कम वर्षा हुन्छ।

१.२ छत्रदेव गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नाम : छत्रदेव गाउँपालिका

वडा संख्या : ८

केन्द्र : साविक छत्रगञ्ज गाविसको कार्यालय

जनसंख्या : २५३३६ (रा.ज.ग.२०६८ अनुसार)

१.३ सिमाना

पूर्व : गुल्मी जिल्ला

उत्तर : मालारानी गाउँपालिका र गुल्मी जिल्ला

पश्चिम : सन्धिखर्क नगरपालिका

दक्षिण : पाणिनी गाउँपालिका

Table 2.1: समावेश भएका साविकका गाविसहरू

वडा नं.	समावेश भएका साविकका	
	गाविस /नपा	वडा
१	चिदिक्का	१-८
२	बल्कोट	१, ५-८
३	बल्कोट	२-४, ९
	केरुङ्गा	१
४	केरुङ्गा	२-९
५	छत्रगंज	१-९
६	ठूलापोखरा	१-९
७	भगवती	१-९
८	अर्घातोष	२-५
	मरेङ्ग	७-९

Table 2.2: जनसंख्या सहितको वडा विभाजन

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	घरपरिवार
१	१३२४	१८२७	३१५१	७५४
२	८२२	११७९	२००१	४९१
३	१३२२	१८९१	३२१३	७९०
४	१३०४	१९३८	३२४२	८६३
५	१०४०	१५९४	२६३४	६७६
६	१४९७	२१८३	३६८०	९०९
७	१६२०	२२३८	३८५८	९६२
८	१४४२	२११४	३५५६	८९६
जम्मा	१०३७१	१४९६४	२५३३५	६३४१

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 2.3: पाँच वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
०० - ०४	१,२७१	१,०९९	२,३७०	९.३५
०५ - ०९	१,५२४	१,४३८	२,९६२	११.६९
१० - १४	१,७२८	१,९०३	३,६३१	१४.३३
१५ - १९	१,१३२	१,८०४	२,९३६	११.५९
२०- २४	४३३	१,२९१	१,७२४	६.८०
२५-२९	३३४	९९५	१,३२९	५.२५

३०-३४	२९५	८१५	१,११०	४.३८
३५-३९	३४०	९०९	१,२४९	४.९३
४०-४४	३८५	८४१	१,२२६	४.८४
४५-४९	४००	७७३	१,१७३	४.६३
५०-५४	४९५	७६८	१,२६३	४.९९
५५-५९	४३८	५५७	९९५	३.९३
६०-६४	४३९	५४४	९८३	३.८८
६५-६९	३८७	४७३	८६०	३.३९
७०-७४	३२९	३१३	६४२	२.५३
७५ भन्दा माथि	४४१	४४१	८८२	३.४८
जम्मा	१०,३७१	१४,९६४	२५,३३५	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 2.4: मुख्य जातजाति विवरण

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
ब्राह्मण पहाड	५,१२१	७,४२४	१२,५४५	४९.५२
कामी	१,१५८	१,६९४	२,८५२	११.२६
क्षेत्री	९३०	१,४३७	२,३६७	९.३४
कुमाल	८९४	१,११२	२,००६	७.९२
मगर	५६२	८३३	१,३९५	५.५१
नेवार	४४५	६७०	१,११५	४.४०
सार्की	४१३	६०८	१,०२१	४.०३
दमाई /ढोली	३१९	४४७	७६६	३.०२
मुसलमान	२२९	३१४	५४३	२.१४
ठकुरी	१२५	१८२	३०७	१.२१
ब्राह्मण तराई	८८	१२५	२१३	०.८४
सन्ध्यासी /दसनामी	४४	५६	१००	०.३९
घर्ती /भुजेल	१४	१९	३३	०.१३
लोहार	११	१२	२३	०.०९
तराई अन्य	७	१०	१७	०.०७
अन्य	११	२१	३२	०.१३
जम्मा	१०,३७१	१४,९६४	२५,३३५	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 2.5: मुख्य मातृभाषी जनसंख्या

भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा संख्या	प्रतिशत
नेपाली	९,९४४	१४,३९०	२४३३४	९६.०५
कुमाल	१९५	२३१	४२६	१.६८
उर्दु	१३८	१९६	३३४	१.३२
नेवार	८१	१२९	२१०	०.८३
अन्य	१०	१०	२०	०.०८
उल्लेख नभएको	३	८	११	०.०४
जम्मा	१०,३७१	१४,९६४	२५,३३५	१००.००

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 2.6: अनुपस्थित जनसंख्या

विवरण	पुरुष		महिला		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा जनसंख्या	१०,३७१	१००	१४,९६४	१००	२५,३३५	१००
अनुपस्थित जनसंख्या	५,४७२	५२.७६	९२४	६.१७	६,१०६	२४.१०
जम्मा घरपरिवार					६,३४१	१००
अनुपस्थित जनसंख्या भएका घरपरिवार					३,७६६	५९.३९

श्रोत : रा.ज.ग. २०६८

Table 2.7: अपांगता सम्बन्धि विवरण

विवरण		पुरुष	महिला	जम्मा
जम्मा जनसंख्या		१०,३७१	१४,९६४	२५,३३५
सपांग संख्या		९,९८०	१४,५६६	२४,५४६
अपांगता प्रकार	शारिरिक	१३३	१३६	२६९
	अन्धो/ कम देख्ने	५१	७४	१२५
	बहिरो/सुन्न गाह्रो हुने	६२	६२	१२४
	बहिरो र अन्धो	३	१२	१५
	बोल्न गाह्रो हुने	४५	२९	७४
	मानसिक अपांगता	४३	३४	७७
	बौद्धिक अपांगता	३१	२१	५२
	बहु अपांगता	२३	३०	५३
जम्मा अपांग संख्या		३९१	३९८	७८९
अपांगता प्रतिशत		३.७७	२.६६	३.११

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.8: साक्षरता विवरण

विवरण	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या					साक्षरता दर
	पढ्न र लेख्न दुवै सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न दुवै नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा जनसंख्या	
पुरुष	७,४२२	२००	१,४७८	०	९,१००	८१.५६
महिला	८,९५९	२९५	४,६१०	१	१३,८६५	६४.६२
जम्मा	१६,३८१	४९५	६,०८८	१	२२९६५.००	७१.३३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.9: विद्यालय उपस्थितिअनुसार ५ देखि २५ वर्षका जनसंख्या

विवरण	५ देखि २५ वर्ष को जनसंख्या			
	विद्यालय गईरहेको	विद्यालय नगई रहेको	उल्लेख नभएको	जम्मा
पुरुष	३,७६५	५३७	२९	४,३३१
महिला	४,१२३	१,३९१	३४	५,५४८
जम्मा	७,८८८	१,९२८	६३	९,८७९

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.10: घरको स्वामित्व अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	आफ्नै	६,१४०	९६.८३
२	भाडाको	१५८	२.४९
३	संस्थागत	५	०.०८
४	अन्य	३८	०.६०
	जम्मा	६,३४१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.11: घरको जगको बनावट अनुसारको घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	६,२०६	९७.८७
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	४०	०.६३
३	पिलर सहितको ढलान	१५	०.२४
४	काठको पिलर	६२	०.९८
५	अन्य	२	०.०३
६	अनुत्तरित	१६	०.२५
	जम्मा	६,३४१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.12: घरको बाहिरी भित्ताको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	६,१६६	९७.२४
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	८५	१.३४
३	काठको फल्याक	५	०.०८
४	बाँस	६६	१.०४
५	काँचो इट्टा	०	०.००
६	अन्य	०	०.००
७	अनुत्तरित	१९	०.३०
जम्मा		६,३४१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.13: घरको छतको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	पराल / फुस	७०९	११.१८
२	टिन	४,४७४	७०.५६
३	टायल / सल्याट	१,०९२	१७.२२
४	सिमेन्ट	३०	०.४७
५	काठ	१	०.०२
६	माटो	१	०.०२
७	अन्य	१५	०.२४
८	अनुत्तरित	१९	०.३०
जम्मा		६,३४१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.14: पिउने पानीको मुख्य स्रोतहरूको अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	धारा / पाइप	३,८५६	६०.८१
२	ट्युबवेल / हाते पम्प	४	०.०६
३	ढाकिएको इनार / कुवा	१,०३०	१६.२४
४	खुला इनार / कुवा	७०१	११.०६
५	मुलधारा	६७९	१०.७१
६	नदी खोला	५४	०.८५
७	अन्य	३	०.०५
८	अनुत्तरित	१४	०.२२
जम्मा		६,३४१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.15: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग हुने ईन्धन अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	काठ / दाउरा	६,२६४	९८.७९
२	मट्टितेल	६	०.०९
३	एल पी ग्यास	३१	०.४९
४	गुईठा	५	०.०८
५	गोबर ग्यास	१७	०.२७
६	विजुली	०	०.००
७	अन्य	२	०.०३
८	अनुत्तरित	१६	०.२५
जम्मा		६,३४१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.16: बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग हुने ईन्धनको स्रोत अनुसार घरपरिवार

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	५,३८८	८४.९७
२	मट्टितेल	८६६	१३.६६
३	गोबर ग्यास	१७	०.२७
४	सोलार	५०	०.७९
५	अन्य	४	०.०६
६	अनुत्तरित	१६	०.२५
जम्मा		६,३४१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.17: चर्पी प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	चर्पी नै नभएको	९३३	१४.७१
२	फलस भएको चर्पी	२,०६७	३२.६०
३	साधारण चर्पी	३,३२६	५२.४५
४	अनुत्तरित	१५	०.२४
जम्मा		६,३४१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 2.18: छत्रदेव गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू

वडा नं.	निर्वाचित प्रतिनिधिको नाम	पद	राजनीतिक दल	लिंग	उमेर
	लेखनाथ पोखेल	अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४३
	तुलसीदेवी श्रेष्ठ	उपाध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	महिला	५६
१	प्रकाश राज पन्थी	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४८
१	भरतमणी गिरी	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४२
१	जैनुल मिया	सदस्य	एमाले	पुरुष	७१
१	सिता अर्याल	म. स.	एमाले	महिला	४८
१	देउमाया नेपाली	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३३
२	राजेश कुमार पन्थी	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४४
२	तोम लाल भुसाल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	७८
२	संसेर दिन मिया	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	७०
२	कमला अधिकारी	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३१
२	सुन्दरा परियार	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	२५
३	तेज प्रसाद खनाल	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४७
३	लेखनाथ आइतवारे पाण्डे	सदस्य	एमाले	पुरुष	५४
३	लेखनाथ बन्जाडे	सदस्य	एमाले	पुरुष	६०
३	सुमित्रा भुसाल (पन्त)	म. स.	एमाले	महिला	३५
३	निमाकला सार्की	दलित म.स.	एमाले	महिला	४८
४	अशोक कुमार श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५६
४	दिनामणी पाण्डे	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५९
४	हरिहर आचार्य	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६६
४	लक्ष्मी पौडेल	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४१
४	लक्ष्मी विश्वकर्मा	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३६
५	बाल कृष्ण श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५६
५	कृष्ण प्रसाद पौडेल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४६
५	ललित बहादुर रायमाझी	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६२
५	निर्मला पाण्डे	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३९
५	जमुना विश्वकर्मा	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३२
६	कमल पौडेल	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३०

६	ज्ञान प्रसाद पाण्डे	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६६
६	खडानन्द पौडेल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६३
६	सफिता शाह	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	६४
६	सुन्तली वि.क.	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३५
७	शोभाखर पाण्डे	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४८
७	मणीराम पाण्डे	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४३
७	गोपाल प्रसाद मरासिनी	सदस्य	एमाले	पुरुष	३९
७	ओम कुमारी पाण्डे	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	६४
७	वाटुला टोमाटो	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४३
८	राज कुमार श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४९
८	ज्ञान बहादुर पाण्डे	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५१
८	पशुपति कुवर	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३७
८	शारदा खनाल	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४८
८	द्रुपता सुनार	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३७

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 2.19: छत्रदेव गाउँपालिकाका मतदान स्थल अनुसार मतदाता संख्या

सि. न.	वडा नं.	मतदान स्थल	प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	पुरुष	महिला	तेली	जम्मा
१	१	चन्द्र मा. वि. सानोचिदीका	१	१	५२२	५३३		१०५५
२	१	स्थानीय माध्यामिक विद्यालय, चिदिका	१	१	७३४	७२५		१४५९
३	२	बलकोट आधारभूत विद्यालय, पौवा	१	१	७३२	७९६		१५२८
४	३	अमर आधारभूत विद्यालय, दुन्दुक	१	१	१११९	१२६३		२३८२
५	४	श्रीराम माध्यामिक विद्यालय, रिठाकारुख	१	१	३९२	४३०		८२२
६	४	शारदा मा. वि., अमराई	१	१	९२२	१००५		१९२७
७	५	सार्वजनिक मा. वि. भवन, वहखोर	१	१	११२०	११९५		२३१५
८	६	नेपाल राष्ट्रिय मा. वि., ठूलापोखरा	१	१	१४००	१५४४		२९४४
९	७	जनकल्याण मा. वि., तारुभतेरा	१	१	५९६	६३८		१२३४
१०	७	सरस्वती मा. वि., भुस्वात	१	१	१०२३	१०६५		२०८८
११	८	सरस्वती मा. वि., सूर्यथुम	१	१	१३४०	१४०९		२७४९
जम्मा					९९००	१०६०३		२०५०३

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 2.20: छत्रदेव गाउँपालिकामा रहेका विद्यालय विवरण

बाविके		४६
आधारभूत तह	कक्षा १-३	४
	कक्षा १-५	१७
	कक्षा १-८	९
माध्यमिक तह	कक्षा १-१०	३
	कक्षा १-१२	५
	कक्षा ६-१२	०
जम्मा विद्यालय		३८

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 2.21: छत्रदेव गाउँपालिकामा रहेको शिक्षक दरवन्दी विवरण

श्रेणी	बाविके सका	प्राथमिक तह	नि.मा.तह	मा तह	उमा तह
प्रथम	४६	१०	१	१	१०
द्वितीय		६८	१०	३	
तृतीय		३०	१६	१९	
अ.। क.		२९	६	८	
जम्मा दरवन्दी		१३७	३३	३१	
राहत		२७	१४	९	
जम्मा	४६	१६४	४७	४०	१०

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 2.22: छत्रदेव गाउँपालिकाको विद्यार्थी विवरण २०७४

तह	समूह	छात्रा	छात्र	जम्मा	प्रतिशत
बालबिकास	दलित	६९	२४	९३	१७.६८
	जनजाति	७५	६८	१४३	२७.१९
	अन्य	१०७	१८३	२९०	५५.१३
	जम्मा	२५१	२७५	५२६	१००.००
कक्षा १ - ५	दलित	२९७	२६४	५६१	२७.९९
	जनजाति	२८३	२८७	५७०	२८.४४
	अन्य	४२०	४५३	८७३	४३.५६
	जम्मा	१०००	१००४	२००४	१००.००
कक्षा ६ - ८	दलित	२३०	१५०	३८०	२७.७४
	जनजाति	१९८	१६०	३५८	२६.१३
	अन्य	३१२	३२०	६३२	४६.१३
	जम्मा	७४०	६३०	१३७०	१००.००

कक्षा ९ - १०	दलित	१३८	८३	२२१	२४.३४
	जनजाति	८८	८५	१७३	१९.०५
	अन्य	२८४	२३०	५१४	५६.६१
	जम्मा	५१०	३९८	९०८	१००.००
कक्षा ११ - १२	दलित	४	४	८	१०.३९
	जनजाति	२	६	८	१०.३९
	अन्य	३०	३१	६१	७९.२२
	जम्मा	३६	४१	७७	१००.००
कूल जम्मा		२२८६	२०७३	४३५९	

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 2.23: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य सुविधा	गाउँघर क्लिनिक संख्या PHC ORC	खोप केन्द्र संख्या EPI ORC	म.स्वा.से.संख्या	Birthing center	कैफियत
१	चिदिगा स्वा.के.	३	३	१८		
३	बल्कोट प्राथमिक स्वा.के.	२	४	२०	१	beoc
४	केरुगा स्वा.के.	१	४	२१		
५	छत्रदेव स्वा.के.	१	३	२०		
६	तुलापोखरा स्वा.के.	१	३	१९		
७	भगवती स्वा.के.	२	३	१९		
८	अर्घातोष स्वा.के.	२	४	१९	१	bc
स्वास्थ्य संस्था नभएको वडाहरु				२		

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

Table 2.24: उपजलाधार क्षेत्रको विवरण

सि.नं.	उपजलाधारको नाम	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि	उपजलाधारमा पर्ने गा.वि.स. हरु	स्थानिय तहको नाम
१	चौहाखोला उपजलाधार	४३.१६	अर्घातोष, वागला, डिभर्ना, खन, खनदह, सन्धिखर्क, तुलापोखरा	सन्धिखर्क, मालारानी, छत्रदेव
२	केदुवा खोला उपजलाधार	२४.५९	बल्कोट, भगवती, छत्रगंज, चिदिगा, केरुगा	छत्रदेव गा.पा.
३	मथुरा खोला उपजलाधार	३१.३१	वांगला, क्षत्रगंज, केरुगा, तुलापोखरा पालि	सन्धिखर्क, पाणिनि, छत्रदेव

श्रोत : जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय अर्घाखाँची

Table 2.25: डिभिजन सहकारीमा दर्ता भएका छत्रदेव गाऊपालिकाका सहकारीहरू

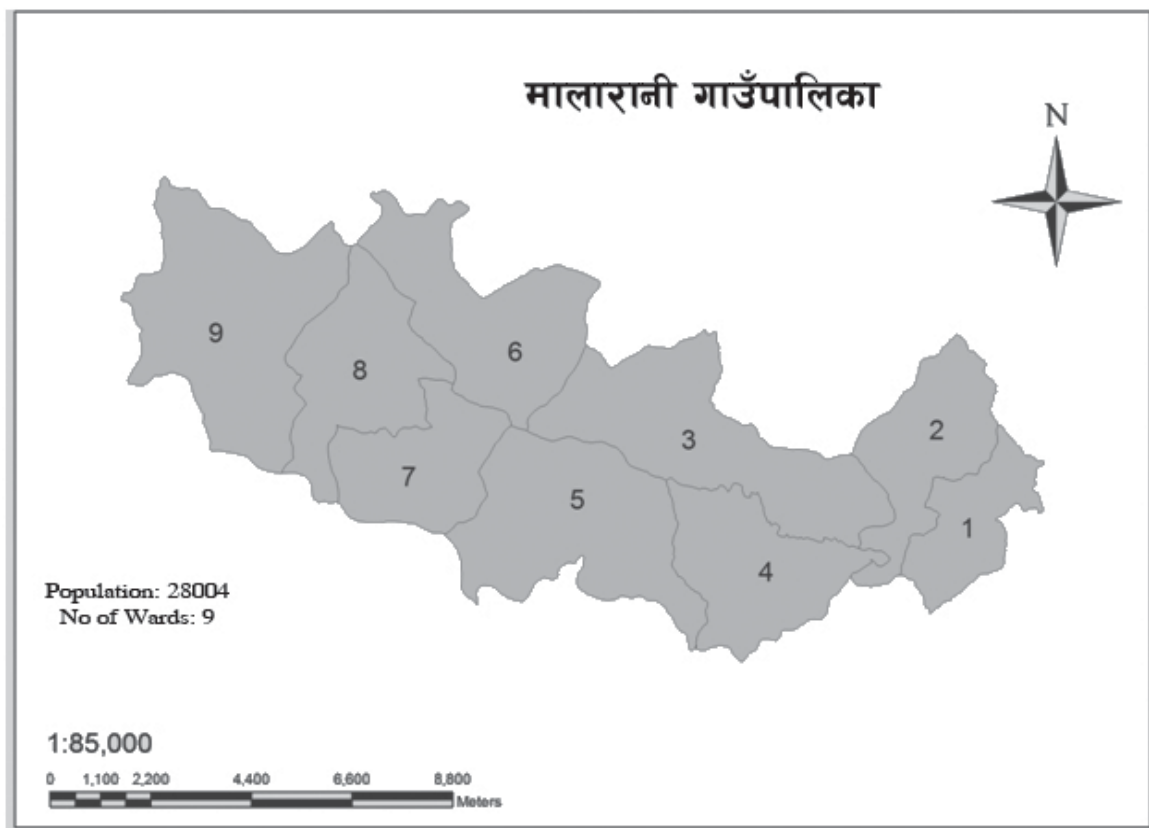
सि.नं	सहकारीको नाम	दर्ता नं.	दर्ता मिति	ठेगाना
१	श्री सन्ध्याकालिन महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.,	२०४/०६५/६६	२०६५/१०/१३	बलकोट ९(हाल छत्रदेव गा.पा.३)
२	श्री शिवालय महिला कृषी सहकारी संस्था लि.,	२०५/०६५/६६	२०६५/१०/१३	बलकोट १(हाल छत्रदेव गा.पा.२)
३	श्री गरीव उत्थान कृषि स.स.लि.	५९८/०७१/०७२	२०७२/१/६	बलकोट ९(हाल छत्रदेव गा.पा.३)
४	कामधेनु कृषि सहकारी स.लि.	६०६/०७१/०७२	२०७२/१/२७	बलकोट ७(हाल छत्रदेव गा.पा.२)
५	श्री हिमालयन व.तथा ऋ.स.सं.लि.,	५६२/०७०/७१	२०७०/०४/१३	बलकोट १(हाल छत्रदेव गा.पा.२)
६	श्री गौरी शंकर म.वि.व.तथा ऋण स.सं.लि.,	१६३/०६४/६५	२०६४/४/३०	केरुडगा ३ (हाल छत्रदेव गा.पा.४)
७	श्री कालिका व.तथा ऋण स.सं.लि.,	३२४/०६६/६७	०६६/११/४	केरुडगा ९(हाल छत्रदेव गा.पा.४)
८	श्री खेवा कृषि स.सं.लि.,	३९०(१९०४)/०६२/६३	२०६३/२/९	केरुडा ४(हाल छत्रदेव गा.पा.४)
९	श्री चापटारी नमुना कृषि स.सं.लि.,	१९/०६६/६७	२०६७/३/३०	केरुंगा १ (हाल छत्रदेव गा.पा.३)
१०	श्री केरुङ्गा कृषि स.सं.लि.	६२५/०७२/०७३	२०७२/४/१५	केरुङ्गा ०९ (हाल छत्रदेव गा.पा.४)
११	श्री रेसुडगा म.वि व.तथा ऋण स.सं.लि.,	धुम्ती १ अ.खा.०६४/६५	२०६५/१२/३१	छत्रगञ्ज ५ (हाल छत्रदेव गा.पा.५)
१२	श्री छत्र बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.,	१९८/०६५/६६	२०६५/०९/१५	छत्रगञ्ज २(हाल छत्रदेव गा.पा.५)
१३	श्री लोक कल्याण कृषी सहकारी संस्था लि.,	२१२/०६५/६६	२०६५/११/२०	छत्रगञ्ज ५(हाल छत्रदेव गा.पा.५)
१४	श्री छत्रगञ्ज व.तथा ऋण स.सं.लि.,	३१८/०६६/०६७	०६६/१०/१९	छत्रगञ्ज ५(हाल छत्रदेव गा.पा.५)
१५	श्री आदर्श म.वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	६८/०५७/५८	२०५७/६/५	ठूलापोखरा ५(हाल छत्रदेव गा.पा.६)
१६	श्री ठूला पोखरा स्वा.व.तथा ऋण स.सं.लि.,	११/०५१/५२	२०५१/४/३१	ठूलापोखरा (हाल छत्रदेव गा.पा.६)
१७	श्री मालिका जैविक कफि उत्पादक कृषि स.स.लि.	१३०/०६३/६४	२०६३/५/२९	ठूलापोखरा (हाल छत्रदेव गा.पा.६)
१८	श्री मालिका जैविक कफि उत्पादक कृषि स.स.लि.	१३०/०६३/६४	२०६३/५/२९	ठूलापोखरा (हाल छत्रदेव गा.पा.६)
१९	श्री थानपती कृषि स.सं.लि.,	७२/०७०/०७१	२०७०/१०/२१	ठूलापोखरा ६ (हाल छत्रदेव गा.पा.६)
२०	श्री उज्यालो व.तथा ऋ.स.सं.लि	४४३/०६७/६८	०६७/९/१३	ठूलापोखरा (हाल छत्रदेव गा.पा.)
२१	श्री सहस्रब्दी कृषि बह. स.सं.लि.,	३६२(१४५९)/०६२/६३	२०६२/११/१६	ठूलापोखरा (हाल छत्रदेव गा.पा.)
२२	श्री शूभप्रभात कृषक स.सं.लि.,	११२/०६२/६३	२०६३/३/२२	भगवती ८ (हाल छत्रदेव गा.पा.७)
२३	श्री भगवती बचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३१६(८२६)/०६२/६३	२०६२/८/८	भगवती ४ (हाल छत्रदेव गा.पा.७)
२४	उपाकिरण कृषि स.स.लि.	६५९/०७३/०७४	२०७३/१०/२०	भगवती (हाल छत्रदेव गा.पा.)

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, कपिलवस्तु

Table 2.26: ब्यापारीक क्षेत्र (वजार)

क्रस.	साविक गाविस वा नपाको नाम	मुख्य वजार	केन्द्रवाटको दुरी (किमि)
१	छत्रगंज,	छत्रगंज पाटी	१
२	चिदिका १ देखि ८	खन्नेबास, खुर्सानीडाँडा, सानो र ठुलो चिदिका	
३	बलकोट,	बलकोट पौवा	५
४	केरंगा,	अमराई, रिठारुख	३
५	अर्घतोष २,३,४,५,	अर्घतोष हटिया	३
६	ठुलापोखरा,	ठुलापोखरा, चौवा, माहाले	३
७	भगवती,	रातापोखरा, सिरान, देउराली, भुस्खाल	४
८	मरेंग ७,८,९	सुर्यथुम	५

मालारानी गाउँपालिका

१.१ मालारानी गाउँपालिकाको पृष्ठभूमि

प्रदेश नं. ५ अन्तर्गत अर्घाखाँची जिल्लाको मालारानी गाउँपालिका एक पहाडी गाउँपालिका हो । नेपालमा ७४४ स्थानीय तह लागु हुँदा अर्घाखाँची जिल्लामा साविकका अर्घातोषको (१, ६-९), मरेङको (१-६), खन, खनदह, बाँगी, हंसपुर र गोखुडगा गाउँ विकास समितिहरूलाई समेटेर मालारानी गाउँपालिका बनाइएको हो । यस गाउँपालिकाको केन्द्र साविकको खनदह गाविसको कार्यालय राखिएको छ । यस गाउँपालिकालाई ९ वडामा विभाजन गरिएको छ ।

१.२ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नाम : मालारानी गाउँपालिका

वडा संख्या : ९

केन्द्र : साविक खनदह गाविसको कार्यालय

जनसंख्या : २८०४४ (रा.ज.ग.२०६८ अनुसार)

१.३ सिमाना

पूर्व : छत्रदेव गाउँपालिका

उत्तर : गुल्मी र प्यूठान जिल्ला

पश्चिम: भूमिकास्थान नगरपालिका र प्यूठान जिल्ला

दक्षिण : भूमिकास्थान र सन्धिखर्क नगरपालिका

Table 3.1: समावेश भएका साविकका गाविसहरू

वडा नं.	समावेश भएका साविकका	
	गाविस	वडा
१	अर्घातोष	१, ६
	मरेङ्	४-६
२	अर्घातोष	७-९
	मरेङ्	१-३
३	खनदह	१-९
४	खन	१-९
५	वाँगी	१-९
६	हंसपुर	१, ४-६
७	हंसपुर	७, ८, ९
८	हंसपुर	२, ३
	गोखुङ्गा	१
९	गोखुङ्गा	२-९

Table 3.2: जनसंख्या सहितको वडा विभाजन

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	घरपरिवार
१	८३१	११९२	२०२३	५२०
२	१०११	१४०३	२४१४	६०५
३	१४१४	२०२०	३४३४	९००
४	१७९६	२५६०	४३५६	१०९४
५	१८६९	२५४१	४४१०	१०७६
६	१५२९	१९९८	३५२७	७९७
७	९७१	१२९८	२२६९	५६२
८	१०३८	१३०३	२३४१	५५०
९	१४१०	१८६०	३२७०	७२०
जम्मा	११८६९	१६१७५	२८०४४	६८२४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.3: पाँचवर्ष उमेर समूहको जनसंख्या

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
०० - ०४	१,७०२	१,४४९	३,१५१	११.२४
०५ - ०९	१,८२०	१,७७४	३,५९४	१२.८२
१० - १४	१,९८९	२,०४१	४,०३०	१४.३७

१५ - १९	१,१८४	१,८८३	३,०६७	१०.९४
२०- २४	५३५	१,५३५	२,०७०	७.३८
२५-२९	४४२	१,२७२	१,७१४	६.११
३०-३४	४०३	९०६	१,३०९	४.६७
३५-३९	३६७	८९५	१,२६२	४.५०
४०-४४	४४२	८४४	१,२८६	४.५९
४५-४९	४४५	८१५	१,२६०	४.४९
५०-५४	५४५	६५५	१,२००	४.२८
५५-५९	४७७	५०९	९८६	३.५२
६०-६४	४४७	५२१	९६८	३.४५
६५-६९	३५२	४१३	७६५	२.७३
७०-७४	३०१	२८३	५८४	२.०८
७५ भन्दा माथि	४१८	३८०	७९८	२.८५
जम्मा	११,८६९	१६,१७५	२८,०४४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.4: मुख्य जातजाति विवरण

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
ब्राह्मण पहाड	४,२०३	५,७७१	९,९७४	३५.५७
क्षेत्री	२,९९१	४,२०१	७,१९२	२५.६५
कामी	१,८९०	२,४९३	४,३८३	१५.६३
मगर	१,६१६	२,०६१	३,६७७	१३.११
सार्की	६५१	९३९	१,५९०	५.६७
दमाई /ढोली	३२७	४५९	७८६	२.८०
नेवार	८४	१२२	२०६	०.७३
घर्ती /भुजेल	३७	३८	७५	०.२७
सन्ध्यासी/दसनामी	२२	२८	५०	०.१८
ठकुरी	९	१५	२४	०.०९
गरुड	१५	६	२१	०.०७
ब्राह्मण तराई	५	७	१२	०.०४
तराई अन्य	५	६	११	०.०४
अन्य	१४	२९	४३	०.१५
जम्मा	११,८६९	१६,१७५	२८,०४४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.5: मुख्य मातृभाषी जनसंख्या

भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा संख्या	प्रतिशत
नेपाली	११,८५९	१६,१६३	२८०२२	९९.९२
नेवार	६	८	१४	०.०५
अन्य	४	४	८	०.०३
जम्मा	११,८६९	१६,१७५	२८०४४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.6: अनुपस्थित जनसंख्या

विवरण	पुरुष		महिला		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा जनसंख्या	११,८६९	१००	१६,१७५	१००	२८,०४४	१००
अनुपस्थित जनसंख्या	५,२७९	४४.४८	५१८	३.२०	५,७९७	२०.६७
जम्मा घरपरिवार					६,८२४	१००
अनुपस्थित जनसंख्या भएका घरपरिवार					३,८६४	५६.६२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.7: अपांगता सम्बन्धि विवरण

विवरण		पुरुष	महिला	जम्मा
जम्मा जनसंख्या		११,८६९	१६,१७५	२८,०४४
सपांग संख्या		११,४६२	१५,८१८	२७,२८०
अपांगताप्रकार	शारिरिक	१६८	१४०	३०८
	अन्धो / कम देख्ने	५१	४८	९९
	बहिरो / सुन्न गाह्रो हुने	४७	६४	१११
	बहिरो र अन्धो	८	६	१४
	बोल्ल गाह्रो हुने	४६	३५	८१
	मानसिक अपांगता	२६	३२	५८
	बौद्धिक अपांगता	२७	१५	४२
	बहु अपांगता	३४	१७	५१
जम्मा अपांग संख्या		४०७	३५७	७६४
अपांगता प्रतिशत		३.४३	२.२१	२.७२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.8: साक्षरता विवरण

विवरण	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या					साक्षरतादर
	पढ्न र लेख्न दुवै सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न दुवै नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा जनसंख्या	
पुरुष	८,२५१	१४२	१,७७२	२	१०,१६७	८१.१५
महिला	९,५६२	२२७	४,९३३	४	१४,७२६	६४.९३
जम्मा	१७,८१३	३६९	६,७०५	६	२४,८९३	७१.५६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.9: विद्यालय उपस्थिति अनुसार ५ देखि २५ वर्षका जनसंख्या

विवरण	५ देखि २५ वर्षको जनसंख्या			
	विद्यालय गईरहेको	विद्यालय नगईरहेको	उल्लेख नभएको	जम्मा
पुरुष	४,३९१	५२८	५३	४,९७२
महिला	४,६८७	१,५७६	७१	६,३३४
जम्मा	९,०७८	२,१०४	१२४	११,३०६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.10: घरको स्वामित्व अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	आफ्नै	६,६७५	९७.८२
२	भाडाको	१२०	१.७६
३	संस्थागत	५	०.०७
४	अन्य	२४	०.३५
जम्मा		६,८२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.11: घरको जगको बनावट अनुसारको घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	६,७३०	९८.६२
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	४१	०.६०
३	पिलर सहितको ढलान	२९	०.४२
४	काठको पिलर	११	०.१६
५	अन्य	२	०.०३
६	अनुत्तरित	११	०.१६
जम्मा		६,८२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.12: घरको बाहिरी भित्ताको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	६,६८५	९७.९६
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	८७	१.२७
३	काठको फल्याक	२८	०.४१
४	बाँस	९	०.१३
५	काँचो इट्टा	१	०.०१
६	अन्य	१	०.०१
७	अनुत्तरित	१३	०.१९
जम्मा		६,८२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.13: घरको छतको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	पराल / फुस	१,१६९	१७.१३
२	टिन	२,५३५	३७.१५
३	टायल / सल्याट	३,०४५	४४.६२
४	सिमेन्ट	५४	०.७९
५	काठ	३	०.०४
६	माटो	१	०.०१
७	अन्य	२	०.०३
८	अनुत्तरित	१५	०.२२
जम्मा		६,८२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.14: पिउने पानीको मुख्य स्रोतहरूको अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	धारा / पाइप	५,६८४	८३.२९
२	ट्युबवेल / हाते पम्प	६	०.०९
३	ढाकिएको इनार / कुवा	२३९	३.५०
४	खुला इनार / कुवा	३०१	४.४१
५	मुलधारा	५१६	७.५६
६	नदी खोला	६८	१.००
७	अन्य	५	०.०७
८	अनुत्तरित	५	०.०७
जम्मा		६,८२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.15: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग हुने ईन्धन अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	काठ / दाउरा	६,७०९	९८.३१
२	मट्टितेल	२७	०.४०
३	एल पी ग्यास	६४	०.९४
४	गुईठा	१३	०.१९
५	गोबर ग्यास	६	०.०९
६	विजुली	०	०.००
७	अन्य	०	०.००
८	अनुत्तरित	५	०.०७
जम्मा		६,८२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.16: बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग हुने ईन्धनको स्रोत अनुसार घरपरिवार

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	३,२१६	४७.१३
२	मट्टितेल	१,५२७	२२.३८
३	गोबर ग्यास	२०	०.२९
४	सोलार	१,२९३	१८.९५
५	अन्य	७६३	११.१८
६	अनुत्तरित	५	०.०७
जम्मा		६,८२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.17: चर्पी प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	चर्पी नै नभएको	१,७५१	२५.६६
२	फूलस भएको चर्पी	२,६१५	३८.३२
३	साधारण चर्पी	२,४५३	३५.९५
४	अनुत्तरित	५	०.०७
जम्मा		६,८२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 3.18: मालारानी गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू

वडा नं.	निर्वाचित प्रतिनिधि	पद	राजनीतिक दल	लिंग	उमेर
	बालकृष्ण शर्मा (आचार्य)	अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	६२
	प्रमिला क्षेत्री	उपाध्यक्ष	एमाले	महिला	६२
१	बालकृष्ण आचार्य	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	६०
१	घनश्याम क्षेत्री	सदस्य	एमाले	पुरुष	३५
१	खिम प्रसाद श्रेष्ठ	सदस्य	एमाले	पुरुष	५०
१	सरस्वती पन्थी (पाण्डे)	म. स.	एमाले	महिला	३८
१	सुमित्रा नेपाली	दलित म.स.	एमाले	महिला	४१
२	विष्णु प्रसाद भुसाल	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४०
२	लिल बहादुर पाण्डे	सदस्य	एमाले	पुरुष	४०
२	लोक बहादुर कुँवर	सदस्य	एमाले	पुरुष	४६
२	इन्दिरा आचार्य	म. स.	एमाले	महिला	४३
२	मिना नेपाली	दलित म.स.	एमाले	महिला	४०
३	जीवन कुमार चौहान	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	५३
३	शोभाखर खनाल	सदस्य	एमाले	पुरुष	५५
३	जनार्दन खनाल	सदस्य	एमाले	पुरुष	६४
३	दिपा पोखरेल	म. स.	एमाले	महिला	४१
३	सुमित्रा वि.क	दलित म.स.	एमाले	महिला	२६
४	विष्णु प्रसाद पोखेल	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४८
४	अशोक भुसाल	सदस्य	एमाले	पुरुष	४०
४	सशे सुनार	सदस्य	एमाले	पुरुष	४३
४	टुल्कादेवी आचार्य	म. स.	एमाले	महिला	५४
४	लक्ष्मी वि क	दलित म.स.	एमाले	महिला	२६
५	शोभाखर भुसाल	वडा अध्यक्ष	माओवादी केन्द्र	पुरुष	४८
५	निम बहादुर महत	सदस्य	एमाले	पुरुष	४९
५	डाल बहादुर चौहान	सदस्य	एमाले	पुरुष	५१
५	कौशिला आचार्य	म. स.	एमाले	महिला	४६
५	सिता वि क	दलित म.स.	एमाले	महिला	४१
६	नारायण प्रसाद अर्याल	वडा अध्यक्ष	माओवादी केन्द्र	पुरुष	४६
६	ढाल बहादुर राउत क्षेत्री	सदस्य	माओवादी केन्द्र	पुरुष	४७

६	रेम बहादुर राना मगर	सदस्य	माओवादी केन्द्र	पुरुष	६४
६	सुप्रिया योन्जन पुन	म. स.	माओवादी केन्द्र	महिला	२५
६	मिना नेपाली	दलित म.स.	माओवादी केन्द्र	महिला	३२
७	खड्क प्रसाद भुसाल	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४४
७	जित बहादुर खड्का	सदस्य	एमाले	पुरुष	५९
७	नेत्र प्रसाद मिश्र	सदस्य	एमाले	पुरुष	५५
७	श्रृजना खनाल	म. स.	एमाले	महिला	२९
७	मनकला वि क	दलित म.स.	एमाले	महिला	४४
८	नरेन्द्र कुमार बस्नेत	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४९
८	बल बहादुर हौजाली	सदस्य	एमाले	पुरुष	५४
८	जोश बहादुर थापा	सदस्य	एमाले	पुरुष	५०
८	पदमा पन्थी	म. स.	एमाले	महिला	४६
८	सुमित्रा परियार	दलित म.स.	एमाले	महिला	३६
९	फन बहादुर पुन मगर	बडा अध्यक्ष	माओवादी केन्द्र	पुरुष	४९
९	भक्तिलाल घर्ती	सदस्य	माओवादी केन्द्र	पुरुष	५७
९	कमला पौडेल	सदस्य	माओवादी केन्द्र	महिला	२८
९	जुना घिमिरे	म. स.	एमाले	महिला	३६
९	फुलमति परियार	दलित म.स.	माओवादी केन्द्र	महिला	४४

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 3.19: मालारानी गाउँपालिकाको मतदान स्थल अनुसार मतदाता संख्या

सि. न.	वडा नं.	मतदान स्थल	प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	पुरुष	महिला	तेली	जम्मा
१	१	सिद्ध ने. रा. मा. वि., छेडाकाठाँटी	१	१	७५९	८३८		१५९७
२	२	सर्वेदय आधारभूत विद्यालय, साउनेपानी	१	१	८७९	९३१		१८१०
३	३	आदर्श मा. वि., खनदह	१	१	७२७	८१०		१५३७
४	३	सुन्दरा माध्यमिक विद्यालय, साँवाडाँडा	१	१	६६८	६६९		१३३७
५	४	कालिका ने. रा. मा. वि., लुटीपोखरी	१	१	८११	८६७		१६७८
६	४	किरण मा. वि., खन	१	१	७८५	८३४		१६१९
७	५	शान्ति मा. वि., आरुखोर	१	१	१०४७	१०४१		२०८८
८	५	सिद्ध मा. वि., भण्डार	१	१	६२७	७३८		१३६५
९	६	सिद्धार्थ मा. वि., रतनमारे	१	१	१०७३	११६५		२२३८
१०	७	बराह आधारभूत विद्यालय, नेटका पोखरा	१	१	७०८	७७८		१४८६
११	८	बालशिक्षा माध्यमिक विद्यालय, कमेरेपानी	१	१	७६३	८०१		१५६४
१२	९	सूर्य मा. वि., देउराली	१	१	९१६	९३३		१८४९
जम्मा					९७६३	१०४०५		२०१६८

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 3.20: मालारानी गाउँपालिकामा रहेका विद्यालय विवरण

वाविके		६२
आधारभूत तह	कक्षा १-३	१७
	कक्षा १-५	२४
	कक्षा १-८	६
माध्यमिक तह	कक्षा १-१०	७
	कक्षा १-१२	६
	कक्षा ६-१२	०
जम्मा विद्यालय		६०

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 3.21: मालारानी गाउँपालिकामा रहेका शिक्षक दरवन्दी

श्रेणी	वाविके सका	प्राथमिक तह	नि.मा.तह	मा तह	उमा तह
प्रथम	६२	१	०	०	१२
द्वितीय		६२	६	३	
तृतीय		३२	१३	१५	
अ.। क.		७१	६	४	
जम्मा दरवन्दी		१६६	२५	२२	
राहत		४८	२८	२५	
जम्मा	६२	२१४	५३	४७	१२

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 3.22: मालारानी गाउँपालिकामा अध्यनरत विद्यार्थी विवरण २०७४

तह	समूह	छात्रा	छात्र	जम्मा	प्रतिशत
बालबिकास	दलित	१६१	१५९	३२०	३५.४४
	जनजाति	७७	६२	१३९	१५.३९
	अन्य	१८९	२५५	४४४	४९.१७
	जम्मा	४२७	४७६	९०३	१००.००
कक्षा १ - ५	दलित	६२२	६३९	१२६१	३६.७०
	जनजाति	२८८	२९७	५८५	१७.०३
	अन्य	७३८	८५२	१५९०	४६.२७
	जम्मा	१६४८	१७८८	३४३६	१००.००
कक्षा ६ - ८	दलित	३६३	३०९	६७२	२८.९३
	जनजाति	२१२	२१७	४२९	१८.४७

	अन्य	६३४	५८८	१२२२	५२.६०	
	जम्मा	१२०९	१११४	२३२३	१००.००	
	कक्षा ९ - १०	दलित	१७५	१०४	२७९	१९.९३
		जनजाति	१०५	११३	२१८	१५.५७
अन्य		४४७	४५६	९०३	६४.५०	
जम्मा		७२७	६७३	१४००	१००.००	
कक्षा ११ - १२	दलित	८	८	१६	७.६९	
	जनजाति	१	०	१	०.४८	
	अन्य	१२८	६३	१९१	९१.८३	
	जम्मा	१३७	७१	२०८	१००.००	
कूल जम्मा		३७२१	३६४६	७३६७		

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 3.23: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य सुविधा	गाउघर क्लिनिक संख्या PHC ORC	खोप केन्द्र संख्या EPI ORC	म.स्वा.से.संख्या	Birthing center	कैफियत
१	मरेङ्ग स्वा. चौ.	२	३	२२		
३	खनदह स्वा. चौ.	२	३	१७		
४	खन स्वा. चौ.	१	२	१८	१	bc
५	वांगी स्वा. चौ.	२	३	२५	१	bc
८	हंशपुर स्वा. चौ.	२	५	३३	१	bc
९	गोखुंगा स्वा. चौ.	१	४	१५		
स्वास्थ्य संस्था नभएको वडाहरु		२, ६, ७				

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

Table 3.24: उपजलाधार क्षेत्रको विवरण

सि.नं.	उपजलाधारको नाम	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि	उपजलाधारमा पर्ने गा.वि.स. हरु	स्थानिय तहको नाम
१	अर्घा उत्तर पूर्व क्षेत्र	१७.४	अर्घातोष, मरेगं	मालारानी गा.पा.
२	अर्घा उत्तर पश्चिम क्षेत्र	३३.४७	गोखुंगा, हंशपुर, खनदह	मालारानी गा.पा.
३	वागी खोला उपजलाधार	२६.३५	अर्घा, वागी, डिभर्ना, खन	सन्धिखर्क न.पा.र मालारानी गा.पा.
४	चौहाखोला उपजलाधार	४३.१६	अर्घातोष, वागंला, डिभर्ना, खन, खनदह, सन्धिखर्क, ठुलापोखरा	सन्धिखर्क, मालारानी, छत्रदेव
५	दुबारे खोला उपजलाधार	४२.११	वागी, ढाकाबागं, धारापानी, गोखुंगा, हंशपुर	मालारानी गा.पा.र भूमिकास्थान न.पा.
६	साम्ने खोला उपजलाधार	२३.७८	ढाकाबागं, गोखुंगा	भूमिकास्थान र मालारानी

श्रोत : जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय अर्घाखाँची

Table 3.25: डिभिजन सहकारीमा दर्ता भएका मालारानी गाउँपालिकाका सहकारीहरू

सि.नं	सहकारीको नाम	दर्ता नं.	दर्ता मिति	ठेगाना
१	श्री सप्तरंगी व.तथा ऋण स.सं.लि.,	३४९/०६६/६७	०६७/२/२०	अर्घातोष ७(हाल मालारानी गा.पा.२)
२	श्री शिव प्रगतिशील महिला कृषी स.सं.लि.,	२/०६६/६७	२०६६/५/२४	अर्घातोष १(हाल मालारानी गा.पा.१)
३	श्री जीवन सहारा कृषि स.सं.लि.,	४/०६६/६७	२०६६/६/७	अर्घातोष २ (हाल मालारानी गा.पा.१)
४	श्री जनकल्याण वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३५१(१२२४) ०६२/६३	२०६२/१०/६	खनदह १(हाल मालारानी गा.पा.३)
५	श्री शुभसन्देश कृषक स.सं.लि.,	१११/०६२/६३	२०६३/३/२२	खनदह १(हाल मालारानी गा.पा.३)
६	श्री दारेढुंगा व.तथा ऋ.स.सं.लि.,	४२२/०६७/६८	०६७/७/५	खनदह ८ (हाल मालारानी गा.पा.)
७	श्री जनप्रिय उपभोक्ता स.सं.लि.,	९/०६६/६७	२०६६/९/२०	खनदह १(हाल मालारानी गा.पा.३)
८	श्री प्रगतिशील उपभोक्ता स.सं.लि.,	१८/०६६/६७	२०६७/१/६	खनदह ८ (हाल मालारानी गा.पा.)
९	श्री जालकांडा वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३८७ १६३५/०६२/६३	२०६३/१/२६	खन २(हाल मालारानी गा.पा.४)
१०	श्री देउराली एकीकृत तरकारी तथा फलफुल उत्पादक सं.लि.,	१२५/०६३/६४	२०६३/५/२५	खन ७(हाल मालारानी गा.पा.४)
११	श्री सिद्धवावा कृषक स.सं.लि.,	१२८/०६३/६४	२०६३/५/२८	खन ५(हाल मालारानी गा.पा.४)
१२	श्री प्रोखेली उपभोक्ता स.सं.लि.,	१०/०६६/६७	२०६६/१०/२८	खन २(हाल मालारानी गा.पा.४)
१३	श्री मालारानी वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३९६ १६३१/०६२/६३	२०६२/२/२८	वागी ९(हाल मालारानी गा.पा.५)
१४	श्री आत्मनिर्भर कृषक स.सं.लि.,	११६/०६२/६३	२०६३/३/२८	वागी ९(हाल मालारानी गा.पा.५)

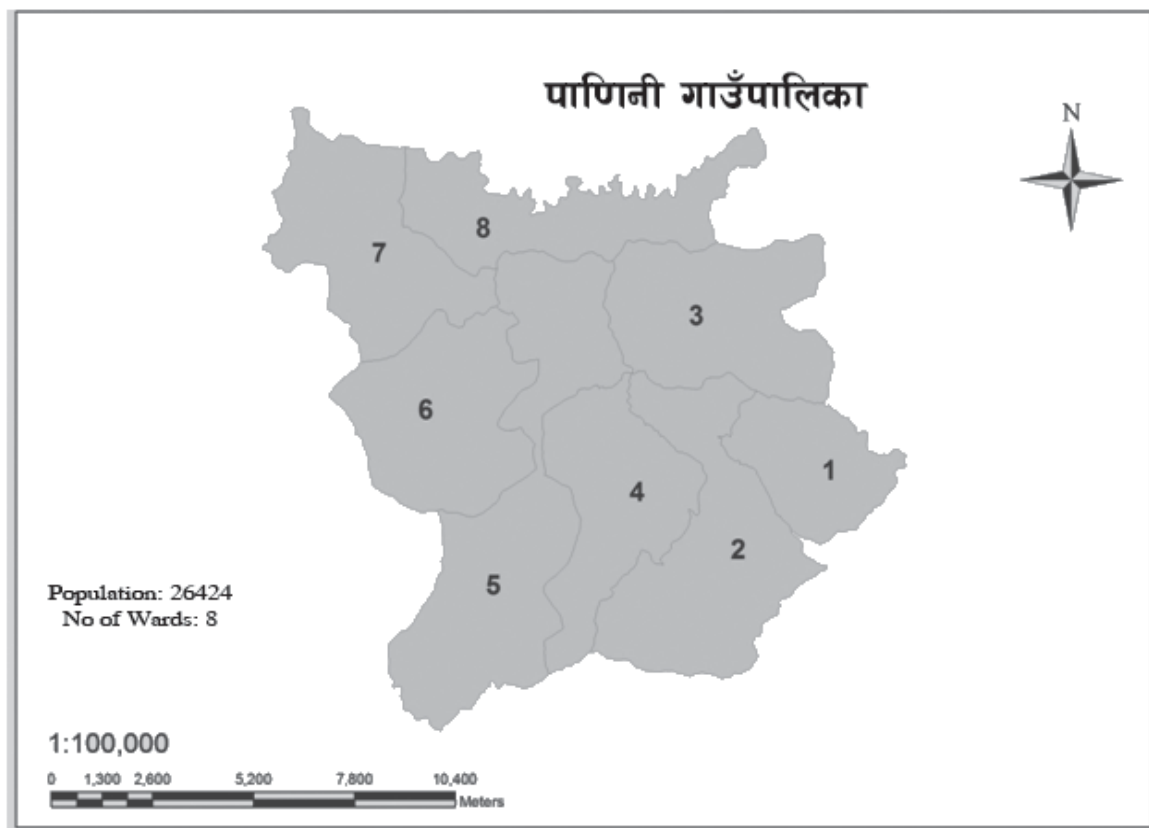
१५	श्री जनप्रिय उपभोक्ता स.सं.लि.,	१४/०६६/६७	२०६६/१२/२३	बांगी ५(हाल मालारानी गा.पा.५)
१६	श्री नमूना प्रगतिशील कृषि स.सं.लि.	५६९/०७१/०७२	२०७१/११/१९	बांगी ८ (हाल मालारानी गा.पा.५)
१७	श्री रत्नकुञ्ज वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३८१(१६३३)/०६२/६३	२०६२/१२/१५	हंशपुर ५ (हाल मालारानी गा.पा.६)
१८	श्री अन्नपूर्ण कृषक स.सं.लि.,	११५/०६२/६३	२०६३/३/२८	हंशपुर ५ (हाल मालारानी गा.पा.६)
१९	श्री हंसपुर जनचेतना कृषि स.सं.लि.,	३/०६६/६७	२०६६/५/२५	हंशपुर ५ (हाल मालारानी गा.पा.६)
२०	श्री देउराली लाली गुरास व.तथा ऋण स.सं.लि.,	१४२/०६३/६४	२०६३/७/२८	गोखुङ्गा (हाल मालारानी गा.पा.)
२१	श्री गोखुंगा कृषि स.सं.लि,	१२/०६६/६७	२०६६/१२/२३	गोखुङ्गा (हाल मालारानी गा.पा.९)
२२	श्री ढिकूरा साना किसान कृषि स.सं.लि,	६४२/०७२/०७३	२०७३/१/२७	ढिकूरा २ (हाल मालारानी गा.पा.)

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, कपिलवस्तु

Table 3.26: ब्यापारीक क्षेत्र (वजार)

क्रस.	साविक गाविस वा नपाको नाम	मुख्य वजार
१	खन,	लुटिपोखरी, देउराली, थाम, जवाहर
२	खनदह,	खनदहबजार, अल्लेरी पोखरी,
३	बाँगी,	टारीबजार, भन्डार, भेडीराख्रे, टिमुरे, गुरासे
४	हँसपुर,	मुलकाचौर, ठाहुँगा, लोहरी, रतनमारे, नुनथला
५	अर्घातोष,१,६,७,८,९	लामापोखरा, हटियाबजार, डाँडाकटेरी, चौरी
६	गोखुंगा	सिमेदेउराली, सैरीरीपोखरी, हल्दे, पस्लेग
७	मरेग १,२,३,४,५,६	छेडाथाती, चौरी

पाणिनी गाउँपालिका

१.१ गाउँपालिकाको पृष्ठभूमि

पाणिनी गाउँपालिका अर्घाखाँची जिल्लाको साविकको पणेना, पोखराथोक, खिदिम, पटौटी, मैदान, धातिवाङ्ग, अङ्गुरी गाविसको सवै वडा र पाली गाविसको १ देखि ८ नं. वडासम्म र चिदिका गाविसको ९ नं. वडा मिलाएर बनाईएको हो । यस गाउँपालिकामा ८ वटा वडाहरु छन् । यसको केन्द्र साविकको खिदिम गाविसको कार्यालय तोकिएको छ ।

१.२ पाणिनी गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नाम : पाणिनी गाउँपालिका

वडा संख्या : ८

केन्द्र : साविक खिदिम गाविसको कार्यालय

जनसंख्या : २६४२४ (रा.ज.ग.२०६८ अनुसार)

१.३ सिमाना

पूर्व : गुल्मी र पाल्पा जिल्ला

उत्तर : छत्रदेव गाउँपालिका

पश्चिम : सन्धिखर्क र शितगंगा नगरपालिका

दक्षिण : शितगंगा नपा. र पाल्पा जिल्ला

Table 4.1: समावेश भएका साविकका गाविसहरू

वडा नं.	समावेश भएका साविकका	
	गाविस	वडा
१	पणेना	१-९
२	पोखराथोक	१-९
३	खिदिम	१-९
४	पटौटी	१-९
५	मैदान	१-९
६	धातिवाड	१-९
७	अङ्गुरी	१-९
८	पाली	१-८
	चिदिका	९

Table 4.2: जनसंख्या सहितको वडा विभाजन

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	घरपरिवार
१	९७९	१३८४	२३६३	५५७
२	१५६४	२११८	३६८२	८००
३	१४९८	१९७६	३४७४	८६९
४	१३०८	१८३९	३१४७	७४६
५	१८५५	२४३३	४२८८	९५५
६	७६९	१०७४	१८४३	४२६
७	१५८०	२२९१	३८७१	९३५
८	१५९१	२१६५	३७५६	८६४
जम्मा	१११४४	१५२८०	२६४२४	६१५२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.3: पाँच वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
०० - ०४	१,३९५	१,३७९	२,७७४	१०.५०
०५ - ०९	१,६३८	१,६८३	३,३२१	१२.५७
१० - १४	१,९१३	२,०२९	३,९४२	१४.९२
१५ - १९	१,०२४	१,७२०	२,७४४	१०.३८
२० - २४	४८७	१,२५९	१,७४६	६.६१
२५ - २९	४२४	१,१०८	१,५३२	५.८०
३० - ३४	४००	९२१	१,३२१	५.००
३५ - ३९	४११	८८५	१,२९६	४.९०

४०-४४	४४८	७८३	१,२३१	४.६६
४५-४९	४७४	६९०	१,१६४	४.४१
५०-५४	४४७	६४९	१,०९६	४.१५
५५-५९	४४२	५७६	१,०१८	३.८५
६०-६४	४७१	५२१	९९२	३.७५
६५-६९	३९६	४२८	८२४	३.१२
७०-७४	३४०	२८४	६२४	२.३६
७५ भन्दा माथि	४३४	३६५	७९९	३.०२
जम्मा	११,१४४	१५,२८०	२६,४२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.4: मुख्य जातजाति विवरण

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
ब्राह्मण पहाड	४,३३२	५,९८५	१०,३१७	३९.०४
मगर	२,५७९	३,३४२	५,९२१	२२.४१
कामी	१,२४२	१,८३९	३,०८१	११.६६
क्षेत्री	८७७	१,२२९	२,१०६	७.९७
कुमाल	५२५	६५७	१,१८२	४.४७
दमाई होली	४८४	६९१	१,१७५	४.४५
सार्की	३९५	५५०	९४५	३.५८
मुसलमान	२७९	३३०	६०९	२.३०
घर्ती/भुजेल	२१०	२७६	४८६	१.८४
नेवार	१६२	२७२	४३४	१.६४
ठकुरी	२३	२७	५०	०.१९
गरुङ्ग	१५	२५	४०	०.१५
दलित अन्य	५	१०	१५	०.०६
तामाङ	०	११	११	०.०४
अन्य	१६	३६	५२	०.२०
जम्मा	११,१४४	१५,२८०	२६,४२४	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.5: मुख्य मातृभाषी जनसंख्या

भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा संख्या	प्रतिशत
नेपाली	१०,९४९	१५,०१६	२५,९६५	९८.२६
कुमाल	१२९	१८१	३१०	१.१७
मगर	३६	४७	८३	०.३१
नेवार	१९	२७	४६	०.१७
अन्य	११	९	२०	०.०८
जम्मा	११,१४४	१५,२८०	२६,४२४	१००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.6: अनुपस्थित जनसंख्या

विवरण	पुरुष		महिला		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा जनसंख्या	११,१४४	१००	१५,२८०	१००	२६,४२४	१००
अनुपस्थित जनसंख्या	५,३०५	४७.६०	९७४	६.३७	६,२७९	२३.७६
जम्मा घरपरिवार					६,१५२	१००
अनुपस्थित जनसंख्या भएका घरपरिवार					३,५०८	५७.०२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.7: अपांगता सम्बन्धि विवरण

विवरण		पुरुष	महिला	जम्मा
जम्मा जनसंख्या		११,१४४	१५,२८०	२६,४२४
सपांग संख्या		१०,६९४	१४,९०६	२५,६००
अपांगता प्रकार	शारिरिक	१७६	१५८	३३४
	अन्धो / कम देख्ने	६७	४४	१११
	बहिरो/सुन्न गाह्रोहुने	५६	५०	१०६
	बहिरो र अन्धो	३	५	८
	बोल्न गाह्रो हुने	५९	४३	१०२
	मानसिक अपांगता	३१	३३	६४
	बौद्धिक अपांगता	२३	१७	४०
	बहु अपांगता	३५	२४	५९
जम्मा अपांग संख्या		४५०	३७४	८२४
अपांगता प्रतिशत		४.०४	२.४५	३.१२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.8: साक्षरता विवरण

विवरण	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या					साक्षरता दर
	पढ्न र लेख्न दुवै सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न दुवै नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा जनसंख्या	
पुरुष	७,८६२	३४४	१,५४०	३	९,७४९	८०.६४
महिला	९,१३५	४१४	४,३४२	१०	१३,९०१	६५.७१
जम्मा	१६,९९७	७५८	५,८८२	१३	२३,६५०	७१.८७

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.9: विद्यालय उपस्थिति अनुसार ५ देखि २५ वर्षका जनसंख्या

विवरण	५ देखि २५ वर्ष को जनसंख्या			
	विद्यालय गईरहेको	विद्यालय नगईरहेको	उल्लेख नभएको	जम्मा
पुरुष	३,९६१	६२६	४३	४,६३०
महिला	४,४३४	१,५०४	८१	६,०१९
जम्मा	८,३९५	२,१३०	१२४	१०,६४९

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.10: घरको स्वामित्व अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	आफ्नै	५,९५९	९६.८६
२	भाडाको	१३८	२.२४
३	संस्थागत	५	०.०८
४	अन्य	५०	०.८१
जम्मा		६,१५२	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.11: घरको जगको बनावट अनुसारको घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	५,७३२	९३.१७
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा/ढुंगा	६३	१.०२
३	पिलर सहितको ढलान	१८	०.२९
४	काठको पिलर	३१०	५.०४
५	अन्य	१	०.०२
६	अनुत्तरित	२८	०.४६
जम्मा		६,१५२	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.12: घरको बाहिरी भित्ताको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	५,६०३	९१.०८
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	१२९	२.१०
३	काठको फल्याक	१५	०.२४
४	बाँस	२६०	४.२३
५	काँचो इट्टा	१०७	१.७४
६	अन्य	३	०.०५
७	अनुत्तरित	३५	०.५७
जम्मा		६,१५२	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.13: घरको छतको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	पराल / फूस	१,५६०	२५.३६
२	टिन	४,४११	७१.७०
३	टायल / सल्याट	११०	१.७९
४	सिमेन्ट	३४	०.५५
५	काठ	३	०.०५
६	माटो	०	०.००
७	अन्य	४	०.०७
८	अनुत्तरित	३०	०.४९
जम्मा		६,१५२	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.14: पिउने पानीको मुख्य स्रोतहरूको अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	धारा / पाइप	४,८७७	७९.२८
२	ट्युबवेल / हाते पम्प	६	०.१०
३	ढाकिएको इनार / कुवा	८९	१.४५
४	खुला इनार / कुवा	२९७	४.८३
५	मुलधारा	८१९	१३.३१
६	नदी खोला	३८	०.६२
७	अन्य	३	०.०५
८	अनुत्तरित	२३	०.३७
जम्मा		६,१५२	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.15: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग हुने ईन्धन अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	काठ / दाउरा	६,०४४	९८.२४
२	मट्टितेल	१३	०.२१
३	एल पी ग्यास	६३	१.०२
४	गुईठा	१	०.०२
५	गोबर ग्यास	८	०.१३
६	विजुली	०	०.००
७	अन्य	०	०.००
८	अनुत्तरित	२३	०.३७
जम्मा		६,१५२	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.16: बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग हुने ईन्धनको स्रोत अनुसार घरपरिवार

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	३,२९४	५३.५४
२	मट्टितेल	१,८५०	३०.०७
३	गोबर ग्यास	२७	०.४४
४	सोलार	७७२	१२.५५
५	अन्य	१८७	३.०४
६	अनुत्तरित	२२	०.३६
जम्मा		६,१५२	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.17: चर्पी प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	चर्पी नै नभएको	१,५६६	२५.४६
२	फलस भएको चर्पी	१,८२०	२९.५८
३	साधारण चर्पी	२,७४४	४४.६०
४	अनुत्तरित	२२	०.३६
जम्मा		६,१५२	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 4.18: पाणिनी गाउँपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू

वडा नं.	निर्वाचित प्रतिनिधिको नाम	पद	राजनीतिक दल	लिंग	उमेर
	अच्युत गौतम	अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	४३
	लक्ष्मी गौतम	उपाध्यक्ष	एमाले	महिला	४८
१	शालिकराम भट्टराई	वडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	६६
१	मिन बहादुर रेश्मी	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	३८
१	राम प्रसाद पोखेल	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	६०
१	गीता पोखेल	म. स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	४९
१	लक्ष्मी रसाली विक	दलित म.स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	२८
२	नेत्र प्रसाद भट्टराई	वडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	६०
२	नगेन्द्र प्रसाद पहराई	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५२
२	राम बहादुर क्षेत्री	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५८
२	लक्ष्मी सुनाखरी	म. स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	३०
२	लक्ष्मी वि.क	दलित म.स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	२५

३	देवि बहादुर क्षेत्री	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	६५
३	कुल बहादुर मगर	सदस्य	एमाले	पुरुष	४८
३	ओम प्रकाश भुसाल	सदस्य	एमाले	पुरुष	४३
३	राधा पराजुली	म. स.	एमाले	महिला	५१
३	सिता वि.क	दलित म.स.	एमाले	महिला	२७
४	स्थानेश्वर घिमिरे	बडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६२
४	राम बहादुर थापा क्षेत्री	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४७
४	शालीकराम घिमिरे	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६२
४	राधिका कुमारी घिमिरे	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	५२
४	हुमकला विश्वकर्मा	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	५०
५	जिवलाल घिमिरे	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	५१
५	टिक बहादुर रास्कोटी	सदस्य	एमाले	पुरुष	४३
५	धन बहादुर सिंजाली	सदस्य	एमाले	पुरुष	४७
५	इश्वरा के.सी.	म. स.	एमाले	महिला	४९
५	पार्वता वि.के	दलित म.स.	एमाले	महिला	३१
६	शुभ बहादुर सारु (थापा)	बडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५०
६	खगेश्वर पौडेल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३६
६	पुनाराम पौडेल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५२
६	तारा पौडेल	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३८
६	तारा दर्जी	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४९
७	गुनाखर अधिकारी	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	३६
७	नविन कुमार टण्डन	सदस्य	एमाले	पुरुष	४६
७	पदम बहादुर महत्रा	सदस्य	एमाले	पुरुष	४४
७	टोपकली कब्दार	म. स.	एमाले	महिला	४०
७	कमली सुनार	दलित म.स.	एमाले	महिला	४४
८	मिन राज आत्रेय	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	६९
८	कौसर अली	सदस्य	एमाले	पुरुष	६०
८	याबज मोहम्मद मिया	सदस्य	एमाले	पुरुष	५३
८	माया देवी घिमिरे	म. स.	एमाले	महिला	७०
८	सुस्मा परियार	दलित म.स.	एमाले	महिला	३५

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 4.19: पाणिनी गाउँपालिकाको मतदान स्थल अनुसारको मतदाता संख्या

सि. न.	वडा नं.	मतदान स्थल	प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	पुरुष	महिला	तेली	जम्मा
१	१	ने. रा. मा. वि., पणेना	१	२	१०४६	१०१८		२०६४
२	२	हरीहरसंस्कृत तथा साधारण मा.वि., पोखराथोक	१	२	६८३	७२६		१४०९
३	२	सिद्ध मा. वि., सिम्ले	१	२	५२६	५११		१०३७
४	३	दुवाशेखर मा. वि., खिदीम टारी	१	२	५१७	५६२		१०७९
५	३	फसवाटाकुरा मा. वि., खिदिम, फसवा	१	२	८०३	७८४		१५८७
६	४	देवि प्रभा मा. वि., देउरालीडाँडा	१	२	४८४	५०६		९९०
७	४	देउराली मा. वि., पटौटी, निगाली देउराली	१	२	६१०	६९६		१३०६
८	५	कृष्ण मा. वि., आलामनगर	१	२	८७७	८५२		१७२९
९	५	जनज्योती माध्यमिक वि., मैदान भरतपुर	१	२	२४४	२७७		५२१
१०	५	बहरखोर प्रा. वि., मैदान बहरखोर	१	२	४६४	५२३		९८७
११	६	धातीवाङ्ग मा. वि. भवन, धातीवाङ्ग, पधेरा	१	२	६९६	७३१		१४२७
१२	७	विद्याविनोद मा. वि., भन्ज्याङ्ग	१	२	९००	९९९		१८९९
१३	७	भगवती माध्यमिक विद्यालय, भन्ज्याङ्ग	१	२	४७५	४९७		९७२
१४	८	बाबुराम आधारभूत विद्यालय, खगडी	१	२	१३४५	१३३०		२६७५
जम्मा					९६७०	१००१२		१९६८२

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 4.20: पाणिनी गाउँपालिकामा रहेका विद्यालय विवरण

वाविके		५५
आधारभूत तह	कक्षा १-३	१८
	कक्षा १-५	१६
	कक्षा १-८	४
माध्यमिक तह	कक्षा १-१०	१०
	कक्षा १-१२	६
	कक्षा ६-१२	०
जम्मा विद्यालय		५४

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 4.21: पाणिनी गाउँपालिकामा रहेका शिक्षक दरवन्दी विवरण

श्रेणी	बाविके सका	प्राथमिक तह	नि.मा.तह	मा तह	उमा तह
प्रथम	५५	११	०	१	१२
द्वितीय		७४	८	२	
तृतीय		४३	१९	२८	
अ.। क.		५२	६	८	
जम्मा दरवन्दी		१८०	३३	३९	
राहत		१८	२३	१२	
जम्मा	५५	१९८	५६	५१	१२

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 4.22: पाणिनी गाउँपालिकामा रहेका विद्यार्थी विवरण २०७४

तह	समूह	छात्रा	छात्र	जम्मा	प्रतिशत
बालविकास	दलित	१०६	७४	१८०	२६.८३
	जनजाति	१०१	१११	२१२	३१.५९
	अन्य	१०२	१७७	२७९	४१.५८
	जम्मा	३०९	३६२	६७१	१००.००
कक्षा १ - ५	दलित	४३५	३९५	८३०	२७.६१
	जनजाति	६०१	६०४	१२०५	४०.०९
	अन्य	४७८	४९३	९७१	३२.३०
	जम्मा	१५१४	१४९२	३००६	१००.००
कक्षा ६ - ८	दलित	२५४	२१५	४६९	२५.३२
	जनजाति	३२१	३०२	६२३	३३.६४
	अन्य	३९८	३६२	७६०	४१.०४
	जम्मा	९७३	८७९	१८५२	१००.००
कक्षा ९ - १०	दलित	१३०	८८	२१८	१९.७१
	जनजाति	१६९	१६१	३३०	२९.८४
	अन्य	३०७	२५१	५५८	५०.४५
	जम्मा	६०६	५००	११०६	१००.००
कक्षा ११ - १२	दलित	१९	५	२४	९.६४
	जनजाति	२६	२९	५५	२२.०९
	अन्य	१०७	६३	१७०	६८.२७
	जम्मा	१५२	९७	२४९	१००.००
कूल जम्मा		३२४५	२९६८	६२१३	

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 4.23: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य सुविधा	गाउघर क्लिनिक संख्या PHC ORC	खोप केन्द्र संख्या EPI ORC	म.स्वा.से.संख्या	Birthing center	कैफियत
१	पणेना स्वा.चौ.	२	३	१४		
२	पोखराथोक स्वा.चौ.	२	४	१८	१	bc
३	खिदिम स्वा.चौ.	३	५	१८		
४	पटौटी स्वा.चौ.	२	४	१८		
५	मैदान स्वा.चौ.	२	५	२२		
६	धातिवाङ्ग स्वा.चौ.	२	४	१४		
७	अडगुरी स्वा.चौ.	२	४	१८		
८	पाली स्वा.चौ.	३	५	१५	१	bc

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

Table 4.24: उपजलाधार क्षेत्रको विवरण

सि.नं.	उपजलाधारको नाम	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि	उपजलाधारमा पर्ने गा.वि.स. हरू	स्थानिय तहको नाम
१	आरुखोला उपजलाधार क्षेत्र	४८.१६	अडगुरी, धातिवागं, मैदान, पाली	पाणिनि गा.पा.
२	अर्घा पुर्व क्षेत्र	२६.२३	खिदिम, पणेना, पोखराथोक	पाणिनि गा.पा.
३	दुग्री खोला उपजलाधार	४५.७५	मैदान, पटौटी, पोखराथोक, सिमलपानी	पाणिनि गा.पा. र सितगंगा न.पा.
४	दुर्गा खोला उपजलाधार	२७.३८	खिदिम, मैदान, पटौटी, पोखराथोक,	पाणिनि गा.पा.
५	तल्लो रिडी खोला उपजलाधार	४१.७५	अडगुरी, बल्कोट, वांग्ला, चिदीका, नरपानी, पाली,	सन्धिखर्क न.पा. र पाणिनि गा.पा.
६	मथुरा खोला उपजलाधार	३१.३१	वांग्ला, क्षत्रगंज, केरुगां, ठुलापोखरा पालि	सन्धिखर्क, पाणिनि, छत्रदेव
७	मध्य बाणगंगा खोला उपजलाधार	५०.७४	मैदान, सिमलपानी, सितापुर, सुवर्णखाल	सितगंगा र पाणिनि

श्रोत : जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय अर्घाखाँची

Table 4.25: डिभिजन सहकारीमा दर्ता भएका पाणिनी गाउँपालिकाका सहकारीहरु

सि.नं.	सहकारीको नाम	दर्ता नं.	दर्ता मिति	ठेगाना
१	श्री पारिजात म.वि.बचत तथ ऋण स.सं.लि.,	२२८/०६६/६७	२०६६/१२/२९	पणेना ५ (हाल पाणेनी गा.पा. १)
२	श्री शुभलाभ कृषि स.सं.लि.,	५३६/०६९/७०	२०६९/१०/१८	पणेना ९, (हाल पाणेनी गा.पा. १)

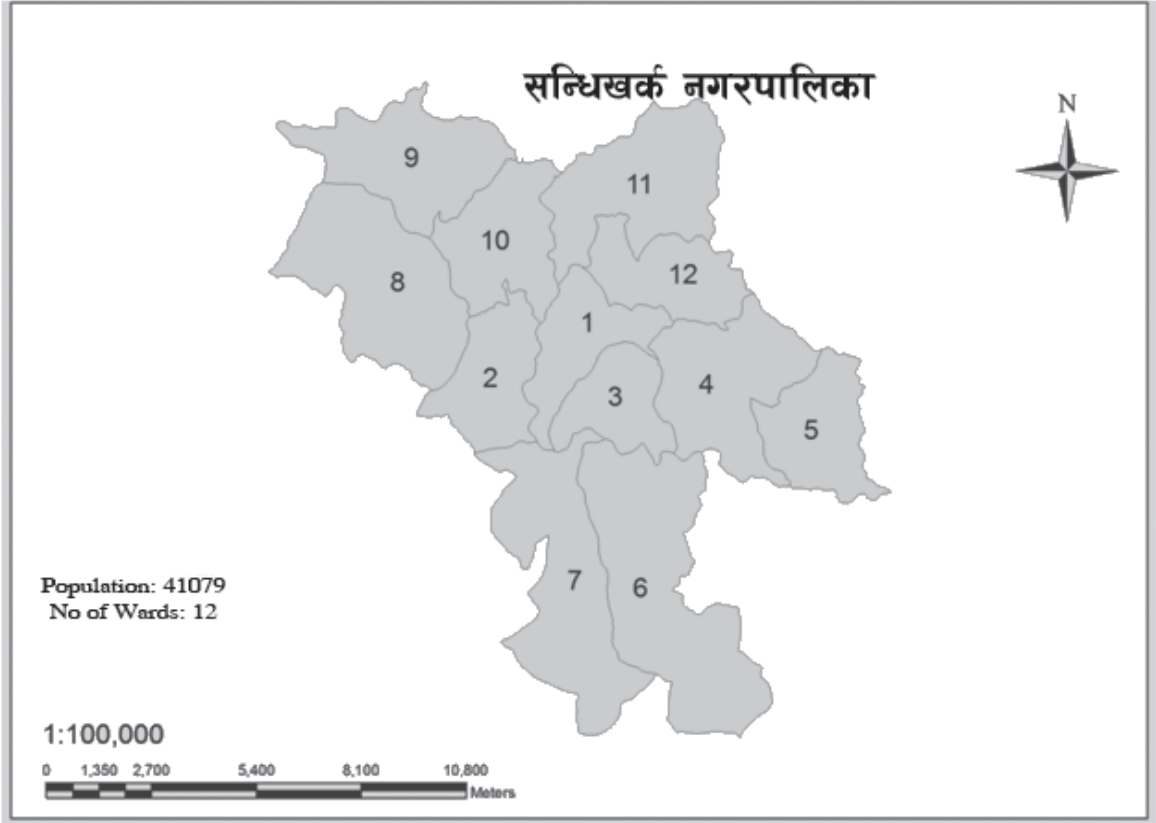
३	श्री पणेना साना किसान कृषि स.सं.लि.	६२१/०७२/०७३	२०७२/४/१४	पणेना (हाल पाणेनी गा.पा. १)
४	श्री पणेना वचत तथा ऋण स.सं.लि.	५६०/०७०/०७१	२०७०/४/७	पणेना (हाल पाणेनी गा.पा.)
५	श्री सिद्धबाबा वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३६८(९०१)/०६२/६३	२०६२/११/१७	पोखराथोक (हाल पाणेनी गा.पा.२)
६	श्री भृकुटी म.वि.व.तथा ऋण स.सं.लि.,	२९२/०६६/६७	०६६/९/८	पोखराथोक ६ (हाल पाणेनी गा.पा.२)
७	श्री रम्भारत्न कृषि स.स.लि.	५९४/०७१/०७२	२०७१/१२/१८	पोखराथोक (हाल पाणेनी गा.पा.२)
८	श्री पोखराथोक साना किसान कृषि स.सं.लि.	६२०/०७२/०७३	२०७२/४/१४	पोखराथोक (हाल पाणेनी गा.पा.२)
९	श्री संगम वचत तथा ऋण स. सं. लि.	३५४(१२५३)/०६२/६३	२०६२/१०/१०	खिदिम ३ (हाल पाणेनी गा.पा.३)
१०	श्री दूर्वाशेश्वर व.तथा ऋ.स.सं.लि.,	४९५/०६८/६९	०६८/९/१२	खिदिम ८ (हाल पाणेनी गा.पा.३)
११	श्री दूर्गाफाट कृषि स.स.लि.	६०५/०७१/०७२	२०७२/१/१०	खिदिम ८ (हाल पाणेनी गा.पा.३)
१२	श्री नवप्रभात वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३७६(१६३८)/०६२/६३	२०६२/१२/१०	पटौटी १ (हाल पाणेनी गा.पा.४)
१३	श्री अरुणोदय बहु. स.सं.लि.,	६५/०५६/५७	२०५७/१/२६	पटौटी (हाल पाणेनी गा.पा.४)
१४	श्री लेकाली कृषि सहकारी संस्था लि.,	२०७/०६५/६६	२०६५/१०/२४	पटौटी ६ (हाल पाणेनी गा.पा.४)
१५	श्री निगाली दूग्ध उत्पादक सं सं.लि.	६१४/०७२/०७३	२०७२/०४/१०	पटौटी ६ (हाल पाणेनी गा.पा.४)
१६	श्री पटौती साना किसान कृषि स.सं.लि.	६१८/०७२/०७३	२०७२/४/१४	पटौटी १ (हाल पाणेनी गा.पा.४)
१७	श्री मनकामना वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३५३(९०२)/०६२/६३	२०६२/१०/१०	मैदान ५ (हाल पाणेनी गा.पा.५)
१८	श्री आलम देवि म.वि.वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	२२९/०६६/६७	२०६६/१२/२९	मैदान ५ (हाल पाणेनी गा.पा.५)
१९	श्री वराजू वालकूणठ स.सं.लि.,	५७७/०७०/०७१	२०७१/३/२९	मैदान (हाल पाणेनी गा.पा.)
२०	श्री लुम्बिनी सामुदायिक कृषि सहकारी संस्था लि.,	१९६/०६५/६६	२०६५/८/१५	धातीवाड ६ (हाल पाणेनी गा.पा.६)
२१	श्री नमुना वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	१६६/०५८/५९	२०५८/१२/६	अडगुरी ६ (हाल पाणेनी गा.पा.७)
२२	श्री भन्ड्रेक व.तथा ऋण स. सं.लि	३१५/०६६/६७	०६६/१०/१४	अडगुरी ९ (हाल पाणेनी गा.पा.७)

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, कपिलवस्तु

Table 4.26: ब्यापारीक क्षेत्र (वजार)

क्रसं.	साविक गाविस वा नपाको नाम	मुख्य वजार
१	पणेना	आमडाँडा, देउराली, तिनगिरेबजार, छेडा
२	खिदिम	फर्सावा टाकुरा, बरकारूख, हटिया, दुर्गाटारी, देवलचौर
३	पोखराथोक	अफराबजार, डाँडाकटेरी, हटिया
४	पटौटी	पटौटी, निगाली, देउराली, नेटापोखरी
५	मैदान	नेटापोखरा, रीबजार, मैदान, बोहखर, बौसारूख
६	धार्तीबाग	जिमिरे, नेटापोखरा, भन्द्रेक
७	पाली(१,२,३,४,५,६,७,८)	कोटा, वरपोखरा, खागडी
८	अडगुरी	घुम्ती, भन्ज्याङ, ढाक्रेबास, हटिया, सतिनेटा
९	चिदिका(९)	खुर्सानीडाँडा, खन्नेबास, ठुलोचिदीका, सानोचिदिका

सन्धिखर्क नगरपालिका

१.१ नगरपालिकाको पृष्ठभूमि

सन्धिखर्क नगरपालिका अर्घाखाँची जिल्लाको सदरमुकाम हो । स्थानीय विकास मन्त्रालयले २०७१ वैशाख २५ गते देशमा ७२ वटा नयाँ नगरपालिका घोषणा गर्दा अर्घाखाँचीमा साविक सन्धिखर्क, नरपानी, खाँचीकोट, किमडाँडा, अर्घा, डिभर्ना र वाडला गाउँ विकास समितिहरु समावेस गरी सन्धिखर्क नगरपालिका बनाईएको हो । देश भरी ७४४ वटा स्थानीय तहहरु संरचना गर्दा साविकको सन्धिखर्क नगरपालिकामा पाली गाविसको वडा नं. ९ मिसाईएको हो । हाल सन्धिखर्क नगरपालिकामा १२ वटा वडाहरु रहेका छन् भने प्रशासनिक केन्द्र साविकको सन्धिखर्क नगरपालिकाको कार्यालयलाई तोकिएको छ ।

१.२ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नाम : सन्धिखर्क

वडा संख्या : १२

केन्द्र : साविकको सन्धिखर्क नगरपालिकाको कार्यालय

जनसंख्या : ४१०७९ (रा.ज.ग.२०६८ अनुसार)

१.३ सिमाना

पूर्व : छत्रदेव र पाणिनी गाउँपालिका

उत्तर : मालारानी गाउँपालिका

पश्चिम : भूमिकास्थान नगरपालिका

दक्षिण : शितगंगा नगरपालिका

Table 5.1: समावेश भएका साविकका नगरपालिका र गाविस

वडा नं.	समावेश भएका साविकका	
	गाविस / न.पा.	वडा
१	सन्धिखर्क नगरपालिका	१
२	सन्धिखर्क नगरपालिका	२
३	सन्धिखर्क नगरपालिका	३
४	सन्धिखर्क नगरपालिका	४
५	सन्धिखर्क नगरपालिका	५,
	पाली गा.वि.स.	९
६	सन्धिखर्क नगरपालिका	६, ७
७	सन्धिखर्क नगरपालिका	८, ९
८	सन्धिखर्क नगरपालिका	१०, ११
९	सन्धिखर्क नगरपालिका	१२
१०	सन्धिखर्क नगरपालिका	१३
११	सन्धिखर्क नगरपालिका	१४
१२	सन्धिखर्क नगरपालिका	१५

Table 5.2: जनसंख्या सहितको वडा विभाजन

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	घरपरिवार
१	३४३५	३५४१	६९७६	२०६२
२	२५५७	२६७०	५२२७	१३८२
३	६७४	९४८	१६२२	३७७
४	११००	१६२५	२७२५	६८५
५	११०६	१४६३	२५६९	६५३
६	१५७०	२०६६	३६३६	८९६
७	१४१८	१८०७	३२२५	७९७
८	१३४९	१८९७	३२४६	८३८
९	११६३	१५७९	२७४२	६८४
१०	११०८	१४६५	२५७३	६३४
११	१५२७	१९९३	३५२०	८२५
१२	१२५५	१७६३	३०१८	७४८
जम्मा	१८२६२	२२८१७	४१०७९	१०५८१

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.3: पाँच वर्ष उमेर समुहको जनसंख्या

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
०० -०४	२,०५८	१,७४७	३,८०५	९.२६
०५ - ०९	२,६०३	२,४०८	५,०११	१२.२
१० - १४	२,६८०	२,६९०	५,३७०	१३.०७
१५ - १९	२,०१२	२,६७९	४,६९१	११.४२
२०- २४	१,२३२	२,४२९	३,६६१	८.९१
२५-२९	१,०१४	१,९४३	२,९५७	७.२
३०-३४	८६५	१,५०८	२,३७३	५.७८
३५-३९	८१२	१,४००	२,२१२	५.३८
४०-४४	८०९	१,३१८	२,१२७	५.१८
४५-४९	७५६	१,०७५	१,८३१	४.४६
५०-५४	८२३	८६४	१,६८७	४.११
५५-५९	६२९	७०७	१,३३६	३.२५
६०-६४	६३१	७०२	१,३३३	३.२४
६५-६९	४६५	५१६	९८१	२.३९
७०-७४	४०२	३९४	७९६	१.९४
७५ भन्दा माथि	४७१	४३७	९०८	२.२१
जम्मा	१८,२६२	२२,८१७	४१,०७९	१००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.4: मुख्य जातजाति विवरण

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
ब्राह्मण पहाड	५,२५२	६,५२७	११,७७९	२८.६७
क्षेत्री	४,९२२	६,५५२	११,४७४	२७.९३
कामी	१,७२६	१,९८६	३,७१२	९.०४
मगर	१,३६२	१,६७१	३,०३३	७.३८
सार्की	१,२१९	१,५८७	२,८०६	६.८३
कुमाल	१,१०९	१,२९१	२,४००	५.८४
नेवार	१,०३९	१,३०१	२,३४०	५.७०
दमाई /ढोली	४९४	६२८	१,१२२	२.७३
मुसलमान	२८२	२९४	५७६	१.४०
सन्यासी /दसनामी	२००	२७६	४७६	१.१६
ठकुरी	२०६	२४०	४४६	१.०९
घर्ती /भुजेल	९७	१५२	२४९	०.६१
गाईने	७२	८४	१५६	०.३८

थारु	१०८	४४	१५२	०.३७
बादी	४४	५०	९४	०.२३
गुरुङ	२९	३०	५९	०.१४
तामाङ	५	१८	२३	०.०६
हलुवाई	१८	५	२३	०.०६
हजाम	१३	९	२२	०.०५
तराई अन्य	७	११	१८	०.०४
कठबनिया	७	६	१३	०.०३
कायस्थ	८	५	१३	०.०३
कुर्मी	७	५	१२	०.०३
अन्य	३६	४५	८१	०.२०
जम्मा	१८,२६२	२२,८१७	४१,०७९	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.5: मुख्य मातृभाषी जनसंख्या

भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा संख्या	प्रतिशत
नेपाली	१७,८९७	२२,५४७	४०४४४	९८.४५
कुमाल	८३	८९	१७२	०.४२
नेवार	५७	६३	१२०	०.२९
थारु	५६	१६	७२	०.१८
भोजपुरी	४८	१८	६६	०.१६
उर्दु	२६	३४	६०	०.१५
मैथिली	२५	७	३२	०.०८
मगर	१३	१४	२७	०.०७
हिन्दी	२१	५	२६	०.०६
अवधी	१४	११	२५	०.०६
उल्लेख नभएको	११	९	२०	०.०५
अन्य	११	४	१५	०.०४
जम्मा	१८,२६२	२२,८१७	४१,०७९	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.6: अनुपस्थित जनसंख्या

विवरण	पुरुष		महिला		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा जनसंख्या	१८,२६२	१००	२२,८१७	१००	४१,०७९	१००
अनुपस्थित जनसंख्या	६,५३८	३५.८०	७२६	३.१८	७,२६४	१७.६८
जम्मा घरपरिवार					१०,५८१	१००
अनुपस्थित जनसंख्या भएका घरपरिवार					४,८६३	४५.९६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.7: अपांगता सम्बन्धि विवरण

विवरण		पुरुष	महिला	जम्मा
जम्मा जनसंख्या		१८,२६२	२२,८१७	४१,०७९
सपांग संख्या		१७,८५८	२२,४५०	४०,३०८
अपांगता प्रकार	शारिरिक	१५६	११७	२७३
	अन्धो / कम देख्ने	५७	६०	११७
	बहिरो / सुन्न गाह्रो हुने	३८	५४	९२
	बहिरो र अन्धो	७	७	१४
	बोल्न गाह्रो हुने	५५	५१	१०६
	मानसिक अपांगता	३२	२५	५७
	बौद्धिक अपांगता	३२	२३	५५
	बहु अपांगता	२७	३०	५७
जम्मा अपांग सख्या		४०४	३६७	७७१
अपांगता प्रतिशत		२.२१	१.६१	१.८८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.8: साक्षरता विवरण

विवरण	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या					साक्षरता दर
	पढ्न र लेख्न दुवै सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न दुवै नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा जनसंख्या	
पुरुष	१३,७३५	३५१	२,११०	८	१६,२०४	८४.७६
महिला	१४,७१५	४१५	५,९२५	१५	२१,०७०	६९.८४
जम्मा	२८,४५०	७६६	८,०३५	२३	३७,२७४	७६.३३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.9: विद्यालय उपस्थिति अनुसार ५ देखि २५ वर्षको जनसंख्या

विवरण	५ देखि २५ वर्षको जनसंख्या			
	विद्यालय गर्इरहेको	विद्यालय नगर्इरहेको	उल्लेख नभएको	जम्मा
पुरुष	५,८६७	१,२५१	१६१	७,२७९
महिला	५,९४४	२,१२२	२२४	८,२९०
जम्मा	११,८११	३,३७३	३८५	१५,५६९

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.10: घरको स्वामित्व अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	आफ्नै	८,६४३	८१.६८
२	भाडाको	१,७५३	१६.५७
३	संस्थागत	११९	१.१२
४	अन्य	६६	०.६२
जम्मा		१०,५८१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.11: घरको जगको बनावट अनुसारको घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा रढुंगा	८,२१७	७७.६६
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टारढुंगा	९४८	८.९६
३	पिलर सहितको ढलान	१,१८५	११.२०
४	काठको पिलर	१५७	१.४८
५	अन्य	७	०.०७
६	अनुत्तरित	६७	०.६३
जम्मा		१०,५८१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.12: घरको बाहिरी भित्ताको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा /ढुंगा	८,१०४	७६.५९
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा/ढुंगा	२,१४३	२०.२५
३	काठको फल्याक	६७	०.६३
४	बाँस	१७०	१.६१
५	काँचो इट्टा	२२	०.२१
६	अन्य	४	०.०४
७	अनुत्तरित	७१	०.६७
जम्मा		१०,५८१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.13: घरको छतको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	पराल / फुस	६६०	६.२४
२	टिन	३,३१३	३१.३१
३	टायल/ सल्याट	४,४१९	४१.७६
४	सिमेन्ट	२,०५२	१९.३९
५	काठ	५४	०.५१
६	माटो	०	०.००
७	अन्य	४	०.०४
८	अनुत्तरित	७९	०.७५
जम्मा		१०,५८१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.14: पिउने पानीको मुख्य स्रोतहरूको अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	धारा / पाइप	८,६४६	८१.७१
२	ट्युबवेल / हाते पम्प	३९८	३.७६
३	ढाकिएको इनार / कुवा	३०३	२.८६
४	खुला इनार / कुवा	६०१	५.६८
५	मुलधारा	४९८	४.७१
६	नदी खोला	६८	०.६४
७	अन्य	१२	०.११
८	अनुत्तरित	५५	०.५२
जम्मा		१०,५८१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.15: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग हुने ईन्धन अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	काठ / दाउरा	८,१२६	७६.८०
२	मट्टितेल	४९	०.४६
३	एल पी ग्यास	२,२७८	२१.५३
४	गुईठा	९	०.०९
५	गोबर ग्यास	४३	०.४१
६	बिजुली	२	०.०२
७	अन्य	१६	०.१५
८	अनुत्तरित	५८	०.५५
जम्मा		१०,५८१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.16: बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग हुने ईन्धनको स्रोत अनुसार घरपरिवार

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	९,६५९	९१.२९
२	मट्टितेल	७८२	७.३९
३	गोबर ग्यास	३५	०.३३
४	सोलार	२७	०.२६
५	अन्य	२१	०.२०
६	अनुत्तरित	५७	०.५४
जम्मा		१०,५८१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.17: चर्पी प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	चर्पी नै नभएको	२,००१	१८.९१
२	फूलस भएको चर्पी	५,०९८	४८.१८
३	साधारण चर्पी	३,४२४	३२.३६
४	अनुत्तरित	५८	०.५५
जम्मा		१०,५८१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 5.18: सन्धिखर्क नगरपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु

सि. नं.	निर्वाचित जनप्रतिनिधि	पद	राजनीतिक दल	लिङ्ग	उमेर
	कमल प्रसाद भुसाल	प्रमुख	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५६
	ठाकुर कुमार वि क	उपप्रमुख	माओवादी केन्द्र	महिला	३८
१	युवराज बन्जाडे	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४९
१	बल बहादुर रानाभाटा	सदस्य	एमाले	पुरुष	४५
१	खिमानन्द पराजुली	सदस्य	एमाले	पुरुष	३५
१	सुमित्रा मुखिया	म. स.	एमाले	महिला	३६
१	आशा परियार	दलित म.स.	एमाले	महिला	४१
२	मोतिजंग रायमाझी	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४६
२	यमलाल पौडेल	सदस्य	एमाले	पुरुष	५४
२	हिम बहादुर कुमाल	सदस्य	एमाले	पुरुष	६०
२	शुष्मा श्रेष्ठ	म. स.	एमाले	महिला	३८
२	मिना देवी सावद	दलित म.स.	एमाले	महिला	५५
३	लिलाराम गौतम	वडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	६२

३	दधिराम सोमै मगर (थापा)	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	६०
३	जुठे मिया	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	४४
३	नमी कुमारी खड्का	म. स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	४९
३	श्रृजना वि क	दलित म.स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	३९
४	कृष्ण प्रसाद श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	४२
४	हुम लाल श्रेष्ठ	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५२
४	उमानन्द अधिकारी	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	३०
४	शिवमाया अचार्य	म. स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	४६
४	लोचनादेवी सुनार	दलित म.स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	६२
५	राजेन्द्र भुसाल	वडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	३५
५	पिताम्बर शर्मा	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	६९
५	हुम बहादुर घर्ती	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५८
५	पदमा भुसाल	म. स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	५०
५	सावित्रा वि क	दलित म.स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	३६
६	कृष्ण बहादुर आचार्य	वडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	४९
६	रमेश खड्का	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	३३
६	लिल बहादुर दर्लामी मगर	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	६०
६	यमकला थापा क्षेत्री	म. स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	४९
६	मिना सुनार	दलित म.स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	३६
७	प्रितम बहादुर थापा	वडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	६०
७	विष्णु प्रसाद भुसाल	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५२
७	रामु खनाल	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५७
७	बसन्ता केसी	म. स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	३३
७	कमला नेपाली	दलित म.स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	४९
८	इश्वरी प्रसाद भुसाल	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	५५
८	नारायण प्रसाद अर्याल	सदस्य	एमाले	पुरुष	४९
८	कमल प्रसाद पराजुली	सदस्य	एमाले	पुरुष	३०
८	देवी भुसाल	म. स.	एमाले	महिला	४०
८	कमला वि क सुनार	दलित म.स.	एमाले	महिला	३८
९	देवी बहादुर रायमाफ्नी	वडा अध्यक्ष	माओवादी केन्द्र	पुरुष	५५
९	विष्णु प्रसाद आचार्य जैसी	सदस्य	माओवादी केन्द्र	पुरुष	५८
९	जीव बहादुर भुसाल	सदस्य	माओवादी केन्द्र	पुरुष	५०
९	कमला भुसाल	म. स.	माओवादी केन्द्र	महिला	५९
९	मनकला दमाई	दलित म.स.	माओवादी केन्द्र	महिला	५३
१०	लक्ष्मी नारायण चुडाेली	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	४५

१०	भेष राज क्षेत्री	सदस्य	एमाले	पुरुष	३४
१०	ऋषिकेश भुसाल	सदस्य	एमाले	पुरुष	५६
१०	चमकला भुसाल	म. स.	एमाले	महिला	४८
१०	शान्ता नेपाली	दलित म.स.	एमाले	महिला	४१
११	ध्रुव राज आचार्य	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	५१
११	नरेन्द्र आचार्य	सदस्य	एमाले	पुरुष	४०
११	बुद्धि बहादुर कुँवर	सदस्य	एमाले	पुरुष	५६
११	नुमा सोमै	म. स.	एमाले	महिला	३५
११	पार्वता वि क	दलित म.स.	एमाले	महिला	२३
१२	नारायण खड्का	बडा अध्यक्ष	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	३४
१२	बाबुराम बस्याल जैसी	सदस्य	नेपाली कांग्रेस	पुरुष	५१
१२	नारायण बहादुर बस्याल	सदस्य	एमाले	पुरुष	४४
१२	भमन कुमारी श्रेष्ठ	म. स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	४८
१२	हिमकला टोटा	दलित म.स.	नेपाली कांग्रेस	महिला	३५

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 5.19: सन्धिखर्क नगरपालिकाको मतदान स्थल अनुसारको मतदाता संख्या

सि. न.	वडा नं.	मतदान स्थल	प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	पुरुष	महिला	तेली	जम्मा
१	१	बालमन्दिर, टुडीखेल	१	२	१४४६	१६०९		३०५५
२	२	अर्घाखाँची आवासीय मा. वि., बेलवाटिका	१	२	११११	१२०१		२३१२
३	३	बराहनेटा माध्यमिक विद्यालय, छापरडाँडा	१	२	५३३	६३६		११६९
४	६	ने. रा. सरस्वती प्रा. वि.,	१	२	७४०	८०८		१५४८
५	६	भृकुटी आ. वि., नरपानी	१	२	५०५	६०७		१११२
६	७	चन्द्रप्रभा मा. वि. भवन, खाँचीकोट, डिहीडाँडा	१	२	७२९	८१२		१५४१
७	७	आदर्श मा. वि., खाँचीकोट मैदान	१	२	४४३	४८४		९२७
८	४	टुनीपोखरा आधारभूत विद्यालय, टुनीपोखरा	१	१	१०४९	११६०		२२०९
९	५	मथुरा माध्यमिक विद्यालय, नेटा	१	१	९९९	१०४५		२०४४
१०	८	गाविस भवन, पकले	१	१	१२४७	१४७८		२७२५
११	९	अर्घा रजस्थल मा. वि. भवन, रासीचौर	१	१	९४४	१०५२		१९९६
१२	१०	आदर्श माध्यमिक विद्यालय, धरमपानी	१	१	९४४	१०९९		२०४३
१३	११	जोगीमारे आधारभूत विद्यालय, जोगीमारे	१	१	५५३	६०४		११५७
१४	११	विजय मा. वि. भवन	१	१	७०९	७२०		१४२९
१५	१२	श्री ज्ञानप्रकाश मा. वि. सल्लीकोट	१	१	१२०९	१३४४		२५५३
जम्मा					१३१६१	१४६५९		२७८२०

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 5.20: सन्धिखर्क नगरपालिकामा रहेका विद्यालय विवरण

बाविके		६४
आधारभूत तह	कक्षा १-३	२०
	कक्षा १-५	२३
	कक्षा १-८	१०
माध्यमिक तह	कक्षा १-१०	३
	कक्षा १-१२	५
	कक्षा ६-१२	२
जम्मा विद्यालय		६३

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 5.21: सन्धिखर्क नगरपालिकामा रहेका शिक्षक दरवन्दी

श्रेणी	बाविके सका	प्राथमिक तह	नि.मा.तह	मा तह	उमा तह
प्रथम	६४	११	१		१५
द्वितीय		१०२	७	१३	
तृतीय		३३	३१	२०	
अ.। क.		४७	५	२	
जम्मा दरवन्दी		१९३	४४	३५	
राहत		५४	१९	१७	
जम्मा	६४	२४७	६३	५२	१५

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 5.22: सन्धिखर्क नगरपालिकामा अध्ययनरत विद्यार्थी विवरण २०७४

तह	समूह	छात्रा	छात्र	जम्मा	प्रतिशत
बालबिकास	दलित	१६०	१५०	३१०	२९.५५
	जनजाति	११८	९६	२१४	२०.४०
	अन्य	२०७	३१८	५२५	५०.०५
	जम्मा	४८५	५६४	१०४९	१००.००
कक्षा १ - ५	दलित	५२५	५९४	१११९	३४.०१
	जनजाति	४८२	४१३	८९५	२७.२०
	अन्य	५९२	६८४	१२७६	३८.७८
	जम्मा	१५९९	१६९१	३२९०	१००.००
कक्षा ६ - ८	दलित	३५३	२९९	६५२	२८.१४
	जनजाति	२६९	२५६	५२५	२२.६६
	अन्य	५८१	५५९	११४०	४९.२०
	जम्मा	१२०३	१११४	२३१७	१००.००
कक्षा ९ - १०	दलित	१५५	१४९	३०४	२०.८४
	जनजाति	१५७	१४४	३०१	२०.६३
	अन्य	४७०	३८४	८५४	५८.५३
	जम्मा	७८२	६७७	१४५९	१००.००
कक्षा ११ - १२	दलित	५४	३७	९१	१५.२४

जनजाति	९२	७६	१६८	२८.१४
अन्य	१८४	१५४	३३८	५६.६२
जम्मा	३३०	२६७	५९७	१००.००
कूल जम्मा	३९१४	३७४९	७६६३	

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 5.23: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य सुविधा	गाउघर क्लिनिक संख्या PHC ORC	खोप केन्द्र संख्या EPI ORC	म.स्वा.से.संख्या	Birthing center	कैफियत
१	जिल्ला अस्पताल	१	२	२९	१	ceonc
४	वाङ्ला स्वा.चौ.	२	४	२०		
६	नरपानी स्वा.चौ.	३	५	१८	१	bc
७	खाँचीकोट स्वा.चौ.	१	३	१६		
८	किमडाँडा स्वा.चौ.	२	३	१८		
९	अर्घा स्वा.चौ.	२	४	२४	१	bc
११	डिभर्ना स्वा.चौ.	३	४	२८		
स्वास्थ्य संस्था नभएको वडाहरू		२, ३, ५, १०				

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

Table 5.24: उपजलाधार क्षेत्रको विवरण

सि.नं.	उपजलाधारको नाम	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि	उपजलाधारमा पर्ने गा.वि.स. हरु	स्थानिय तहको नाम
१	वागी खोला उपजलाधार	२६.३५	अर्घा, वागी, डिभर्ना, खन	सन्धिखर्क न.पा.र मालारानी गा.पा.
२	भद्री खोला उपजलाधार	३७.३२	अर्घा, डिभर्ना, किमडाडा, सन्धिखर्क	सन्धिखर्क न.पा.
३	ढुगाँबेसी खोला उपजलाधार	३७.२२	अर्घा, असुरकोट, ढाकावागां, धारापानी, किमडाडा, खिल्जी, नुवाकोट	भूमिकास्थान , सन्धिखर्क न.पा.
४	मथुरा खोला उपजलाधार	३१.३१	वांग्ला, क्षत्रगंज, केरुगां, ठुलापोखरा पालि	सन्धिखर्क ,पाणिनि, छत्रदेव
५	निवारे खोला उपजलाधार	३६.३२	खाचीकोट, सितपुर, ठाडा	सितगंगा र सन्धिखर्क
६	माथिल्लो रिडी खोला उपजलाधार	३९.७१	वांग्ला, ढिकुरा, किमडाँडा, खाचीकोट, नरपानी, नुवाकोट, सन्धिखर्क	सन्धिखर्क , भूमिकास्थान न.पा.
७	चौहाखोला उपजलाधार	४३.१६	अर्घातोष, वांग्ला, डिभर्ना, खन, खनदह, सन्धिखर्क, ठुलापोखरा	सन्धिखर्क ,मालारानी, छत्रदेव
८	तल्लो रिडी खोला उपजलाधार	४१.७५	अडगुरी, बल्कोट, वांग्ला, चिदीका, नरपानी, पाली,	सन्धिखर्क न.पा.र पाणिनि गा.पा.

श्रोत : जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय अर्घाखाँची

Table 5.25: डिभिजन सहकारीमा दर्ता भएका सन्धिखर्क नगरपालिकाका सहकारीहरू

सि.नं	सहकारीको नाम	दर्ता नं.	दर्ता मिति	ठेगाना
१	श्री सूर्योदय म.वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३७९(१६६७)/०६२/६३	२०६२/१२/१४	सन्धिखर्क ९(हाल सन्धिखर्क २)

२	श्री अर्घाखाची व.तथा ऋण स.सं.लि.,	१४६/०६३/६४	२०६३/८/२७	सन्धिखर्क ६ (हाल सन्धिखर्क १)
३	श्री नयां नेपाल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.,	१९५/०६५/६६	२०६५/०८/०३	सन्धिखर्क ६ (हाल सन्धिखर्क १)
४	श्री लूम्विनी स्वास्थ्य सेवा स.स.लि.	१७९/०६४/६५	२०६४/१२/८	सन्धिखर्क ६ (हाल सन्धिखर्क १)
५	श्री देउराली कृषि स.सं.लि.,	१/०६६/६७	२०६६/५/२३	सन्धिखर्क ६ (हाल सन्धिखर्क १)
६	श्री त्रिवेणी व.तथा ऋ.स.सं.लि.,	४९१/०६८/६९	०६८/८/५	सन्धिखर्क ७ (हाल. सन्धिखर्क, २)
७	श्री साथी व.तथा ऋ.स.सं.लि.,	५२१/०६९/७०	०६९/०६/२८	सन्धिखर्क ९, (हाल सन्धिखर्क २)
८	श्री अर्घा साना किसान कृषि स.स.लि.	५८४/०७१/०७२	२०७१/१०/१३	सन्धिखर्क १३(हाल सन्धिखर्क १०)
९	श्री किमडाडा साना किसान कृषि स.स.लि.	५८५/०७१/७२	२०७१/१०/१३	सन्धिखर्क १०(हाल सन्धिखर्क ८)
१०	श्री अर्घाखांची दुग्ध उत्पादक तथा विक्री वितरण स.सं.लि.	६३०/०७२/०७३	२०७२/०९/०१	सन्धिखर्क (हाल सन्धिखर्क २)
११	श्री प्रगति पूञ्ज कृषि स.सं.लि.	६३२/०७२ /०७३	२०७२/१०/११	सन्धिखर्क न.पा. ९ (हाल सन्धिखर्क ७)
१२	श्री समुन्नती महिला कृषि स.स.लि.	६०१/०७१/०७२	२०७२/१/९	सन्धिखर्क न.पा. १० (हाल सन्धिखर्क ८)
१३	श्री सुपा देउराली महिला कृषि स.स.लि.	६०३/०७१/०७२	२०७२/०१/९	सन्धिखर्क न.पा. ९(हाल सन्धिखर्क ७)
१४	श्री गोपेश्वर कृषि सहकारी संस्था लि.	६०७/०७१/०७२	२०७२/२/१७	सन्धिखर्क ५(हाल सन्धिखर्क ५)
१५	श्री फुदवाङ्ग फुलवारी कृषि स.स.लि.	६३९/०७२/०७३	२०६३/२/५५	सन्धिखर्क न.पा.९ (हाल सन्धिखर्क ७)
१६	श्री खड्काली बृह. स.सं.लि.,	१७/०५१/५२	२०५१/१०/१५	सन्धिखर्क ६ (हाल सन्धिखर्क न.पा. ६)
१७	श्री यातायात मजदुर व.तथा ऋ.स.सं.लि.,	५७३/०७०/७१	२०७१/०१/०९	सन्धिखर्क ६ (हाल सन्धिखर्क न.पा. ६)
१८	श्री साना किसान कृषि स.स.लि.	५८५/०७१/७२	२०७१/१०/१३	सन्धिखर्क न.पा.१० (हाल सन्धिखर्क न.पा. ८)
१९	साना किसान कृषि सहकारी स.लि.	५८४/०७१/०७२	२०७१/१०/१३	सन्धिखर्क न.पा.१३ (हाल सन्धिखर्क न.पा. १०)
२०	श्री दिपज्योती म. वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३८९(१८५१)/०६२/६३	२०६३/२/७	वाडला ५ (हाल सन्धिखर्क न.पा.४)
२१	श्री मातृभूमि कृषि सहकारी संस्था लि.,	१३५/०६३/६४	२०६३/६/८	वाङ्गला ४ (हाल सन्धिखर्क न.पा.४)
२२	श्री वाडला कृषि स.सं.लि, वाडला	६/०६६/६७	२०६६/६/२५	वाङ्गला ४ (हाल सन्धिखर्क न.पा.४)
२३	श्री हरिततारा वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	१७/०५२/५३	२०५२/१२/१२	वाङ्गला २ (हाल सन्धिखर्क न.पा.४)

२४	श्री छत्रछाया कफी कृषि स.स.लि.	०७/०६६/६७	२०६६/०९/०१	वाङ्गला ८ (हाल सन्धिखर्क न.पा.५)
२५	श्री अर्घाभगवती वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३८२/ १६६९/०६२/६३	२०६२/१२/१५	अर्घा २ (हाल सन्धिखर्क न.पा.९)
२६	श्री मनकामना म. वि. वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	१०४/०६२/६३	२०६३/३/८	अर्घा ५(हाल सन्धिखर्क न.पा.१०)
२७	श्री आदर्श बहु. स.सं.लि.,	१६७/०५८/५९	२०५९/१/४	अर्घा ६ (हाल सन्धिखर्क न.पा.१०)
२८	श्री लुम्बिनी कृषक सहकारी संस्था,	१२७/०६३/६४	२०६३/२/२५	अर्घा ४(हाल सन्धिखर्क न.पा.९)
२९	श्री घोर्लासी सामूदायिक कृषि सहकारी संस्था,	५६३/०७०/७१	२०७०/४/१४	अर्घा (हाल सन्धिखर्क न.पा.)
३०	श्री अर्घा भगवती उपभोक्ता स.सं.लि.,	१५/०६६/६७	२०६६/१२/२३	अर्घा ५(हाल सन्धिखर्क न.पा.९)
३१	श्री अर्घा साना किसान कृषि सहकारी स.लि.	५८४/०७१/०७२	२०७१/१०/१३	सन्धिखर्क न.पा.१३ (हाल सन्धिखर्क न.पा.९)
३२	श्री जनसहयोग वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	१७०/०५९/६०	२०५९/५/१६	खांचीकोट(हाल सन्धिखर्क न.पा.७)
३३	श्री खांचीकोट कृषि तथा पशु विकास स.सं.लि.,	३८८/ १८०८/०६२/६३	२०६३/१/२८	खांचीकोट ५(हाल सन्धिखर्क न.पा.७)
३४	श्री साना किसान कृषि स.सं.लि.,	९८/०६१/६२	२०६१/०९/१६	खांचीकोट ५(हाल सन्धिखर्क न.पा.७)
३५	श्री सहयोगी म. व.तथा ऋ.स.सं.लि.,	५१५/०६९/७०	०६९/०५/०६	खांचीकोट ५(हाल सन्धिखर्क न.पा.७)
३६	श्री फुदवाङ्ग फुलवारी कृषि स.स.लि.	६३९/०७२/०७३	२०७२/१२/०९	सन्धिखर्क न.पा.९ (हाल सन्धिखर्क न.पा.७)
३७	श्री नर्तनाचल बहु. स.सं.लि., नरपानी	४/३/१५/१८	२०४५/११/२५	नरपानी (हाल सन्धिखर्क न.पा.६)
३८	श्री भुवनेश्वर कृषक स.सं.लि.,	३८६(१५१५)०६२/६३	२०६२/२/१२	नरपानी २(हाल सन्धिखर्क न.पा.६)
३९	श्री ग्रामिण विकास कृषि सहकारी संस्था लि.,	२०६/०६५/६६	२०६५/१०/१७	नरपानी ५(हाल सन्धिखर्क न.पा.६)
४०	श्री साना किसान कृषि स.सं.लि.,	४४/०५३/५४	२०५४/३/८	नरपानी ७(हाल सन्धिखर्क न.पा.६)
४१	श्री महिलाउत्थान वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३६६/ १४९४/०६२/६३	२०६२/११/१७	किमडाडा १(हाल सन्धिखर्क न.पा.८)
४२	श्री लाली गुरास म.व.तथा ऋण स.सं.लि.,	११८/०६२/६३	२०६३/३/२९	किमडाडा(हाल सन्धिखर्क न.पा.८)
४३	श्री जनजागृति कफि स.स.लि	२१५/०६५/०६६	२०६५/१२/७	किमडाडा १ (हाल सन्धिखर्क न.पा.८)

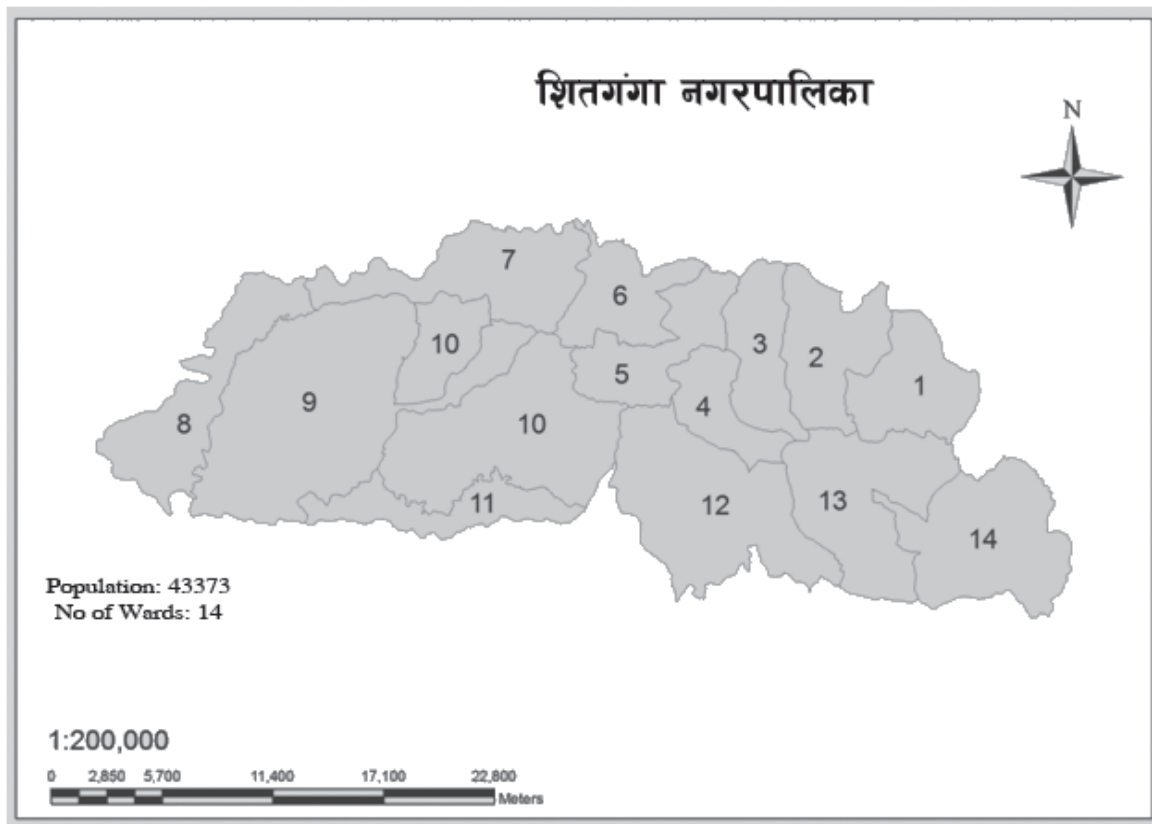
४४	श्री प्रगतीशिल कृषक स.सं.लि.,	११७/०६२/६३	२०६३/३/२८	किमडाडा २ (हाल सन्धिखर्क न.पा.८)
४५	श्री नयां किरण बीउ उत्पादन कृषि स.सं.लि.,	५/०६६/६७	२०६६/६/२१	किमडाडा ३ (हाल सन्धिखर्क न.पा.८)
४६	श्री ग्रिनहिल कृषि स.सं.लि.,	२२/०६७/६८	२०६७/१०/९	किमडाडा (हाल सन्धिखर्क न.पा.८)
४७	श्री नमुना कृषि स.सं.लि.,	२३/०६७/६८	२०६७/१२/२	किमडाडा ८ (हाल सन्धिखर्क न.पा.८)
४८	श्री छहारी ब.तथा ऋ.स.सं.लि.,	५११/०६८/६९	०६८/१२/२३	किमडाडा ३ (हाल सन्धिखर्क न.पा.८)
४९	श्री किमडाडा साना किसान कृषि स.सं.लि.	५८५/०७१/०७२	२०७१/१०/१३	सन्धिखर्क न.पा.१० (हाल सन्धिखर्क न.पा.८)
५०	श्री माछापुच्छे म. वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३७१(१५४०)/०६२/६३	२०६२/११/२९	डिभर्ना ९ (हाल सन्धिखर्क न.पा. ११ र १२)
५१	श्री मनकामना वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	३९५(१९६७)/०६२/६३	२०६३/२/२८	डिभर्ना ४ (हाल सन्धिखर्क न.पा. ११ र १२)
५२	श्री जालकांडा कृषक बहु स.सं.लि.,	३०१(१३१३)/०६१/६२	२०६३/२/३९	डिभर्ना ४ (हाल सन्धिखर्क न.पा. ११ र १२)
५३	श्री डिभर्ना कृषि स.सं.लि.,	५४०/०६९/७०	२०७०/१/३	डिभर्ना ३ (हाल सन्धिखर्क न.पा. ११ र १२)
५४	श्री जीविकोपार्जन कृषि स.सं.लि.	५६८/०७०/०७१	२०७०/५/९	डिभर्ना ६ (हाल सन्धिखर्क न.पा. १५)

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, कपिलवस्तु

Table 5.26: ब्यापारीक क्षेत्र (बजार)

क्र.सं.	साविक गाविस वा नपाको नाम	मुख्य बजार
१	सन्धिखर्क नपा	सन्धिखर्क, चुत्रावेसी, पकले, टारी, छात्राबास, चियानडांडा, तिखेथुम, मथुरा, भेडी बजार, नांगेठाटि, किटेनी, नरपानी, घुम्ती, किमडांडा, माटे
२	पाली-९	बलेवांग

शितगंगा नगरपालिका

१.१ नगरपालिकाको पृष्ठभूमि

शितगंगा नगरपालिका प्रदेश नं. ५ को अर्घाखाँची जिल्लाको दक्षिणी भूभागमा अवस्थित छ। क्षेत्रफलको हिसावले नेपालकै सबैभन्दा ठुलो नगरपालिका हो। साविकको सुवर्णखाल, सितापुर, ठाडा, जुकेना, जलुके, सिद्धारा र सिमलपानी गाविसहरु मिलेर बनेको शितगंगा नगरपालिकामा १४ वटा वडाहरु रहेका छन् भने यस स्थानीय तहको प्रशासनिक केन्द्र साविकको ठाडा गाविसको कार्यालयमा राखिएको छ।

१.२ नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

नाम : शितगंगा नगरपालिका

वडा संख्या : १४

केन्द्र : साविक ठाडा गाविसको कार्यालय

जनसंख्या : ४३३७३ (रा.ज.ग.२०६८ अनुसार)

१.३ सिमाना

पूर्व :पाल्पा जिल्ला

उत्तर : सन्धिखर्क नपा, भूमिकास्थान नपा र पाणिनी गापा.

पश्चिम : प्यूठान र दाङ जिल्ला

दक्षिण : रुपन्देही, कपिलवस्तु र दाङ जिल्ला

Table 6.1: समावेश भएका गाविसहरू

वडा नं.	समावेश भएका साविकका	
	गाविस	वडा
१	सुवर्णखाल	१-९
२	सितापुर	१-९
३	ठाडा	१, २, ७-९
४	ठाडा	३, ४, ६
५	जुकेना	१-५
६	जुकेना	६-९
७	जलुके	१-४, ७-९
८	जलुके	५, ६
९	सिद्धारा	१, ७, ८
१०	सिद्धारा	२-४, ९
११	सिद्धारा	५, ६
१२	ठाडा	५
१३	सिमलपानी	३, ४, ६-९
१४	सिमलपानी	१, २, ५

Table 6.2: जनसंख्या सहितको वडा विभाजन

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	घरपरिवार
१	१२४९	१५८४	२८३३	६१७
२	१६५४	२१८२	३८३६	८७७
३	१०८६	१४०६	२४९२	५९३
४	१६७१	१९४६	३६१७	८१९
५	१४७६	१६८१	३१५७	६८९
६	१६४७	१८४३	३४९०	७४६
७	१५५४	१८३२	३३८६	६६७
८	१२३८	१५१८	२७५६	५७५
९	१४२५	१६५७	३०८२	५७२
१०	१२९५	१४२४	२७१९	५४९
११	१४००	१४८३	२८८३	५४४
१२	१३८२	१६३०	३०१२	६६९
१३	१२२६	१३७१	२५९७	५५२
१४	१६६६	१८४७	३५१३	७३२
जम्मा	१९९६९	२३४०४	४३३७३	९२०१

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.3: उमेर समूहको जनसंख्या

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
०० -०४	२,७५१	२,३९६	५,१४७	११.८७
०५ - ०९	३,०२६	२,९८९	६,०१५	१३.८७
१० - १४	३,२८८	३,२३८	६,५२६	१५.०५
१५ - १९	२,०२०	२,७०६	४,७२६	१०.९०
२०- २४	१,०५३	२,०८१	३,१३४	७.२३
२५-२९	८६९	१,७८५	२,६५४	६.१२
३०-३४	८३०	१,३९३	२,२२३	५.१३
३५-३९	९१३	१,३२१	२,२३४	५.१५
४०-४४	८६३	१,११२	१,९७५	४.५५
४५-४९	८७०	१,०००	१,८७०	४.३१
५०-५४	८५७	८२२	१,६७९	३.८७
५५-५९	६९७	७३०	१,४२७	३.२९
६०-६४	६२३	६५७	१,२८०	२.९५
६५-६९	४५४	४९३	९४७	२.१८
७०-७४	३७९	३०६	६८५	१.५८
७५ भन्दा माथि	४७६	३७५	८५१	१.९६
जम्मा	१९,९६९	२३,४०४	४३,३७३	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.4: मुख्य जातजाति विवरण

जातजाति	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
मगर	६,४५८	७,४७४	१३,९३२	३२.१२
ब्राह्मण पहाड	४,५००	५,२७४	९,७७४	२२.५३
क्षेत्री	३,४०९	४,१६२	७,५७१	१७.४६
कामी	२,१८८	२,५८८	४,७७६	११.०१
सार्की	१,०८४	१,२४७	२,३३१	५.३७
दमाई /ढोली	७१५	८५१	१,५६६	३.६१
कुमाल	४८६	५३९	१,०२५	२.३६
घर्ती /भुजेल	३१०	३४८	६५८	१.५२
गुरुङ	३०२	३२१	६२३	१.४४
नेवार	१६०	१९५	३५५	०.८२
सन्ध्यासी/दसनामी	८६	१०५	१९१	०.४४
गाईने	५५	६४	११९	०.२७
ठकुरी	३९	५५	९४	०.२२

बादी	५१	४२	९३	०.२१
ब्राह्मण तराई	३५	४१	७६	०.१८
मुसलमान	२१	१४	३५	०.०८
थारु	२०	१४	३४	०.०८
माफ्ती	८	१३	२१	०.०५
कठबनिया	८	८	१६	०.०४
हलुवाई	७	९	१६	०.०४
तराई अन्य	६	८	१४	०.०३
अन्य	२१	३२	५३	०.१२
जम्मा	१९,९६९	२३,४०४	४३,३७३	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.5: मुख्य मातृभाषी जनसंख्या

भाषा	पुरुष	महिला	जम्मा संख्या	प्रतिशत
नेपाली	१८,७११	२१,९५६	४०,६६७	९३.७६
मगर	१,१२१	१,२९९	२,४२०	५.५८
खाम	७३	८३	१५६	०.३६
नेवार	१४	२३	३७	०.०९
हिन्दी	१३	९	२२	०.०५
अवधी	८	१०	१८	०.०४
थारु	७	४	११	०.०३
उल्लेख नभएको	८	११	१९	०.०४
अन्य	१४	९	२३	०.०५
जम्मा	१९,९६९	२३,४०४	४३,३७३	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.6: अनुपस्थित जनसंख्या

विवरण	पुरुष		महिला		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
जम्मा जनसंख्या	१९,९६९	१००	२३,४०४	१००	४३,३७३	१००
अनुपस्थित जनसंख्या	५,८०९	२९.०९	६९८	२.९८	६,५०७	१५.००
जम्मा घरपरिवार					९,२०१	१००
अनुपस्थित जनसंख्या भएका घरपरिवार					४,४०७	४७.९०

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.7: अपांगता सम्बन्धि विवरण

विवरण		पुरुष	महिला	जम्मा
जम्मा जनसंख्या		१९,९६९	२३,४०४	४३,३७३
सपांग संख्या		१९,२९१	२२,८८४	४२,१७५
अपांगताप्रकार	शारिरिक	३०६	१९७	५०३
	अन्धो/कम देख्ने	९४	८६	१८०
	बहिरो/सुन्न गाढोहुने	८४	७८	१६२
	बहिरो र अन्धो	११	८	१९
	बोल्न गाढो हुने	७५	७४	१४९
	मानसिक अपांगता	४१	३५	७६
	बौद्धिक अपांगता	२९	१२	४१
	बहु अपांगता	३८	३०	६८
जम्मा अपांग संख्या		६७८	५२०	१,१९८
अपांगता प्रतिशत		३.४०	२.२२	२.७६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.8: साक्षरता विवरण

विवरण	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या					साक्षरता दर
	पढ्न र लेख्न दुवै सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न र लेख्न दुवै नसक्ने	उल्लेख नभएको	जम्मा जनसंख्या	
पुरुष	१३,६५४	४४१	३,१०४	१९	१७,२१८	७९.३०
महिला	१३,३३४	५७३	७,०४६	५५	२१,००८	६३.४७
जम्मा	२६,९८८	१,०१४	१०,१५०	७४	३८,२२६	७०.६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.9: विद्यालय उपस्थिति अनुसार ५ देखि २५ वर्षका जनसंख्या

विवरण	५ देखि २५ वर्षको जनसंख्या			
	विद्यालय गर्इरहेको	विद्यालय नगर्इरहेको	उल्लेख नभएको	जम्मा
पुरुष	६,९२२	१,७९६	२९१	९,००९
महिला	७,११७	३,१९८	३७४	१०,६८९
जम्मा	१४,०३९	४,९९४	६६५	१९,६९८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.10: घरको स्वामित्व अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	आफ्नै	८,८४६	९६.१४
२	भाडाको	२७२	२.९६
३	संस्थागत	२२	०.२४
४	अन्य	६१	०.६६
जम्मा		९,२०१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.11: घरको जगको बनावट अनुसारको घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	६,२१८	६७.५८
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	१३२	१.४३
३	पिलर सहितको ढलान	८४	०.९१
४	काठको पिलर	२,७०६	२९.४१
५	अन्य	१४	०.१५
६	अनुत्तरित	४७	०.५१
जम्मा		९,२०१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.12: घरको बाहिरी भित्ताको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	माटोको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	७,१०९	७७.२६
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इट्टा / ढुंगा	२४६	२.६७
३	काठको फल्याक	१,४३७	१५.६२
४	बाँस	३०८	३.३५
५	काँचो इट्टा	१८	०.२०
६	अन्य	३६	०.३९
७	अनुत्तरित	४७	०.५१
जम्मा		९,२०१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.13: घरको छतको बनावटको आधारमा घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	पराल । फुस	५,३५८	५८.२३
२	टिन	३,४३६	३७.३४
३	टायल र साल्याट	१२९	१.४०
४	सिमेन्ट	१८१	१.९७
५	काठ	४१	०.४५
६	माटो	०	०.००
७	अन्य	४	०.०४
८	अनुत्तरित	५२	०.५७
जम्मा		९,२०१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.14: पिउने पानीको मुख्य स्रोतहरूको अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	धारा / पाइप	५,६७१	६१.६३
२	ट्युबवेल / हाते पम्प	७२	०.७८
३	ठाकिएको इनार / कुवा	१२५	१.३६
४	खुला इनार / कुवा	१,७९९	१९.५५
५	मुलधारा	९२५	१०.०५
६	नदी खोला	५६०	६.०९
७	अन्य	१०	०.११
८	अनुत्तरित	३९	०.४२
जम्मा		९,२०१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.15: खाना पकाउन अक्सर प्रयोग हुने ईन्धन अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	काठ / दाउरा	९,००४	९७.८६
२	मट्टितेल	३०	०.३३
३	एल पी ग्यास	१०५	१.१४
४	गुईठा	१३	०.१४
५	गोबर ग्यास	५	०.०५
६	विजुली	१	०.०१
७	अन्य	३	०.०३
८	अनुत्तरित	४०	०.४३
जम्मा		९,२०१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.16: बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग हुने ईन्धनको स्रोत अनुसार घरपरिवार

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	विजुली	२,५८०	२८.०४
२	मट्टितेल	२,६५६	२८.८७
३	गोबर ग्यास	१०	०.११
४	सोलार	२,५१६	२७.३४
५	अन्य	१,३९९	१५.२०
६	अनुत्तरित	४०	०.४३
जम्मा		९,२०१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.17: चर्पी प्रयोग अनुसार घरपरिवार संख्या

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	
		संख्या	प्रतिशत
१	चर्पी नै नभएको	४,५१९	४९.११
२	फलस भएको चर्पी	२,०२८	२२.०४
३	साधारण चर्पी	२,६१५	२८.४२
४	अनुत्तरित	३९	०.४२
जम्मा		९,२०१	१००.००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

Table 6.18: शितगंगा नगपालिकाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू

वडा नं.	निर्वाचित प्रतिनिधिको नाम	पद	राजनीतिक दल	लिंग	उमेर
	सुर्य प्रसाद अधिकारी	प्रमुख	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५२
	टिका बहादुर रेश्मी मगर	उपप्रमुख	माओवादी केन्द्र	महिला	४२
१	बुद्धि कृष्ण पौडेल	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	५७
१	लालमणि घिमिरे	सदस्य	एमाले	पुरुष	४९
१	प्रेम बहादुर रेश्मी	सदस्य	एमाले	पुरुष	३९
१	भुमा बैजाली	म. स.	एमाले	महिला	३६
१	थानीकला विश्वकर्मा	दलित म.स.	एमाले	महिला	५२
२	गोवर्धन थापा	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	५६
२	निमलाल अधिकारी	सदस्य	एमाले	पुरुष	५६
२	भान बहादुर क्षेत्री	सदस्य	एमाले	पुरुष	५९
२	सरस्वती देवी क्षेत्री	म. स.	एमाले	महिला	६३
२	पार्वतीदेवी वि क	दलित म.स.	एमाले	महिला	५९
३	हेमनाथ भुसाल	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४३
३	चिन्तराज अधिकारी	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३३
३	रामकृष्ण श्रेष्ठ	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	६०

३	छमकला अधिकारी	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४३
३	शारदा साकी	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३२
४	दामोदर अधिकारी	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४२
४	कृष्ण प्रसाद आचार्य	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३३
४	बलेन्द्र विश्वकर्मा	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	२९
४	जीवा पौडेल	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४३
४	लक्ष्मी सुनार	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३५
५	कमल पौडेल	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५५
५	ठगीश्वर भुसाल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४७
५	छविलाल पौडेल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५७
५	कमला बेलबासे	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३८
५	मिना वि क	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४२
६	ऋषि बहादुर रेग्मी	वडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	५०
६	गोविन्द प्रसाद पोखेल	सदस्य	एमाले	पुरुष	४९
६	ऋषिराम बेलबासे	सदस्य	एमाले	पुरुष	४३
६	जुनकला भाट क्षेत्री	म. स.	एमाले	महिला	३४
६	शोभा वि क	दलित म.स.	एमाले	महिला	३७
७	मोहन प्रसाद पन्थी	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४८
७	मुम बहादुर गरौजा	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५८
७	जोग बहादुर सारु	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४७
७	पवित्रा थापा	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३६
७	कमला परियार	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	२९
८	रुक बहादुर आलेमगर	वडा अध्यक्ष	माओवादी केन्द्र	पुरुष	३७
८	शोभाराम घर्ती	सदस्य	एमाले	पुरुष	४४
८	टान बहादुर रखाल	सदस्य	माओवादी केन्द्र	पुरुष	४७
८	अर्चना राना मगर	म. स.	माओवादी केन्द्र	महिला	३४
८	जमानसरी सुनार	दलित म.स.	माओवादी केन्द्र	महिला	४६
९	भिम बहादुर खत्री क्षेत्री	वडा अध्यक्ष	माओवादी केन्द्र	पुरुष	३४
९	ऋषि बहादुर पुलामी	सदस्य	माओवादी केन्द्र	पुरुष	४९
९	खुम बहादुर लुईचे	सदस्य	माओवादी केन्द्र	पुरुष	४९
९	डिलीसरा राना	म. स.	माओवादी केन्द्र	महिला	४६
९	पवित्रा दमाई	दलित म.स.	माओवादी केन्द्र	महिला	४४
१०	हिम्मत पोखेल	वडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३०
१०	ऋषिराम भुसाल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४०
१०	वेदुराम आचार्य	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४४

१०	शान्ता अधिकारी	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४१
१०	नर्मला दर्जी	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	४३
११	कोपिला चन्द आले	बडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३५
११	गणेश बहादुर पुलामी	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	४५
११	इन्द्र बहादुर पल्ली	सदस्य	एमाले	पुरुष	५२
११	छुमाकला पल्ली	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	७३
११	खुल्कादेवी परियार	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	६४
१२	बाबुराम गैरे	बडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३५
१२	चोप बहादुर घर्ती मगर	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३३
१२	कुल प्रसाद अर्याल	सदस्य	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	५१
१२	सरस्वती पौडेल	म. स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	३८
१२	सुशिला नेपाली	दलित म.स.	नेपाली काँग्रेस	महिला	२४
१३	दुर्गा बहादुर वि सि	बडा अध्यक्ष	एमाले	पुरुष	२९
१३	छविलाल रास्कोटी	सदस्य	एमाले	पुरुष	२२
१३	जीवलाल क्षेत्री	सदस्य	एमाले	पुरुष	४८
१३	सारदा वि सि	म. स.	एमाले	महिला	३६
१३	मिना वि सि परियार	दलित म.स.	एमाले	महिला	३३
१४	दामोदर न्यौपाने	बडा अध्यक्ष	नेपाली काँग्रेस	पुरुष	३६
१४	लाल बहादुर पाण्डे	सदस्य	एमाले	पुरुष	५४
१४	निम बहादुर सोमै मगर	सदस्य	एमाले	पुरुष	४५
१४	चुमा गाहा	म. स.	एमाले	महिला	३८
१४	मनकला वि क	दलित म.स.	एमाले	महिला	३१

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 6.19: शितगंगा नगरपालिकाको मतदान स्थल अनुसारको मतदाता संख्या

सि. न.	वडा नं.	मतदान स्थल	प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र नं.	पुरुष	महिला	तेली	जम्मा
१	१	महेन्द्र माध्यामिक विद्यालय, सुवर्णखाल	१	२	३८१	४०६		७८७
२	१	मन्त्रे मा. वि. भवन, सुवर्णखाल मन्त्रे	१	२	५३६	५६४		११००
३	२	सरस्वती मा. वि., सितापुर, बडाचौर	१	२	१३३७	१४३९		२७७६
४	३	दक्सुपाटा माध्यामिक विद्यालय, पदमे	१	२	४४१	४४५		८८६
५	३	दह माध्यामिक विद्यालय, ठाडा	१	२	४९२	५४४		१०३६
६	४	श्री ज्योती मा. वि., बरबोट	१	२	१२९९	१३४२		२६४१
७	५	हरी मा. वि., गल्दा	१	२	५२०	४६७		९८७
८	५	सुधा मा. वि., जुकेना, छापडाँडा	१	२	६०९	५८९		११९८

९	६	शिवादह मा. वि., दानासिंड	१	२	६६०	६४०	१३००
१०	६	निलकण्ठ आ. विद्यालय, खमारी जुकेना	१	२	४५०	४५४	९०४
११	७	बालकल्याण माध्यमिक विद्यालय, जलुके	१	२	३१७	३१४	६३१
१२	७	लाल आधारभूत विद्यालय, जलुके कल्लेरी	१	२	२६५	२५५	५२०
१३	७	विष्णुपथ चौपारी आ. वि., लामाताल जुकेना	१	२	३५२	३६३	७१५
१४	८	लापे मा. वि., लाहापे	१	२	७०५	८४९	१५५४
१५	९	शंकरज्योती मा. वि., सिद्धारा, लौरी	१	२	४१६	३७८	७९४
१६	९	पाँकुरी माध्यमिक विद्यालय, पाँकुरी	१	२	३९३	४३०	८२३
१७	१०	जनता आधारभूत विद्यालय, हरे	१	२	७५९	६८६	१४४५
१८	११	जनमुखी आधारभूत विद्यालय, चावदिप	१	२	४१५	३३३	७४८
१९	११	रुद्रवेणी आधारभूत विद्यालय, मौवावारी	१	२	३८९	३४५	७३४
२०	१२	गौरा मा. वि., रजिया	१	२	९७५	९४५	१९२०
२१	१३	मालिका आधारभूत विद्यालय, थाप्लेवारी	१	२	५१६	४८३	९९९
२२	१३	बुद्ध माध्यमिक विद्यालय, सिमलपानी	१	२	३८०	३५०	७३०
२३	१४	शिव आधारभूत विद्यालय, बाँध बठेनी	१	२	५५४	५६१	१११५
२४	१४	पावर मा. वि., पावर	१	२	४८७	४६९	९५६
जम्मा					१३६४८	१३६५१	२७२९९

श्रोत : निर्वाचन कार्यालय, अर्घाखाँची

Table 6.20: शितगंगा नगरपालिकामा रहेका विद्यालयहरूको विवरण

वाविके		१०४
आधारभूत तह	कक्षा १-३	४७
	कक्षा १-५	३६
	कक्षा १-८	१५
माध्यमिक तह	कक्षा १-१०	९
	कक्षा १-१२	१
	कक्षा ६-१२	२
जम्मा विद्यालय		११०

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 6.21: शितगंगा नगरपालिकामा रहेका शिक्षक दरवन्दी विवरण

श्रेणी	वाविके सका	प्राथमिक तह	नि.मा.तह	मा तह	उमा तह
प्रथम	१०४	१२	०	०	६
द्वितीय		१०१	७	३	
तृतीय		४३	१९	२२	
अ.। क.		१२४	६	२	
जम्मा दरवन्दी		२८०	३२	२७	
राहत		४०	२५	१४	
जम्मा	१०४	३२०	५७	४१	६

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 6.22: शितगंगा नगरपालिकामा अध्यनरत विद्यार्थी विवरण २०७४

तह	समूह	छात्रा	छात्र	जम्मा	प्रतिशत
बालविकास	दलित	१५७	११०	२६७	२१.९६
	जनजाति	२८३	२७४	५५७	४५.८१
	अन्य	१७०	२२२	३९२	३२.२४
	जम्मा	६१०	६०६	१२१६	१००.००
कक्षा १ - ५	दलित	८१६	८३३	१६४९	२७.४५
	जनजाति	१३८०	१५०८	२८८८	४८.०८
	अन्य	६८४	७८६	१४७०	२४.४७
	जम्मा	२८८०	३१२७	६००७	१००.००
कक्षा ६ - ८	दलित	३७३	३०३	६७६	२३.९०
	जनजाति	५९२	५५३	११४५	४०.४७
	अन्य	५३०	४७८	१००८	३५.६३
	जम्मा	१४९५	१३३४	२८२९	१००.००
कक्षा ९ - १०	दलित	१००	८१	१८१	१५.०२
	जनजाति	२११	२१७	४२८	३५.५२
	अन्य	२९९	२९७	५९६	४९.४६
	जम्मा	६१०	५९५	१२०५	१००.००
कक्षा ११ - १२	दलित	९	२२	३१	१२.९७
	जनजाति	२८	१७	४५	१८.८३
	अन्य	१०३	६०	१६३	६८.२०
	जम्मा	१४०	९९	२३९	१००.००
कूल जम्मा		५१२५	५१५५	१०२८०	

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालयको शैक्षिक समाचार २०७४

Table 6.23: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

वडा नं.	स्वास्थ्य सुविधा	गाउँघर क्लिनिक संख्या PHC ORC	खोप केन्द्र संख्या EPI ORC	म.स्वा.से.संख्या	Birthing center	कैफियत
१	सुवर्णखाल स्वा. चौ.	१	५	१३	१	bc
२	सितापुर स्वा. चौ.	२	४	१८		
३	ठाडा प्राथमिक स्वा. के.	३	५	२८	१	beoc
५	जुकेना स्वा. चौ.	२	४	२४	१	bc
७	जलुके स्वा. चौ.	३	५	१८	१	bc
१०	सिद्धारा स्वा. चौ.	३	१०	२५	१	bc
१४	सिमलपानी स्वा. चौ.	२	५	१८	१	bc
स्वास्थ्य संस्था नभएको वडाहरु		४, ६, ८, ९, १०, ११, १२, १३				

श्रोत : जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अर्घाखाँची

Table 6.24: उपजलाधार क्षेत्रको विवरण

सि.नं.	उपजलाधारको नाम	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि	उपजलाधारमा पर्ने गा.वि.स. हरु	स्थानिय तहको नाम
१	पश्चिम बाणगंगा १ उपजलाधार	४५.१५	सिमलपानी, ठाडा	सितगंगा न.पा.
२	पश्चिम बाणगंगा २ उपजलाधार	५१.४१	ठाडा	सितगंगा न.पा.
३	धौखोला उपजलाधार	४५.४५	जलुके, सिद्यारा	सितगंगा न.पा.
४	बुर्ची खोला उपजलाधार	१९.११	जुकेना	सितगंगा न.पा.
५	कुसुम खोला उपजलाधार	२७.५१	सिद्यारा	सितगंगा न.पा.
६	मध्य बाणगंगा खोला उपजलाधार	५०.७४	मैदान, सिमलपानी, सितापुर, सुवर्णखाल	सितगंगा र पाणिनि
७	मध्य सित खोला उपजलाधार	३१.६५	जुकेना, जलुके, सिद्यारा	सितगंगा न.पा.
८	निवारे खोला उपजलाधार	३६.३२	खाचीकोट, सितापुर, ठाडा	सितगंगा र सन्धिखर्क
९	माथिल्लो सित खोला उपजलाधार	३६.९१	जुकेना, सिद्यारा, ठाडा	सितगंगा न.पा.
१०	बोनसिरीखोला उपजलाधार	३८.३२	धनचौर, जुकेना, जलुके	भूमिकास्थान न.पा. र सितगंगा न.पा.
११	दुग्रो खोला उपजलाधार	४५.७५	मैदान, पटौटी, पोखराथोक, सिमलपानी	पाणिनि गा.पा. र सितगंगा न.पा.
१२	काथे खोला उपजलाधार	२५.६७	सिद्यारा	सितगंगा न.पा.
१३	तल्लो बाणगंगा खोला उपजलाधार	३८.४६	सिमलपानी	सितगंगा न.पा.
१४	तल्लो सित खोला उपजलाधार	८६.६२	जलुके, सिद्यारा	सितगंगा न.पा.
१५	मधुर खोला उपजलाधार	३६.८४	जलुके, सिद्यारा	सितगंगा न.पा.
१६	सिस्ने खोला उपजलाधार	४२.५९	सिद्यारा	सितगंगा न.पा.
१७	उपल्लो बाणगंगा खोला उपजलाधार	३४.११	सिमलपानी, सितापुर, सुवर्णखाल, ठाडा	सितगंगा न.पा.
१८	सिलिगं खोला उपजलाधार	३७.२२	सिद्यारा	सितगंगा न.पा.

श्रोत : जिल्ला भूसंरक्षण कार्यालय अर्घाखाँची

Table 6.25: डिभिजन सहकारीमा दर्ता भएका शितगंगा नगरपालिकाका सहकारीहरु

सि.नं.	सहकारीको नाम	दर्ता नं.	दर्ता मिति	ठेगाना
१	सुनौलो म.वि.बहु.स.स.ली	६६२/०७३/७४	२०६३/१०/२५	सुवर्णखाल ६(हाल सितगंगा न.पा.१)
२	श्री सोमतिर्थ वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	१७७/०५९/६०	२०५९/११/१३	सीतापुर ५ (हाल सितगंगा न.पा.२)
३	श्री शुभ लक्ष्मी म.वि.व.तथा ऋण स.सं.लि.,	१७१/०६४/६५	२०६४/६/२२	सितापुर ४ (हाल सितगंगा न.पा.२)
४	श्री लोकतान्त्रिक कृषि स.सं.लि.	६४४/०७२/०७३	२०७३/२/९	सितापुर ३(हाल सितगंगा न.पा.२)

५	श्री सगरमाथा म.वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	१६३/०५८/५९	२०५८/१०/२५	ठाडा (हाल सितगंगा न.पा.)
६	श्री बराह वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	१६५/०५८/५९	२०५८/१२/५	ठाडा २ (हाल सितगंगा न.पा.३)
७	श्री कैलास संगम पशुपालन स.सं.लि.,	११९/०६२/६३	२०६३/३/२९	ठाडा २ (हाल सितगंगा न.पा.३)
८	श्री चादनी वचत तथा ऋण स.सं.लि.,	११३/०६२/६३	२०६३/३/२२	ठाडा ५ (हाल सितगंगा न.पा.१२)
९	श्री नरदेव कृषि स.स.लि.	५८८/०७१/०७२	२०७१/११/२९	ठाडा ५ (हाल सितगंगा न.पा.१२)
१०	श्री पृष्ठभूमी कृषि स.स.लि.	५६१/०७०/०७१	२०७०/४/१३	ठाडा ५ (हाल सितगंगा न.पा.१२)
११	श्री प्रभात वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.,	१३६/०६३/६४	२०६३/६/१०	जूकेना ५ (हाल सितगंगा न.पा.५)
१२	श्री साभा फुलवारी म.वि.व.तथा ऋण स.सं.लि.,	१६९/०६४/६५	२०६४/५/२४	जूकेना ५ (हाल सितगंगा न.पा.५)
१३	श्री नवयूग कृषि स.सं.लि.,	१३/०६६/६७	२०६६/१२/२३	जूकेना ३ (हाल सितगंगा न.पा.५)
१४	श्री कपूराकोट कृषि स.सं.लि.	५६८/०७१/०७२	२०७१/११/१९	जूकेना १ (हाल सितगंगा न.पा.५)
१५	श्री सरोकार सामाजिक उद्यमी म.स.स.लि.	६२६/०७२/०७३	२०७२/४/१२	जूकेना ५ (हाल सितगंगा न.पा.५)
१६	जलुके कृषि तथा पशु विकास स.स.लि.	६६०/०७३/०७४	२०७३/१०/२३	जलुके (हाल सितगंगा न.पा.)
१७	श्री रानीकुडा कृषि स.स.लि.	५९३/०७१/०७२	२०७१/१२/९	सिद्धारा ५ (हाल सितगंगा न.पा.११)
१८	सिद्धारा कृषि तथा पशु विकास महिला स.स.लि.	६६४/०७३/०७२	२०७३/१२/१४	सिद्धारा (हाल सितगंगा न.पा.)
१९	जागृति कृषि तथा पशु विकास स.स.लि.	६६६/२०७३/०७४	२०७३/१२/१६	सिद्धारा (हाल सितगंगा न.पा.)
२०	मगराकोट कृषि तथा पशु विकास स.स.लि.	६६७/०७३/०७४	२०७३/१२/१६	सिद्धारा (हाल सितगंगा न.पा.)
२१	श्री हरियाली कृषि स.सं.लि.,	११/०६६/६७	२०६६/१२/२२	सिमलपानी १ (हाल सितगंगा न.पा.१४)
२२	श्री लेकवेशी कृषि स.सं.लि.,	५२७/०६९/७०	२०६९/९/४	सिमलपानी ५ (हाल सितगंगा न.पा.१४)
२३	श्री सिमलपानी कृषि स.स.लि.	६४०/०७२/०७३	२०७३/१/१२	सिमलपानी ५ (हाल सितगंगा न.पा.१४)

श्रोत : डिभिजन सहकारी कार्यालय, कपिलवस्तु

Table 6.26: ब्यापारीक क्षेत्र (वजार)

क्रस.	साविक गाविस वा नपाको नाम	मुख्य वजार
१	ठाडा	ठाडादह, बरबोट, अमराइ, भेडामारे, चाक्ला, पत्थरकोट, दोहोटे, रजिया, खुम्चिकोट, रातामाटा
२	जुकेना	गल्दा, गाविसछेत्र, शिवादह
३	जलुके	जलुके-२कोबजार, लामाताल, लाहाये
४	सिध्दारा	लौरे, बर्रे, हरे, बोहाखोर, टिकेरी, छिटाचौर
५	सिमलपानी	छेडाबजार, पावर, बिक्रम, रिकोट
६	सितापुर	देउराली, भुवनपाटा, वडाचौर, धारा, निपाने
७	सुवर्णखाल	चौतारी बजार, मान्द्रे, लिब्दीफाट

अनुसूची-२

अवधारण र परिभाषा

जनसांख्यिक तथ्याङ्क सम्बन्धी सूचकहरूको परिभाषा

क) **जनसंख्या**:- कुनैपनि देशको निर्धारित सिमाना भित्र निश्चित समयमा अक्सर बसोबास गरिरहेका व्यक्ति तथा परिवारको संख्यालाई जन संख्या भनिन्छ ।

ख) **जन घनत्व (Population Density)**:- कुनैपनि देशको कुल जनसंख्यालाई त्यस देशको कुल क्षेत्रफलले भाग गर्दा आउने परिमाणलाई नै जनघनत्व भनिन्छ ।

$$\text{जन घनत्व} = \frac{\text{निश्चित ठाउँको जम्मा जनसंख्या}}{\text{त्यही ठाउँको जम्मा क्षेत्रफल}}$$

ग) **मानिस र जमिनको अनुपात /Man/Land Ratio**:- कुनै पनि देशमा बसोबास गर्ने कुल मानिसको संख्या र त्यस देशको कुल भौगोलिक क्षेत्रफल बीचको अनुपातलाई मानिस र जमिनको अनुपात भनिन्छ ।

$$\text{M-La- Ratio} = \frac{T_p}{T_a}$$

घ) **कृषियोग्य जनघनत्व**:- कृषियोग्य क्षेत्रफलको घनत्व भन्नाले कुल जनसंख्या र त्यस भौगोलिक क्षेत्र भित्रको कृषियोग्य भूमि बीचको अनुपात हो (It is the ratio of total population to the total agricultural land) यस प्रकारको density लाई Nutritional density पनि भनिन्छ ।

$$\text{कृषियोग्यजन घनत्व} = \frac{\text{कुलजनसंख्या}}{\text{कुल कृषियोग्य जमिनको क्षेत्रफल}}$$

ङ) **आर्थिक जनघनत्व (Economic Density)**:- कुनै आर्थिक उपार्जन गर्ने कृष्याकलापमा संलग्न भएका मानिस र त्यस क्षेत्रको कुल क्षेत्रफलको अनुपातलाई आर्थिक जनघनत्व (Economic Density) भनिन्छ ।

$$\text{आर्थिक घनत्व} = \frac{\text{निश्चित आर्थिक कृष्याकलापमा संलग्न मानिसको संख्या}}{\text{त्यस क्षेत्रको कुल क्षेत्रफल}}$$

च) **लैङ्गिक अनुपात (Economic Density)**:- पुरुषहरूको संख्यालाई महिलाको संख्याले भाग गरी १०० ले गणन गर्दा आउने परिमाणलाई नै लैङ्गिक अनुपात हो । मुलत यस सूचकांकले कुनै पनि ठाउँमा रहेका प्रत्येक १०० जना महिलाहरूमा कति जना पुरुष छन् भन्ने देखाउँछ ।

$$\text{लैङ्गिक अनुपात} = \frac{\text{पुरुषहरुको संख्या}}{\text{महिलाहरुको संख्या}} \times 100$$

छ) **आश्रित अनुपात (Dependency Ratio):-** आफुलाई आवश्यक पर्ने वस्तु तथा सेवाहरु आफु उत्पादन नगरी अर्कोमा जुन उमेरका मानिसहरु पनि पर्दछन् त्यसलाई आश्रित जनसंख्या भनिन्छ। खासगरी ०-१४ र ६० वर्ष भन्दा माथिको उमेर समूहलाई आश्रित जनसंख्या भनिन्छ।

$$\text{आश्रित अनुपात} = \frac{१५ \text{ वर्ष मुनिका जनसंख्या} + ६० \text{ वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्या}}{१५ \text{ देखि } ५९ \text{ वर्ष सम्मको जनसंख्या}} \times 100$$

आश्रित अनुपातलाई उमेर समूह अनुसार २ भागमा विभाजन गर्न सकिन्छ।

अ) **बाल आश्रित अनुपात (Child Dependency)M-** कुनै पनि क्षेत्रमा रहेका १५ वर्ष भन्दा मुनिको जनसंख्यालाई त्यही क्षेत्रमा भएको १५ देखि ५९ वर्ष उमेर बीचको जनसंख्याको अनुपातलाई बाल आश्रित अनुपात भनिन्छ।

$$\text{बाल आश्रित अनुपात} = \frac{\text{कुनै क्षेत्रमा भएको } ०-१४ \text{ वर्ष उमेरका बालबालिकाको संख्या जनसंख्या}}{\text{त्यस क्षेत्रमा भएका } १५ \text{ देखि } ५९ \text{ वर्ष सम्मको जनसंख्या}} \times 100$$

आ) **बृद्ध आश्रित अनुपात (Old Dependency):-** खास गरी ६० वर्ष माथिको उमेर समूहलाई बृद्ध जनसंख्या भनिन्छ। अतः ६० वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्या र १५ देखि ५९ वर्ष उमेर बीचको जनसंख्याको अनुपातलाई बृद्ध आश्रित अनुपात भनिन्छ।

$$\text{बृद्ध आश्रित अनुपात} = \frac{६० \text{ वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या}}{१५ \text{ देखि } ५९ \text{ वर्ष सम्मको जनसंख्या}} \times 100$$

ज) **जनसंख्या वृद्धिदर (Population Groth Rate):-** कुनै समयमा जनसंख्या संख्यात्मक रूपमा कति वढ्यो वा घट्यो भनेर हिसाव गर्नु जनसंख्या वृद्धिदर हो। जनसंख्या मापन गर्ने विभिन्न दरहरु निम्नानुसार छन्।

अ) **जनसंख्याको प्राकृतिक वृद्धिदर (Rate Of Natural Increment RNI):-** कुनै निश्चित क्षेत्रमा एकै समयमा भएको जन्म र मृत्युको अन्तरबाट मात्र जनसंख्या वृद्धिदर निकालिन्छ भने त्यसलाई प्राकृतिक जनसंख्या वृद्धिदर भनिन्छ।

$$\text{RNI} = \frac{\text{Total Birth} - \text{Total Death}}{\text{Mid year total population}} \times 100$$

प्रति वर्ष कसरी जनसंख्या वृद्धि हुँदैछ भनि थाहा पाउन निम्न विधि प्रयोग गरी जनसंख्या मापन गरिन्छ।

आ) **जनसंख्याको अंक गणितीय वृद्धिदर (Arithmetic Groth Rater):-**

$$\text{Ar} = \frac{\text{Pt} - \text{Po}}{\text{Po} \times \text{T}} \times 100$$

Here, Ar = Arithmetic Groth Rate

Pt= Total population at the end of the inter cecus period

Po= Total population at the begining of the inter cecus period

T= Time interval between tow cencus

यस विधिबाट जनसंख्या बृद्धिदर निकाल्दा जनगणना अवधिका प्रत्येक वर्षहरुमा जनसंख्या बृद्धि समानरूपमा रहेको हुन्छ, भन्ने अनुमान गरिन्छ ।

इ) जनसंख्याको ज्यामितीय बृद्धिदर (Geometric Groth Rater):-

$$Gr = [Anti - \log(\log Pt- \log Po) \times 100$$

$$Gr = [Anti^{-1}(\log Pt-\log Po)^{-1} \times 100$$

Here, Gr = Geometric Groth Rate

Pt= Total population at the end of the inter cecus period

Po= Total population at the begining of the inter cecus period

T= Time interval between tow cencus

यस विधिबाट जनसंख्या बृद्धिदर मापन गर्दा प्रत्येक वर्षहरुमा जनसंख्या बृद्धि समानरूपमा नभएर फरक फरक हुन्छ । खासगरी जनसंख्या बृद्धि तथा आर्थिक बृद्धिदर बीचमा तुलनात्मक अध्ययन गर्नु परेमा यस प्रकारको विधि उपयुक्त हुन्छ ।

ई) जनसंख्याको घातांकीय बृद्धिदर (Exponential Groth Rater):-

$$\log Pt- \log Po$$

$$Gr = \frac{\log Pt- \log Po}{T \times \log e} \times 100$$

$$T \times \log e$$

Here, e =2.71828, loge =0.4343

Er = Exponential Groth Rate

Pt= Total population at the end of the inter cecus period

Po= Total population at the begining of the inter cecus period

T= Time interval between tow cencus

यस विधिबाट जनसंख्याछोटो छोटो समयमा परिवर्तन हुन्छ भन्ने अनुमान गर्दछ । केन्द्रीइ तथ्याङ्क विभागले यसै विधिबाट प्रत्येक वर्षको जनसंख्या बृद्धि मापन गर्दछ ।

भ) प्रजनन (Fertility):- महिलाको वास्तविक जीवित वच्चा जन्माउने प्रकृया हो ।

अ) कोरा जन्मदर (Crude Birth rate):-कुनै एक वर्ष भित्र एक हजार जनसंख्यामा जीवित जन्मिएका शिशुहरुको त्यस वर्षको मध्य वर्षको कुल जनसंख्याको अनुपातलाई कोरा जन्मदर भनिन्छ ।

$$\text{कोरा जन्मदर} = \frac{\text{एक वर्षमा जीवित जन्मिएका कुल शिशु संख्या}}{\text{त्यस वर्षको मध्य वर्षको जनसंख्या}} \times 100$$

$$\text{कोरा जन्मदर} = \frac{\text{एक वर्षमा जीवित जन्मिएका कुल शिशु संख्या}}{\text{त्यस वर्षको मध्य वर्षको जनसंख्या}} \times 100$$

$$\text{त्यस वर्षको मध्य वर्षको जनसंख्या}$$

आ) सामान्य प्रजननदर (General Fertility rate):-कुनै एक वर्ष भित्रमा १५-५९ वर्ष बीचका महिलाले जन्माएका कुल जीवित शिशुहरुको संख्यालाई सोही वर्ष भएका कुल १५-५९ वर्ष बीचका महिलाहरुको संख्याले भाग गरी आउने परिमाण नै सामान्य प्रजननदर हो ।

कुनै एक वर्षमा जीवित जन्मएका कुल शिशु संख्या

$$\text{सामान्य प्रजननदर} = \frac{\text{कुनै एक वर्षमा जीवित जन्मएका कुल शिशु संख्या}}{\text{त्यस वर्षको मध्य वर्षमा प्रजननयोग्य उमेरका महिलाहरूको जनसंख्या}} \times 100$$

- इ) कुल प्रजननदर (Total Fertility rate) :- सामान्यतया एउटी महिलाले आफ्नो पुरै प्रजनन अवधिभरमा औषत जीवित जन्माएका कुल जीवित संख्याको आधारमा गरिने दर नै कुल प्रजननदर हो ।
उमेर विशिष्ट प्रजननदरहरूको योग उमेरको अन्तर (५ वर्ष)

$$\text{TFR} = \frac{\text{कुल प्रजननदरहरूको योग उमेरको अन्तर (५ वर्ष)}}{१०००}$$

छोटकरीमा $\text{TFR} = \sum_{(i=15)}^{49} (bi/pi) \times K$

यहा ,bi= कुनै पनि उमेर समहकी महिलाले जन्माएको कुल जीवित शिशुको संख्या

pi= सोही उमेर समुहमा पर्ने कुल महिलाहरूको कुल संख्या

i= उमेर अन्तराल (१५-१९, २०-२४, ४५-४९

K=Constant number (1000)

- ब) मरण (Mortality):- कुनै पनि प्राणीको जीवित जन्म भए पश्चात जीवित लक्षणहरू सधैका लागि लोप भएको अवस्थालाई मृत्यु भनिन्छ ।

- अ) कोरा मृत्युदर (Crude Death Rate CDR):- कुनै निश्चित समय र स्थानमा प्रतिहजार जनसंख्यामा मर्नेहरूको संख्यालाई कोरा मृत्युदर (Crude Death Rate) भनिन्छ ।

$$\text{CDR} = \frac{D}{P} \times 1000$$

यहा ,CDR= Crude Death Rate

D. कुनै एक वर्षमा मृत्यु हुनेहरूको संख्या

P सोही वर्षको मध्य वर्षको जनसंख्या

- आ) शिशु मृत्युदर (Infant Mortality Rate IMR):- कुनै निश्चित समय र स्थानमा जीवित जन्मेका प्रतिहजार शिशुहरूको सोही समय र स्थानमा एक वर्ष अवधि नपुग्दै मृत्यु हुने शिशुहरूको संख्यालाई शिशु मृत्युदर भनिन्छ ।

$$\text{IMR} = \frac{Do}{B} \times 1000$$

यहा ,IMR= शिशु मृत्यु दर

Do. कुनै निश्चित स्थान र समय (एक वर्ष भित्र) मा जीवित जन्मेपछि एक वर्ष उमेर नपुग्दै मृत्यु हुने शिशु संख्या

B. सोही समयमा जीवित जन्मेको कुल संख्या

- इ) बाल मृत्युदर (Child Mortality Rate CMR)M- बाल मृत्यु भन्नाले कुनै खास वर्षमा एक वर्षको उमेर पूरा भएका तर पाँच वर्ष उमेर नपुगी मरेका बालबालिकाहरूको संख्यालाई सोही स्थान र समयको एक वर्ष पूरा भई पाँच वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिकाहरूको संख्याले भाग गरि १००० ले गुणा गर्दा आएको परिमाण लाई बुझिन्छ ।

$$\text{CMR} = \frac{\text{D1-4 year}}{\text{B1-4year}} \times 1000$$

ई) मातृ मृत्युदर (Maternal Mortality Rate MMR):- कुनै एक वर्ष भित्र प्रतिलाख जीवित शिशु जन्माउने आमाहरु मध्ये प्रशुति अथवा प्रजननसंग सम्बन्धित जटिलताका कारणले मृत्यु हुनेहरुको संख्यालाई मातृमृत्युदर भनिन्छ ।

$$\text{MMR} = \frac{\text{Dp}}{\text{B}} \times 1000$$

यहा ,MMR= मातृ मृत्यु दर

Dp= कुनै एक वर्ष भित्र गर्भवती वा त्यस समन्ध तटीलताका कारण मृत्यु हुने महिलाको संख्या

B = सोही वर्ष भित्र जीवित जन्म भएका कुल शिशुहरुको संख्या

शैक्षितथ्याङ्क सम्बन्धि केही सूचकहरु:-

- ट) साक्षरता-कुनै एक भाषामा लेख्न वा पढ्न सक्ने व्यक्तिलाई साक्षर भनिन्छ ।
- अ) कुल साक्षरता दर:- कुल साक्षरता दर भन्नाले ५ वर्ष र सोभन्दा माथिका उमेर भएका कुल जनसंख्या बाट भाग गरी आएको प्रतिफललाई १०० ले गुणन गर्दा प्राप्त हुने नतिजा हो ।
- आ) महिला साक्षरता दर:- ५वर्ष र सोभन्दा माथिको उमेरका साक्षर महिला संख्यालाई सोही उमेर समुहको कुल महिला संख्याले मात्र गरि आएको अंकलाई १०० ले गुणन गरी प्राप्त प्रतिफल नै कुल महिला साक्षरता दर हो ।
- इ) पुरुष साक्षरता दर:- ५वर्ष र सोभन्दा भन्दा माथिको उमेरका कुल पुरुष जनसंख्यालाई सोही उमेर समुहको कुल पुरुष जनसंख्यालाई मात्र गरि आएको अंकलाई १०० ले गुणन गरी आएको प्रतिफल हो ।
- ई) युवा साक्षरता दर:- १५ वर्ष देखि २४ वर्षसम्मका उमेर समुहका कुल साक्षर संख्यालाई सो उमेर समुहकै कुल जनसंख्याले भाग गरी १०० ले गुणन गर्दा आएको अंक हो ।
- उ) प्रौढ साक्षरतादर:-१५ वर्ष र सो भन्दा माथिका उमेरका कुल साक्षरलाई सोही उमेर समुहको कुल जनसंख्याले भाग गरि १०० ले गुणा गर्दा आएको प्रतिफल हो ।
- उ) खुद विद्यालय भर्नादर (Net Enrollment Rate NER):- कुनै पनि निश्चित तहमा भर्ना भएका कुनै निश्चित उमेर समुहका विद्यार्थी संख्या र सोही उमेर समुहका सम्पूर्ण विद्यार्थी संख्याको अनुपातलाई खुद भर्नादर भनिन्छ ।
- ए) कुल भर्नादर (Gross Enrollment Rate GER):-कुनै शैक्षिक तहमा निश्चित वर्षमा अध्ययनरत जुनसुकै उमेरका विद्यार्थी संख्यालाई सोही तहमा अध्ययनको लागि निर्धारित उमेर समुहको सोही वर्षको कुल जनसंख्याले भाग गर्दा आउने प्रतिफल नै कुल विद्यालय भर्नादर हो ।
- ऐ) शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (Teacher Student Ratio):-कुनै पनि विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी संख्या र सोही विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक संख्याको अनुपातलाई शिक्षक विद्यार्थी अनुपात भनिन्छ ।
- औ) औषत विद्यालय वर्ष (Mean years of Schooling):-आफ्नो जीवनकालमा कम्तीमा एक पटक विद्यालय गएका १५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेरको समुहका व्यक्तिले विद्यालयमा भर्ना भई अध्ययन गर्न विताएको औषत वर्षलाई औषत विद्यालय वर्ष भनिन्छ ।

अनुसूची-३ तथ्या एन, २०१५

लालमोहर सदर मिति २०१५।८।१०

नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति २०१५।८।१८

सशोधन गर्ने ऐन	लालमोहर र प्रकाशन मिति
१. तथ्याङ्क (सशोधन) ऐन, २०१८	२०१८।१।१३
२. केही नेपाल कानून (संशोधन र पुनः व्यवस्थापन) ऐन, २०२०	२०२०।१।१६
३. संक्षिप्त कार्यविधि ऐन, २०२८	२०२८।१।२०
४. तथ्याङ्क (दोस्रा संशोधन) ऐन, २०३०	२०३०।१।११
५. न्याय प्रशासन सुधार ऐन, २०३१	२०३१।४।१८
६. न्याय प्रशासन सुधार (चौथो संशोधन) ऐन, २०४३	२०४३।७।२४
७. न्याय प्रशासन ऐन, २०४८	२०४८।२।१६
प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति	
८. गणतन्त्र सदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६, ०६६।१।०७	

२०१५ सालको ऐन नं. २०

तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न सुविधा प्राप्त गर्नका निमित्त बनेको ऐन

जनतालाई अधिक मात्रामा ठोस हित हुन नीति निर्धारण गर्न, सरकारी विभागहरूका प्रशासकीय निपुणता बढाउन र मुलुकका आर्थिक गतिविधि बारे यथार्थ ज्ञान प्राप्त गर्न नेपाल सरकारलाई यथार्थ आधार चाहिएको र त्यस्ता आधार जुटाउन तथ्याङ्क सङ्कलन सम्बन्धी सुविधाको व्यवस्था गर्न र तथ्याङ्क सङ्कलन, सङ्ग्रह, प्रकाशन र विश्लेषण गर्ने कामका निमित्त एक केन्द्रीय विभागको स्थापना गरी शान्ति र व्यवस्था एवं सर्वसाधारण जनताको सुविधा र आर्थिक हित कायम राख्न वाञ्छनीय भएकोले श्री ५ महाराजाधिराजबाट मन्त्रिपरिषदको सल्लाह अनुसार यो ऐन बनाइ जारी गरिबक्सको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम “तथ्याङ्क ऐन, २०१५” रहको छ ।
(२) यो ऐन नेपाल भर मुलुकमा लागु हुनेछ ।
(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

- (क) “अधिकार प्राप्त अधिकृत” भन्नाले या ऐन अन्तर्गत सङ्कलन गर्न पन तथ्याङ्क र खबरका विवरण सङ्कलन गर्न सूचित आदेशद्वारा अधिकार दिइएका अधिकृत सम्भन्नु पर्छ ।
(ख) “महानिदेशक” भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियुक्त केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागकामहानिदेशक सम्भन्नु पर्छ ।
(ग) “सूचित आदेश” भन्नाले नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित आदेश सम्भन्नुपर्छ ।
(घ) “विभागका अधिकृत” भन्नाले तोकिए बमोजिम केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका अधिकृत भनी नियुक्त भएका व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ ।
(ङ) “तोकिएका” वा “तोकिए बमोजिमका” भन्नाले या ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा तोकिएका वा तोकिए बमोजिमका

सम्झनु पर्छ ।

३. **विवरण दाखिला गराउने अधिकार** : नेपाल सरकारले सूचित आदेशद्वारा कुनै वर्गका व्यक्तिहरुका भोग चलन वा नियन्त्रणमा रहेका सोही आदेशमा तोकिएका कुरा सम्बन्धी तोकिएका खबर, लगत र तथ्याङ्कका तोकिएको ढाँचाका विवरण तोकिएको समयमा महानिर्देशक छेउ दाखिला गर्न त्यस्ता व्यक्तिलाइ आदेश गर्न सक्छ ।
४. **तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न निर्देश गर्ने अधिकार** : (१) नेपाल सरकारले सूचित आदेशद्वारा यस दफामा लेखिएबमोजिम कुनै कुराका सम्बन्धमा तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न निर्देश गर्न सक्छ ।
(२) उपदफा (१) अन्तर्गत निकालिएका आदेशद्वारा देहाय बमोजिम गर्न सकिने छ:-
क) सङ्कलन गर्नु पर्ने खबरको लगत तोक्ने,
ख) त्यस्ता खबर सङ्कलन गर्न कामका निमित्त अधिकार प्राप्त अधिकृतहरु नियुक्ति वा मनोनीत गर्न, तिनीहरुका काम, कर्तव्य र अधिकारहरु तोक्न र त्यस्ता काम, कर्तव्य र अधिकारहरु प्रयोग तथा पालन गर्दा तिनीहरुले अपनाउनु पर्ने कार्यविधि तोक्ने, र
ग) त्यस्ता आदेश अन्तर्गत सङ्कलन गर्नु पर्ने तथ्याङ्क सुविधापूर्वक सङ्कलन गर्नकानिमित्त नेपाल सरकारका विचारमा आवश्यक देखिएका वा आकस्मिक अरुसबै कुराहरुको व्यवस्था ।
५. **घविवरण दाखिल गराउनेमहानिर्देशकको अधिकार** : महानिर्देशकले आफै वा अरु कुनै अधिकृतद्वारा कुनैव्यक्ति छेउ लिखित सुचना पठाइ तोकिएका कुरा सम्बन्धी तोकिएका खबर, लगत र तथ्याङ्ककातोकिएका ढाँचाका विवरण तोकिएको समयमा आफु छेउ दाखिला गर्न त्यस्ता व्यक्तिलाइ आदेश गर्नसक्छ ।
६. **रेकर्ड जाच्ने अधिकार** : महानिर्देशक वा निजका अधिकारक्षेत्र भित्र रही काम गर्न कुनैअधिकार प्राप्त अधिकृत वा निजद्वारा दफा ५ अन्तर्गत लिखित रुपमा अधिकार पाएका कुनै अधिकृतले दफा ३ वा दफा ४ अन्तर्गतका आदेश वा दफा ५ अन्तर्गतका सूचनामा तोकिएका कुनै कुराका सम्बन्धमा तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने पयोजनका निमित्त वा त्यस्ता आदेश वा सुचना अन्तर्गत दाखिला भएका कुनै लगत, विवरण वा खबर साँचो हो होइन भन्ने कुराको जाचका निमित्त दहाय बमोजिम गर्न सक्छ :-
(क) कुनै खबर वा विवरण दाखिला गर्नु पर्ने कर्तव्य भएका कुनै व्यक्तिका भोग चलन वा नियन्त्रणमा रहेका कुनै घर जग्गामा पूर्वसचना दिइ मनासिब माफिकका समयमा प्रवेश गर्ने,
(ख) त्यस्ता व्यक्तिका भोग चलन वा नियन्त्रणमा रहेका कुनै लिखत वा चीज आफु छेउ पेश गर्न आदेश दिन र त्यसको जाँच गर्न र,
(ग) यो ऐन अन्तर्गत सङ्कलन गर्नु पर्ने तथ्याङ्क सम्बन्धी कुनै खबर कुनै व्यक्तिलाइ थाहा छ भन्नेमनासिब माफिकका विश्वास भएमा निजसँग कुनै प्रश्न सोध्न ।
७. **विवरण माग्ने अधिकार** : महानिर्देशकले नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सचनाद्वारा सोही सुचनामा तोकिएका कुरा सम्बन्धी तोकिए बमोजिमका खबर वा तथ्याङ्क तोकिएको ढाँचाका विवरण तोकिएका समयमा आफु छेउ दाखिल गर्न कुनै वर्गका व्यक्तिलाइ अनुरोध गर्न सक्छ ।
७ क.तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्वीकृति प्राप्त गर्नु पर्ने : (१) कुनै सरकारी कार्यालय, सरकारी स्वामित्व भएका वा यस उद्देश्यका लागि सरकारी सहायता प्राप्त संस्था वा विदेशी व्यक्ति वासंस्थाले व्यावसायिक उद्देश्यले कुनै आर्थिक कुराका लगत, खबर वा तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न चाहेमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट स्वीकृति पाउनु पर्छ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम तथ्याङ्क सङ्कलन गर्नका निमित्त स्वीकृति प्राप्त गर्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले सम्बन्धित तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न परेका कारण सो सङ्कलन गरिने इलाका सङ्कलन गर्दा अपनाइने प्रणाली वा कार्यक्रमका सम्बन्धमा विस्तृत विवरण केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

- (३) उपदफा (१) बमोजिमका तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न मनासिब देखिएमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागलेस्वीकृति दिनेछ, र त्यसरी स्वीकृति दिदा सो विभागले तथ्याङ्क सङ्कलन गर्दा अपनाउनु पर्ने प्रणाली र आवश्यक देखिएका अन्य शर्त समेत तोकिदिन सक्नेछ ।
- ७ ख. तथ्याङ्कलाई प्रयोग वा प्रकाशित गर्नु अघि प्रमाणित गराउनु पर्ने : (१) दफा ७ क. बमोजिम तथ्याङ्क सङ्कलन गर्न स्वीकृति प्राप्त गर्न व्यक्ति वा संस्थाले तथ्याङ्क सङ्कलन गरी त्यसलाई पयोगमा ल्याउन वा प्रकाशित गर्नु अघि केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट प्रमाणित गराउनु पर्छ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम तथ्याङ्क प्रमाणित गर्दा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले कुनै खर्च व्यहोर्न पर्नेभए त्यस्ता खर्च समेत तथ्याङ्क प्रमाणित गराउन चाहने व्यक्ति वा संस्थाले केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागलाई बुझाउनु पर्नेछ ।
- (३) केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्वीकृति प्राप्त नगरी कुनै तथ्याङ्क विदशी व्यक्ति, संस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थालाई उपलब्ध गराउनु हुदैन ।
- द. खबर वा विवरणका प्रकाशनमा प्रतिबन्ध : (१) दफा ३ वा दफा ४ वा दफा ५ वा दफा ६ वा दफा ७ अन्तर्गत दाखिला भएका वा प्राप्त गरिएका वा तयार भएका कुनै व्यक्तिगत वा कुनै परिवार वा फर्म वा कम्पनी सम्बन्धी विवरण वा खबर वा त्यसका कुनै अंश सो खबर वा विवरण दिन व्यक्तिको वा निजद्वारा अधिकार प्राप्त प्रतिनिधिको लिखित स्वीकृति विना महानिर्देशक वा विभागका अधिकृत बाहेक अरु कसैलाई प्रत्यक्ष रुपबाट देखाउन वा प्रकाशित गर्न हुदैन ।
- (२) या एन अन्तर्गत मुद्दा चलाउने प्रयोजनका निमित्त त्यस्ता विवरण अदालतमा पेश गर्नमा उपदफा (१) ले बाधा पुऱ्याउने छैन ।
९. सजाय : (१) दफा ३ वा दफा ४ वा दफा ५ अन्तर्गत कुनै खबर वा विवरण दिनु पर्ने कर्तव्य भएका कुनै व्यक्तिले देहायका कसुर गरेमा निजलाई त्यस्ता प्रत्येक कसुरका निमित्त रु. २००/- दइसयसम्म जरिवाना वा दइ महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ :-
- (क) जानी जानी त्यस्ता खबर वा विवरण तोकिएका म्यादभित्र नदिएमा वा दिनइन्कार गरेमा, वा
- (ख) जानी जानी कुनै भुठठा खबर वा विवरण दिएमा वा दिलाएमा,तर यस उपदफा अन्तर्गत सजाय हुन कसुर कुनै कम्पनी वासङ्गठित संस्थाले गरकोमा सो कसुर भएको कुरा आफुलाई थाहा थिएन वासो कसुर रोक्न आफुले सकभर उचित प्रयत्न गरेको थियो भन्ने कुरा प्रमाणित गर्न सकेमा बाहेक सो कम्पनी वा संस्थाका प्रत्येक महानिर्देशक,मैनेजर, सेक्रेटरी वा अरु अधिकृत वा प्रतिनिधिलाइ रु. ३००/- तीनसयसम्मजरिवाना वा तीन महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।
- (२) कुनै व्यक्तिले महानिर्देशक वा निजद्वारा दफा ६ अन्तर्गत अधिकार प्राप्त कुनै अधिकृतलाईसो दफाको खण्ड (क) अन्तर्गत कुनै घर जग्गामा पवेश गर्ने अधिकारको प्रयोगमा बाधा पुऱ्याएमा वासो दफाको खण्ड (ख) अन्तर्गत पेश गर्न दिइएका कुनै लिखत वा चीज जानी जानी पेश गर्न इन्कार गरेमा वा सा दफाका खण्ड (ग) अन्तर्गत सोधिएका कुनै प्रश्नका उत्तर दिन इन्कार गरेमा वा जानी जानी भुठठा उत्तर दिएमा निजलाई रु. १००/- एकसयसम्म जरिवाना वा एक महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।
- (२क) दफा ७ क. बमोजिम स्वीकृति प्राप्त गरी तथ्याङ्क सङ्कलन गर्नु पर्नेमा स्वीकृति प्राप्त नगरी वा स्वीकृति प्रदान गर्दा तोकिएको प्रणाली वा शर्त विपरीत हुनेगरी तथ्याङ्क सङ्कलन गरेमा वा दफा ७ ख. बमोजिम कुनै तथ्याङ्कलाई प्रयोगमा ल्याउन वा प्रकाशित गर्न अघि प्रमाणित गराउनु पर्नेमासो नगराई प्रयोगमा ल्याउने व्यक्ति वा संस्था र प्रकाशन गर्ने व्यक्तिलाइ त्यस्ता प्रत्येक कसुर वापत पाँचहजार रुपैयासम्म जरिवाना हुनेछ ।तर यस उपदफा अन्तर्गत सजाय हुने कसुर कुनै सङ्गठित संस्थाबाट भएकोमा त्यस्ता कसुरआफ्नो जानकारी बेगर भएको हो भन्ने कुरा प्रमाणित गर्न सकेमा बाहेक त्यस्ता कसुर वापतका सजायसम्बन्धित संस्थाका महाप्रबन्धक वा प्रबन्धक वा प्रमुखलाई हुनेछ ।

- (३) महाप्रबन्धक वा विभागका अधिकृत वा कुनै अधिकार प्राप्त अधिकृतले देहायका कसुर गरेमा निजलाइ त्यस्ता प्रत्येक कसुरका निमित्त रु.२००।- दइसयसम्म जरिवाना वा २ महीनासम्म कैद वा दुवैसजाय हुनेछ :-
- (क) दफा ८ उल्लघन गरी कुनै खबर वा विवरण वा त्यसको कुनै अंश पकाशन गरेमा, वा
- (ख) या ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियम अन्तर्गत दिइएको आदेश पालननगरेमा वा पालन गर्न इन्कार गरेमा वा आदेश पालन गर्दा उचित सावधानीवा तत्परता नदेखाएमा, वा
- (ग) आफ्ना जिम्मामा रहेको तथ्याङ्क सम्बन्धी रकर्ड लापरवाहीले वा जानी जानीनष्ट गरेमा वा अन्य किसिमबाट त्यसमा नोक्सानी पुऱ्याएमा वा गलतनतिजा निस्कने गरी कुनै खबर कीर्ते गरेमा वा अन्य तरीकाबाट पयोग गरेमा वा त्यस्ता रेकर्ड आफ्ना व्यक्तिगत लाभ वा अनधिकृत कामका लागि प्रयोग गरेमा ।
- (४) दफा ८ उल्लघन गरी कुनै व्यक्तिले कुनै अधिकार प्राप्त अधिकृत वा विभागका अधिकृतबाट कुनै खबर वा विवरण प्राप्त गरेमा निजलाइ रु. २००।- दईसयसम्म जरिवाना वा २ महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।तर त्यसरी प्राप्त गरेका खबर वा विवरण पकाशित समेत गरेमा निजलाइ रु. ५००।-पाँचसयसम्म जरिवाना वा ५ महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।
- (५) कुनै व्यक्तिले जनतालाइ यो ऐन अन्तर्गत दिइएका कुन आदेशको पालना नगर्नु भनी वा अधिकार पाएका कुनै अधिकृतद्वारा कानून बमोजिम मागिएका कुनै खबर वा विवरण वा सोधिएका कुनै प्रश्नका उत्तर नदिन भनी प्रचार गरेमा निजलाइ रु. ५००।- पाचसयसम्म जरिवाना वा पाँच महीनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।
१०. मुद्दा हेर्ने अधिकार र पुनरावेदन : (१) यस ऐन अन्तर्गत देहायको कसुरका सम्बन्धमा कारवाही रसजाय गर्ने अधिकार देहायका अधिकारी वा अदालतलाइ हुनेछ :-
- (क) दफा ९ का उपदफा (१), (२) र (५) का कसुर सम्बन्धमा प्रमुख जिल्ला अधिकारी,
- (ख) दफा ९ का उपदफा (२क) का कसुरका सम्बन्धमा महानिर्देशक,र
- (ग) दफा ९ का उपदफा (३) र (४) का कसुरका सम्बन्धमा जिल्ला अदालत ।
- (२) राजपत्रांकित अधिकृतका सम्बन्धमा नेपाल सरकारको अनुमति र केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका कर्मचारीका सम्बन्धमा महानिर्देशकको अनुमति नभइ यो ऐन अन्तर्गत सजाय हुने कुनै कसुरकासम्बन्धमा कुनैउजुरी लाग्ने छैन ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम प्रमुख जिल्ला अधिकारी वा महानिर्देशकले गरेका निर्णय उपरपुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन लाग्नेछ ।
- १०क अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने : दफा १० का उपदफा (१) का खण्ड (ख) बमोजिम महानिर्देशकलाइ भएका अधिकार नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी कुनै अधिकृतले प्रयोग गर्न पाउने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
११. नेपाल सरकार वादी हुने : यस ऐन अन्तर्गतका मुद्दामा नेपाल सरकार वादी हुनेछ ।
१२. आदेशमा प्रश्न उठन नसक्ने : यो ऐनद्वारा पदत अधिकारका प्रयोग गरी दिइएका कुनै आदेशकासम्बन्धमा कुनै अदालतमा पश्न उठन सक्ने छैन ।
१३. नियम बनाउन अधिकार : या ऐनका उद्देश्य कार्यान्वित गर्न नेपाल सरकारले नियम बनाउन सक्छ ।
१४. खारेजी : जनगणना ऐन, २०१३ खारेज गरिएको छ ।

अनुसूची ४

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तथ्याङ्क कार्यालय

(कपिलवस्तु, रुपन्देही, अर्घाखाँची)

तथ्याङ्ककार्यालयको नागरिक बडापत्र

क्र.सं.	प्रदान गरिने सेवा	सेवा प्रदान गरिने प्रकृया	कार्यगत जिम्मेवारी	लाग्ने समय
१.	तथ्याङ्क सकलन	विभागबाट छानिएका क्षेत्रमा प्राप्त निर्देशन अनुसार अन्तर्वाता प्रश्नावलीको प्रयोग गरी तथ्याङ्क सकलन गर्ने ।	रणक सम्बन्धित क्षेत्रमा पुगी निर्देशन बमोजिम तथ्याङ्क सकलन गर्ने सुपरिवेक्षक संकलित तथ्याङ्कको जाच तथा रूजु गर्नुका साथै स्थलगत रूपमा आएका समस्या समेतको सुपरिवेक्षण गर्ने । तथ्याङ्क अधिकृत विईएको निर्देशन बमोजिम संकलित तथ्याङ्कको जाच गरी विभागमा पठाउने ।	तोकिएको समय भित्र ।
२.	तथ्याङ्क प्रकाशन तथा वितरण	शाखा तथ्याङ्क कार्यालयका प्रकाशन एवं विभागबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं प्रकाशनहरू विभिन्न व्यक्ती संघ सस्था र कार्यालयहरूलाई उपलब्ध गराउने ।	रणक सुपरिवेक्षक तथ्याङ्क अधिकृत	माग भएको दिन
३.	तथ्याङ्क अभिलेखन	विभागबाट प्राप्त तथ्याङ्क एवं प्रकाशनहरूको अभिलेख राख्ने ।	रणक सुपरिवेक्षक तथ्याङ्क अधिकृत	प्राप्त भएकै दिन ।
४	जिल्लास्तरीय तथ्याङ्कीय क्रियाकलापको समन्वय	जिल्लाका सरकारी एवं गैर सरकारी कार्यालय, तथ्याक प्रयोग कर्ताहरूसिच गोष्ठी, बैठक, आदि माफत समन्वयको कार्य गर्ने ।	तथ्याङ्क अधिकृत	वर्षिक रूपमा

अनुसूची ५
तथ्याङ्क कार्यालय कीपिलवस्तुको
दरवन्दी विवरण

सि.नं.	पद	सेवा/समूह	दरवन्दी			कर्मचारीको नामथर
			पदपूर्ति	रिक्त	जम्मा	
१.	तथ्यांक अधिकृत	आ.यो. त. तथ्याङ्क/ तथ्याङ्क	१	-	१	विक्रम चौधरी
२.	सुपरिवेक्षक	"	१	-	१	महेश प्रसाद बोहरा
३.	गणक	"	३	१	४	सीतादेवी जैसी विष्णुप्रसाद गौतम गणेश प्रसाद मरासिनी
४.	खरिदार	नेपाल प्रशासन सामान्य प्रशासन	३	१	४	रविबाल श्रेष्ठ धर्मराज न्यौपाने भरत बहादुर थापाभगर
५.	स.ले.पा.	नेपाल प्रशासन लेखा	-	१	१	
६.	का.स.	नेपाल प्रशासन सामान्य प्रशासन	१	-	२	ओमप्रकाश तिवारी (करार सेवा) गंगा पराजुली (करार सेवा)

सन्दर्भ सामाग्रीहरू

- १) नेपालको जनगणना २०६८ का सुचकहरू तथा प्रवाह नक्सांकन
- २) Population Census 2011 (selected Economic Activities tables) 2003 –CBS
- ३) Women in Nepal Some statistical Facts.
- ४) Fundamental Statisticals ,SC Gupta and VK Kapoor.
- ५) Population Census Results in Gender Perspective ,2011, Vol.I ,II,III-CBS
- ६) Population Monograph Vol.I,II and III –CBS
- ७) Population Prjection for Nepal 2011-2031 CBS
- ८) Population of Nepal National Report,2011 ,CBS
- ९) Population of Nepal 1991,2001 CBS
- १०) Population Census Caste Ethnicity ,Mother tongue and religion CBS
- ११) Statistical Year Book of Nepal 2014
- १२) Census of Manufacturing Establishments ,2069
- १३) National Sample Census of Agriculture,Argakhanchi 2011
- १४) Agriculture Monograph CBS
- १५) जिल्ला एक चिनारी के.त.वि
- १६) शैक्षिक समाचार जिल्ला शिक्षा कार्यालय २०७४ असाह
- १७) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७३/०७४ जिल्ला वन कार्यालय
- १८) अर्घाखाँची जिल्ला स्थित विभिन्न कार्यालयहरूबाट संकलित तथ्यांकहरू
- १९) जिल्ला प्रोफाइल सहितको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ०७३/७४ जिल्ला पशु सेवा कार्यालय,अर्घाखाँची
- २०) नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन २०१४ UNDP
- २१) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका २०७३/०७४ जिल्ला वन कार्यालय अर्घाखाँची
- २२) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका जिल्ला भु संरक्षण कार्यालय अर्घाखाँची
- २३) कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय अर्घाखाँची
- २४) जिल्ला प्रशासन कार्यालय अर्घाखाँची
- २५) जिल्ला हुलाक कार्यालय अर्घाखाँची
- २६) वार्षिक प्रतिवेदन पुस्तिका ,जिल्ला अदालत ,अर्घाखाँची
- २७) स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ एक भ्रलक, जिल्ला निर्वाचन कार्यालय अर्घाखाँची
- २८) नेपाल दुरसञ्चार संस्थान ,अर्घाखाँची
- २९) उद्योग वाणिज्य संघ अर्घाखाँची
- ३०) घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय अर्घाखाँची
- ३१) वार्षिक प्रगति पुस्तिका २०७३/०७४ महिला तथा बालबालिका कार्यालय अर्घाखाँची
- ३२) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका २०७३/०७४ मालपोत कार्यालय कार्यालय अर्घाखाँची
- ३३) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका २०७३/०७४ नापी कार्यालय कार्यालय अर्घाखाँची
- ३४) वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका २०७३/०७४ जिल्ला प्राविधिक कार्यालय कार्यालय अर्घाखाँची

अर्धाश्र्वीचीमा रहेका धार्मिक स्थलहरू

